

**Raport
o stanie miasta Kowary
w roku 2018**

www.kowary.pl

Spis Treści

I. Wstęp	str. 4
II. Informacje ogólne	str. 5
2.1. Ogólna charakterystyka miasta	
2.2. Charakterystyka pozycji i rozwoju Kowar w ostatnich latach na tle grupy porównawczej miast: Karpacz, Piechowice, Szklarska Poręba, Środa Śląska, Żarów	
III. Informacje inwestycyjne i finansowe	str. 20
3.1. Wykonanie budżetu Miasta Kowar w roku 2018	
3.2. Dochody w roku 2018	
3.3. Wykonanie wydatków inwestycyjnych w roku 2018	
3.4. Zadania inwestycyjne, które będą kontynuowane w latach następnych	
3.5. Wieloletnia prognoza finansowa. Podstawowe wskaźniki	
3.6. Podsumowanie	
IV. Informacja o stanie mienia komunalnego w roku 2018	str. 35
4.1. Mienie komunalne	
4.2. Powierzchnia i wartość gruntów stanowiących własność gminy	
4.3. Gospodarka nieruchomościami	
4.4. Realizacja wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary w 2018 roku	
4.5. Udział gminy w spółkach	
V. Informacja o realizacji polityk, programów, strategii	str. 55
5.1. Realizacja „Programu Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2020” w roku 2018	
5.2. Ład przestrzenny	
5.3. Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji w roku 2018	
5.4. Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami w 2018 roku	
5.5. Realizacja planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w Kowarach w roku 2018	
5.6. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	
5.7. System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Kowar w 2018 roku	
5.8. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Kowarach	
5.9. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.10. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii	
5.11. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary	
5.12. Realizacja rocznego programu współpracy miasta Kowary z organizacjami pozarządowymi	

VI. Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Kowarach	<i>str. 118</i>
VII. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi	<i>str. 126</i>
VIII. Część analityczna	<i>str. 130</i>
8.1. Organizacja urzędu i zarządzanie samorządowe	
8.2. Poziom bezpieczeństwa w Kowarach w roku 2018	
8.3. Oświata i edukacja	
8.4. Kultura	
8.5. Turystyka, sport i rekreacja	
8.6. Projekty realizowane w 2018 roku ze środków pomocowych	
IX. Podsumowanie	<i>str. 168</i>

I. Wstęp

Po raz pierwszy w historii polskiego samorządu burmistrz ma obowiązek przedstawić mieszkańcom coroczny raport o stanie miasta. W tym dokumencie mają się znaleźć informacje o realizacji polityk, strategii, planów, programów... ale również analizy dotyczące funkcjonowania wspólnoty samorządowej w różnych obszarach życia.

Przygotowany dokument może się stać platformą konstruktywnego dialogu we wspólnym działaniu dla dobra Kowar. Zachęcam wszystkich do zapoznania się z raportem.

Będę wdzięczna za opinie i uwagi na jego temat, a także za wnioski dotyczące sposobów poprawienia funkcjonowania miasta.

Burmistrz
Elżbieta Zakrzewska

II. Informacje ogólne

2.1. Ogólna charakterystyka miasta

Miasto Kowary leży w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego oraz w południowo-wschodniej części powiatu jeleniogórskiego. Jego powierzchnia to ok. 37,4 km², co stanowi 0,19% powierzchni ogólnej województwa dolnośląskiego oraz 5,95% powierzchni powiatu jeleniogórskiego.

Po wdrożeniu reformy administracyjnej (od 1 stycznia 1999r.) Miasto Kowary należy do województwa dolnośląskiego oraz ziemskiego powiatu jeleniogórskiego. Powiat jeleniogórski liczy 9 gmin okalających Jelenią Górę. Cztery miasta (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba) i 5 gmin wiejskich (Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica) to niezwykle konglomerat różnorodności. W skład naszej Gminy Miejskiej wchodzi miasto Kowary wraz z dawnymi jednostkami osadniczymi: Podgórze, Wojków i Krzaczyzna.

Miasto Kowary usytuowane jest w Dolinie Jedlicy oraz na masywach górskich Karkonoszy i Rudaw Janowickich na poziomie 420-1266 m n.p.m. Najniżej położony punkt Gminy znajduje się w Kowarach Dolnych w okolicy Pałacu „Ciszyca”. Najwyższym punktem należącym do Kowar jest szczyt karkonoskiej Góry Czoło. Ważnymi geograficznymi punktami są również dwie przełęcze: Przełęcz Kowarska (727 m n.p.m.), która rozdziela Rudawy Janowickie od wschodniej części Karkonoszy i Bramy Lubawskiej oraz leżąca na południowym wschodzie Gminy Przełęcz Okraj (1046 m n.p.m.), która dzieli Karkonosze i Grzbiet Lasocki.

Odległość drogowa z centrum Kowar do przejścia granicznego z Republiką Czeską na Przełęczy Okraj wynosi ok. 12 km. Do granicy z Republiką Federalną Niemiec w Zgorzelcu z Kowar jest ok. 82 km, do stolicy województwa dolnośląskiego - Wrocławia ok. 118 km, a do Warszawy ok. 480 km. Położenie Gminy Miejskiej Kowary w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie atrakcyjne walory naturalne gminy (Karkonoski Park Narodowy, Rudawski Park Krajobrazowy, Natura 2000) oraz bliskość granicy państwowej z Czechami i Niemcami.

Atrakcyjne położenie, a przede wszystkim warunki naturalne, bogactwo flory oraz fauny powodują, że Kowary stanowią dzisiaj potencjalną atrakcję turystyczną. Górskie stoki mogłyby dostarczyć amatorom sportów zimowych okazji do uprawiania narciarstwa zjazdowego i biegowego. Latem te same zbocza można wykorzystywać uprawiając sporty lotniarskie. Loty na paralotniach już stały się atrakcją Kowar. Istnieje rozbudowana sieć szlaków turystyki konnej, rowerowej i pieszej, poprowadzonej poprzez Karkonosze i Rudawy Janowickie. Wyżej wymieniony potencjał stanowi szansę dynamicznego rozwoju miasta w oparciu o usługi turystyczne.

Miasto Kowary charakteryzuje nie tylko wyśmienite położenie geograficzne, ale również: piękna i różnorodna architektura, pałace, zabytki sakralne, mieszczańskie i sanatoryjne czy historyczne lapidaria. Miasto Kowary jest też częścią Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej. Przedmiotem ochrony w jego ramach jest

zespół rezydencji, położonych na obszarze o wyjątkowych wartościach kulturowo-krajobrazowych i przyrodniczych we wschodniej części Kotliny Jeleniogórskiej. Obiekty te stanowią niezwykle dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska, w Kowarach swym zasięgiem Park Kulturowy Kotliny Jeleniogórskiej obejmuje zespoły rezydencjonalne „Nowy Dwór” i „Ciszyca” wraz z terenami dawnych parków przypałacowych oraz zespół zabudowy sanatoryjno-szpitalnej Kowary - „Wysoka Łąka”.

Demografia

W ostatnich latach w Gminie Kowary obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności w dużym stopniu implikowany ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego. Sytuację demograficzną Gminy Kowary w znacznym stopniu kształtują migracje ludności, wewnętrzne oraz zagraniczne.

GMINA MIEJSKA KOWARY POWIAT JELENIOGÓRSKI

2017	Liczba	miejsowości	1
		sołectw	-
		Powierzchnia w km ²	37

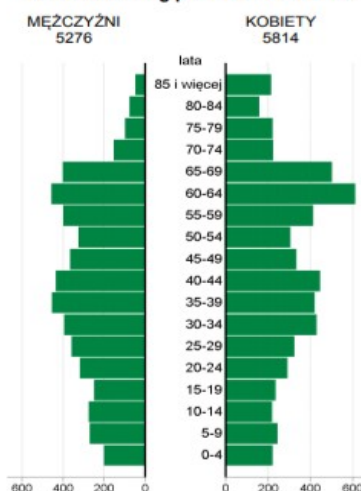
Wybrane dane statystyczne	2015	2016	2017	Powiat 2017
Ludność	11287	11188	11090	64178
Ludność na 1 km ²	302	299	297	102
Kobiety na 100 mężczyzn	110	110	110	107
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	61,0	63,4	66,1	60,7
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2873	3543	3613	4537
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2840	3211	3490	4604
Turystyczne obiekty noclegowe ^a	3	4	4	284
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	2	3	4	92
Pracujący ^b na 1000 ludności	127	126	131	161
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)	6,6	6,0	4,8	4,5
Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z instalacji:				
wodociągowej	100,0	100,0	100,0	84,4
kanalizacyjnej	81,2	81,5	81,7	64,1
gazowej	84,8	84,9	85,1	49,5
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1886	1883	1908	2827

Wybrane dane demograficzne w 2017 r.	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	64178	11090	17,3
w tym kobiety	33169	5814	17,5
Urodzenia żywe	484	76	15,7
Zgony	792	153	19,3
Przyrost naturalny	-308	-77	x
Saldo migracji ogółem	61	-40	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	10105	1708	16,9
produkcyjnym	39943	6676	16,7
poprodukcyjnym	14130	2706	19,2

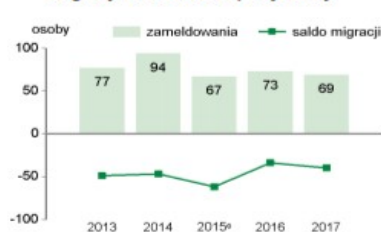
^a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. ^c W przypadku migracji zagranicznych dane dotyczą 2014 r.

LUDNOŚĆ

Ludność według płci i wieku w 2017 r.

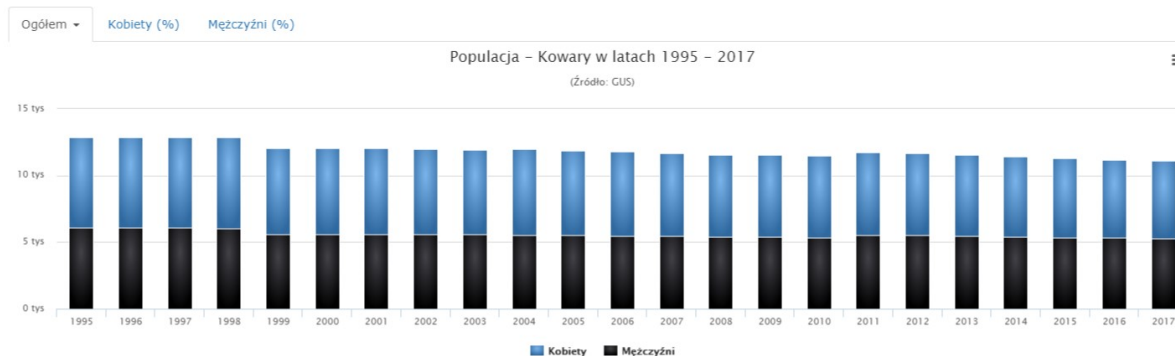

Migracje ludności na pobyt stały

źródło: https://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_jeleniogorski/gmina_m_kowary.pdf

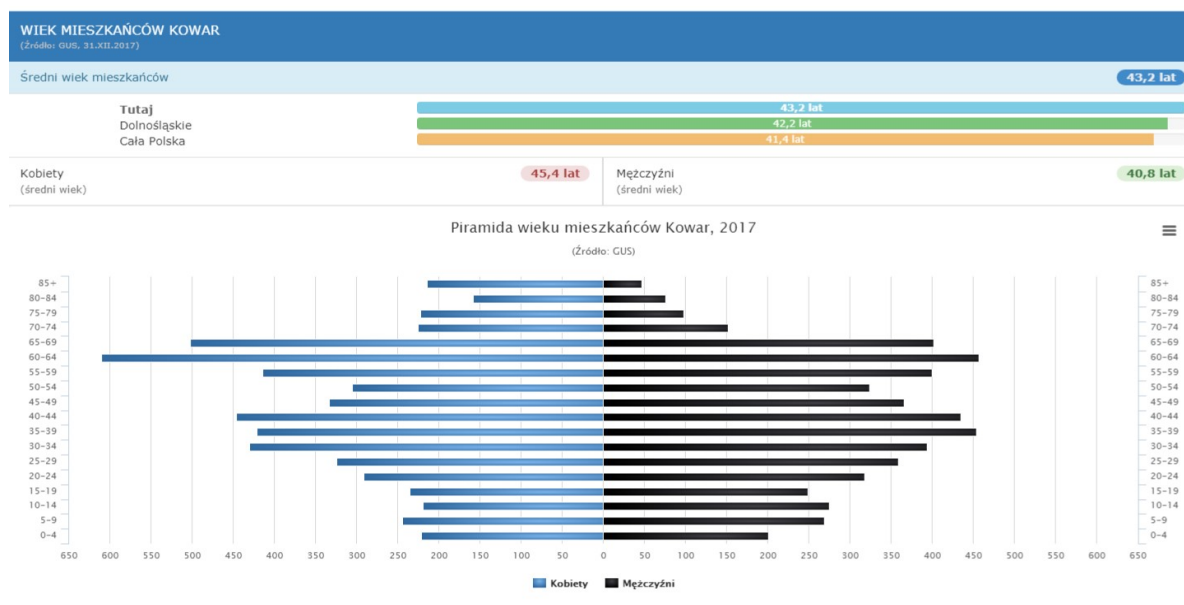
Zgodnie z danymi statystycznymi w 2016 r. liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Kowary wynosiła 11 188 osób (dane GUS z 2016), natomiast w 2018r. odnotowano spadek mieszkańców do liczby 10 454 osób (dane statystyczne Urzędu Miejskiego w Kowarach, stan na 30.11.2018r.).

WIEK MIESZKAŃCÓW KOWAR (Źródło: GUS, 31.XII.2017)

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#liczba-i-p%C5%82e%C4%87-mieszka%C5%84c%C3%B3w>

Już podczas opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2023” zwrócono uwagę, iż analiza liczby ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku wskazuje systematycznie zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem. W ostatniej dekadzie wzrost ten osiągnął 5,4 punktu procentowego. Od roku 2010 udział osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższy od udziału osób w wieku przedprodukcyjnym.

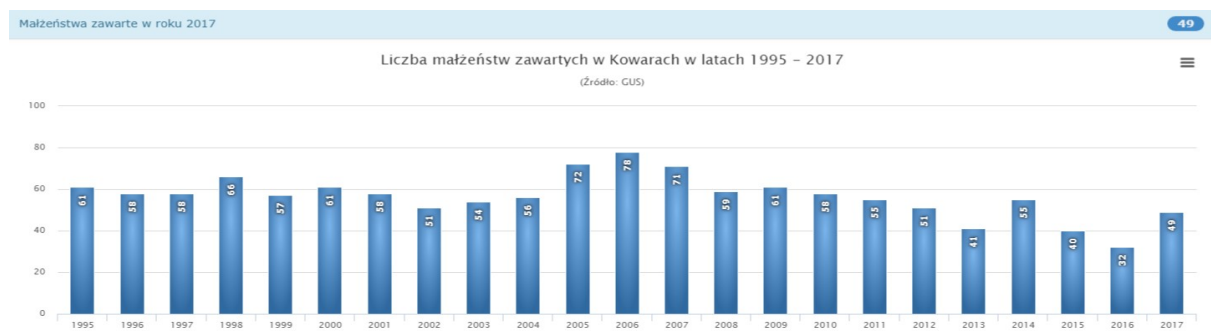

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#liczba-i-p%C5%82e%C4%87-mieszka%C5%84c%C3%B3w>

Tendencja taka oznacza utrwalanie się procesu starzenia się społeczeństwa, co ma niekorzystne znaczenie dla kondycji społeczno-gospodarczej Gminy. Istotne jest również to, że tendencja ta utrwała się w kontekście malejącej liczby mieszkańców Gminy Miejskiej Kowary. W roku 2016 odnotowano 6849 osób w wieku produkcyjnym (stanowili oni 61% ogółu mieszkańców) i 2608 osób w wieku poprodukcyjnym (którzy stanowili 23% ogółu mieszkańców (dane GUS z 2016r.). Obecnie w 2018r. odnotowano 6221 osób w wieku produkcyjnym, którzy stanowią 59,5 % ogółu mieszkańców i 2514 osób w wieku poprodukcyjnym, którzy stanowią dziś 24% ogółu mieszkańców zameldowanych w Kowarach (dane statystyczne Urzędu Miejskiego w Kowarach, stan na 30.11.2018r.).

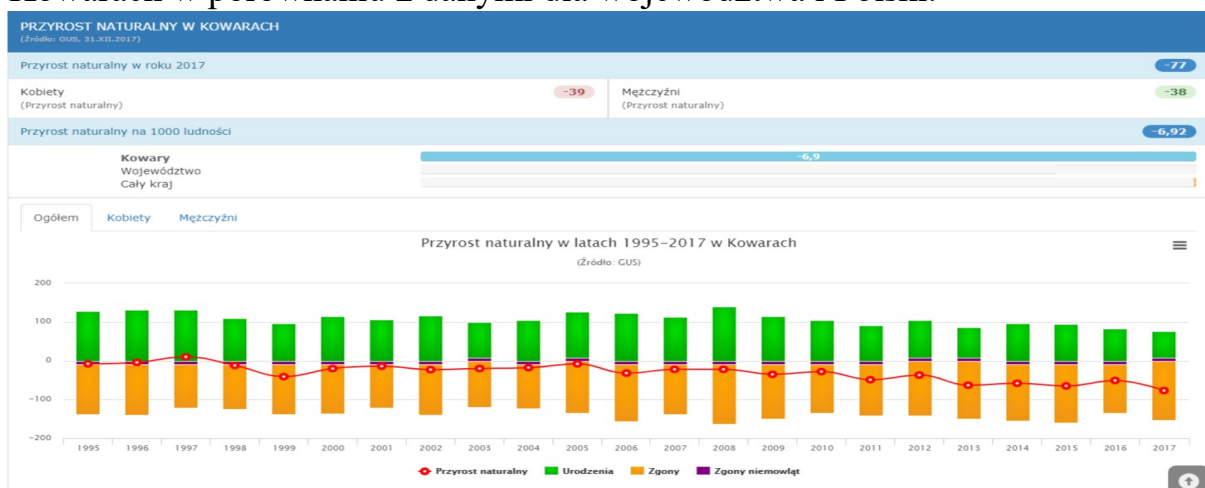
źródło:<http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#liczba-i-p%C5%82e%C4%87-mieszka%C5%84c%C3%B3w>

W roku 2017 odnotowano 76 urodzeń, 153 zgonów, przyrost naturalny wyniósł -77, zaś w 2018 było 60 urodzeń, 153 zgony. Przyrost naturalny -93. Ważnym elementem kształtującym obraz demograficzny miasta są dane dotyczące zawieranych małżeństw w danej miejscowości.

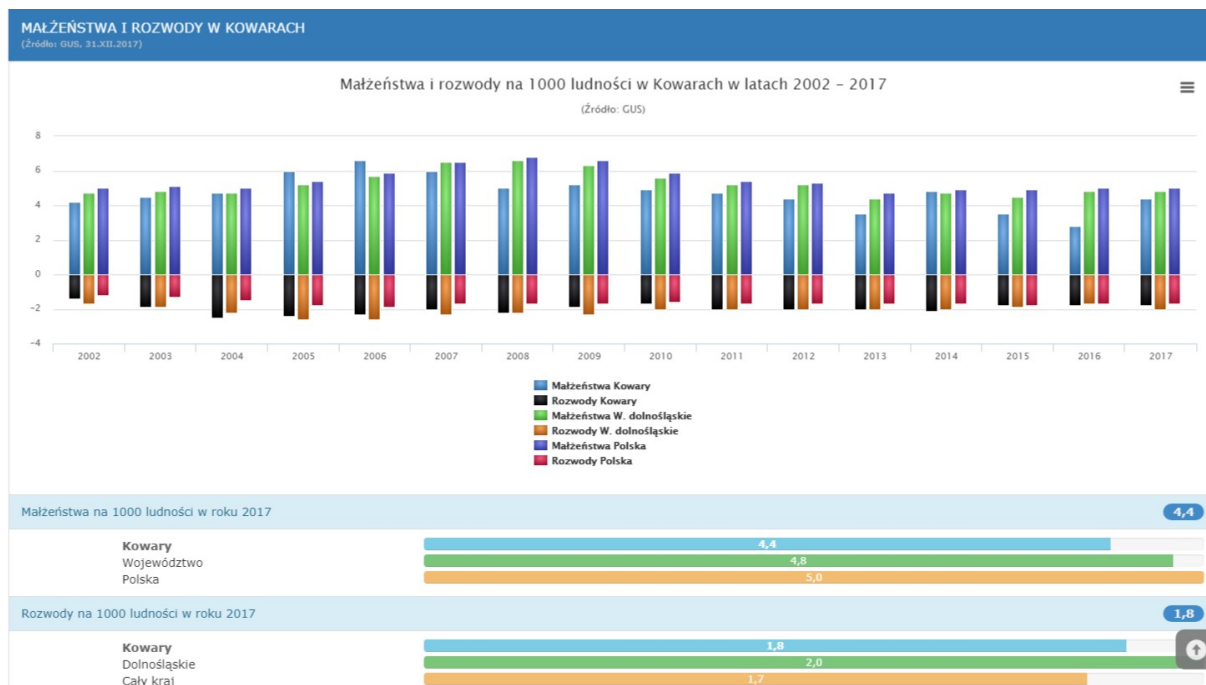
źródło:<http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#liczba-i-p%C5%82e%C4%87-mieszka%C5%84c%C3%B3w>

W 2017 zawarto 49 małżeństw. W roku 2018 sporządzono 43 akty małżeństwa: w tym 19 w wyniku ślubu cywilnego, 15 kościelnego oraz 8 z zagranicy. Rok 2017 był to pierwszy od trzech lat, rok wzrostu liczby zawartych małżeństw w Kowarach w porównaniu z danymi dla województwa i Polski.

W populacji mieszkańców Kowar powyżej 15 roku życia żonaci i zamężne stanowią 50,3 %, kawalerowie i panny 31,6 % , wdowy i wdowcy 9,7 %, zaś rozwiedzeni i rozwiedzione 7,4 %.

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#liczba-i-p%C5%82e%C4%87-mieszka%C5%84c%C3%B3w>

Rok 2017 na 1000 mieszkańców w Kowarach zawarto 4,4 małżeństwa i udzielono 1,8 rozwodów. Utrzymuje się tendencja związana ze spadkiem liczby zawieranych małżeństw oraz zwiększoną w stosunku do danych ogólnopolskich liczbą dokonywanych rozwodów.

WNIOSKI

1. W najbliższych latach będzie spadała liczba mieszkańców Kowar o ile tendencja ta nie zostanie zatrzymana.
2. Społeczność Kowar będzie się starzała i odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym będzie rósł.
3. W perspektywie najbliższych lat liczba rozwodów będzie rosła jak również osób samodzielnie prowadzących gospodarstwo domowe.

2.2. Charakterystyka pozycji i rozwoju Kowar w ostatnich latach na tle grupy porównawczej miast: Karpacz, Piechowice, Szklarska Poręba, Środa Śląska, Żarów.

W celu przeprowadzenia analizy porównawczej wybrano miasta leżące w bezpośredniej bliskości, w powiecie jeleniogórskim: Karpacz, Szklarską Porębę oraz Piechowice a także Środę Śląską i Żarów. Miasta położone w tym samym województwie ale porównywalne i borykające się z podobnymi problemami jak Kowary.

Porównano następujące wskaźniki:

1. Wskaźnik G w latach 2018 i 2019 obliczony na podstawie dochodów za lata 2016 i 2017.

Podstawowym miernikiem stanu zamożności dla JST jest wskaźnik G.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik ten dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości; podatku rolnego; podatku leśnego; podatku od środków transportowych podatku od czynności cywilnoprawnych; podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej; wpływów z opłaty skarbowej; wpływów z opłaty eksploatacyjnej; udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

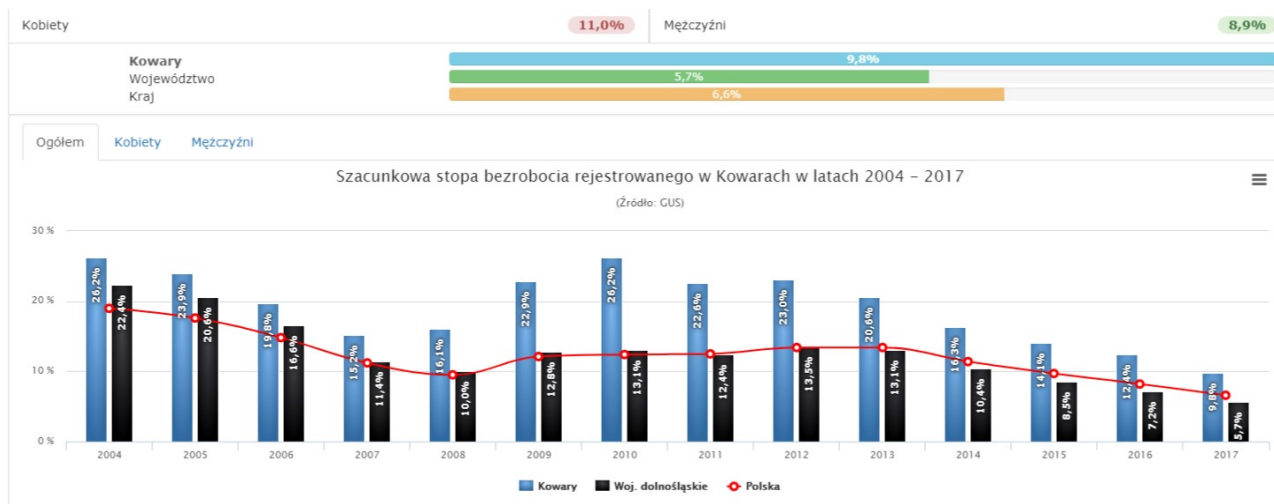
Tabela: Wskaźnik G na rok 2018 i 2019

	gmina	wskaźnik G na rok 2018 dochody za rok 2016	wskaźnik G na rok 2019 dochody za rok 2017
1.	Kowary	1222,07	1355,99
2.	Karpacz	3522,71	3718,89
3.	Piechowice	1845,58	1949,95
4.	Szklarska Poręba	2397,73	2540,84
5.	Środa Śląska	2034,16	2174,53
6.	Żarów	1785,40	1890,30

Wskaźnik G dla kraju w roku 2018 wyniósł 1668,68 a w roku 2019 1790,33. Służy on do obliczenia wysokości subwencji lub wpłat samorządów do budżetu państwa w danym roku czyli „janosikowego”. Jest to obiektywny parametr określający status zamożności gminy oraz jej potencjał rozwojowy. Kowary od lat należą do miast o niskim wskaźniku G, znacznie poniżej krajowego, wojewódzkiego, W powiecie jeleniogórskim tylko Janowice Wielkie posiadają niższą wartość wskaźnika.

2. Poziom bezrobocie.

Przemiany transformacyjne oraz kryzys gospodarczy 2008 w znaczący sposób przyczynił się do ogromnego wzrostu bezrobocia w Kowarach, by szczytowym momencie osiągnąć poziom ponad 20%.

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#bezrobocie-rejestrowane>

W ostatnich latach zauważalny jest spadek poziomu bezrobocia we wszystkich gminach. W Kowarach w liczbach bezwzględnych był porównywalny ze Środą Śląską i wyniósł 151 osób. Biorąc pod uwagę miejsce zmianę pozycji w rankingu gmin w kraju warto zwrócić uwagę na fakt, iż w Kowarach był najniższy spadek bezrobocia natomiast w Żarowie, z tym problemem radzono sobie najlepiej. W obu miejscowościach funkcjonują strefy ekonomiczne.

Kategoria: RYNEK PRACY

Grupa: BEZROBOCIE REJESTROWANE

Podgrupa: Bezrobotni zarejestrowani według gmin (dane półroczne), Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci

Rok: 2018, 2017, 2016, 2015

Wartości w tabelce prezentują pozycję gminy na tle wszystkich 2478 gmin w Polsce.

Wartość 0: Ograniczenia w publikacji informacji; przyczyna podana w opisie atrybutu.

Jedn. miary	2015			2016			2017			2018				
	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.		
BEZROBOCIE REJESTROWANE														
Bezrobotni zarejestrowani według gmin (dane półroczne)														
stan w końcu grudnia ogółem														
DOLNOŚLĄSKIE Powiat jeleniogórski	Kowary (Gmina miejska)	osoba	884	461	B	858	408	B	902	321	B	835	310	B
	Piechowice (Gmina miejska)	osoba	1996	192	B	1867	179	B	1858	144	B	1902	125	B
	Szklarska Poręba (Gmina miejska)	osoba	1773	232	B	1719	207	B	1814	150	B	1651	153	B
DOLNOŚLĄSKIE Powiat średzki	Środa Śląska (Gmina miejsko-wiejska)	osoba	724	548	B	708	478	B	663	416	B	632	392	B
DOLNOŚLĄSKIE Powiat świdnicki	Żarów (Gmina miejsko-wiejska)	osoba	1349	319	B	1340	273	B	1290	228	B	1433	184	B

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Bezrobocie rejestrowane w Kowarach wynosiło w 2017 roku 9,8% (11,0% wśród kobiet i 8,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Na sytuację w poszczególnych gminach warto również spojrzeć przez pryzmat tendencji i zmian zachodzących w poszczególnych powiatach. O sytuacji na rynku pracy będzie świadczył również poziom średniego wynagrodzenia. I tak się on kształtował w 2018 roku w wybranych powiatach.

miejsce w kraju	powiat	w zł	w relacji do średniej krajowej w proc.	zmiana w zł 2016-2017	zmiana w proc.
45.	Powiat średzki	4 389,17	96,9	360,2	8,9
54.	Powiat m.Jelenia Góra	4 237,50	93,6	257,7	6,5
71.	Powiat świdnicki	4141,32	91,5	253,8	6,5
179.	Powiat jeleniogórski	3760,49	83,1	211,9	6,0

źródło: <https://forsal.pl/artykuly/1267606,ogolnopolski-ranking-wynagrodzen-w-miastach-i-powiatach-2018.html>

W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kowarach wynosiło 3 760,49 PLN, co odpowiada 83.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Kowar 766 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 489 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -277.

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#bezrobocie-rejestrowane>

Wskaźnik	
2014	74%
2015	70%
2016	66%
2017	63%
2018	54%

Wskaźnik obliczany, jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2018 roku stopa bezrobocia dla powiatu wynosiła 8,6% dla województwa 5,2%. W Kowarach wśród bezrobotnych 52,23% stanowiły kobiety, 46,77% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby osób bez pracy wyniósł 9,56%.

źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018 dla Gminy Kowary, kwiecień 2019

3. Pomoc społeczna.

Skala wydatków na pomoc społeczną jest kolejnym wskaźnikiem obrazującym stan społeczności lokalnej oraz problemy z jakimi musi się zmierzyć samorząd. W Kowarach wydatki w Dziale 852 w porównaniu i innymi miastami są prawie dwukrotnie większe: jest to 4,3 mln do 2,5 mln- w wypadku Środy Śląskiej, prawie dwa razy ludniejszej miejscowości, w skali roku 2017. Zamożniejsze i bogatsze miasta, a lepszym wskaźniku G znacznie mniej wydają na pomoc społeczną. Widać to bardzo dobrze na przykładzie Karpacza.

Kategoria: FINANSE PUBLICZNE

Grupa: WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU

Podgrupa: Wydatki w Dziale 852 - Pomoc społeczna

Rok: 2018, 2017, 2016, 2015, 2014

Wartości w tabelce prezentują pozycje gminy na tle wszystkich 2479 w roku 2014, 2478 w latach: 2015-2018 gmin w Polsce.

Wartość 0: Ograniczenia w publikacji informacji; przyczyna podana w opisie atrybutu.

Jedn. miary	2014			2015			2016			2017			2018					
	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.			
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU																		
Wydatki w Dziale 852 - Pomoc społeczna																		
gminy łącznie z miastami na prawach powiatu ogółem																		
DOLNOŚLĄSKIE Powiat jeleniogórski	i	Karpacz (Gmina miejska)	zł	2132	2167725,63	B	2078	2295702,85	B	2276	4044239,45	B	1274	1577890,84	B	-	:	N
	i	Kowary (Gmina miejska)	zł	498	7882670,05	B	511	7923073,39	B	735	13044981,54	B	399	4368634,00	B	-	:	N
	i	Piechowice (Gmina miejska)	zł	1436	3521929,41	B	1514	3391299,22	B	1812	6006065,03	B	1138	1748562,23	B	-	:	N
	i	Szklarska Poręba (Gmina miejska)	zł	1290	3855450,57	B	1388	3695799,24	B	1874	5762430,06	B	787	2437083,53	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat średzki	i	Środa Śląska (Gmina miejsko-wiejska)	zł	645	6522209,30	B	575	7239739,84	B	583	15088568,20	B	733	2571873,17	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat świdnicki	i	Zarów (Gmina miejsko-wiejska)	zł	969	4948479,62	B	941	5097114,93	B	958	10733413,73	B	739	2544444,11	B	-	:	N

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, prowadzone w 2016 r. świadczenie wychowawcze 500 plus podwoiło wydatki gmin na pomoc społeczną. Udział kosztów poniesionych na pomoc społeczną w strukturze wydatków budżetowych JST ogółem zwiększył się do 23 proc. Dla porównania, w roku poprzednim wynosił 14,2 proc.

Jednostka terytorialna	Kowary (1)
Rodzaj jednostki terytorialnej	Gmina miejska
Lokalizacja	MAKROREGION POLUDNIOWO-ZACHODNI / DOLNOŚLĄSKIE / REGION DOLNOŚLĄSKIE / PODREGION JELENIOGÓRSKI / Powiat jeleniogórski
Lata	2014-2018
Ostatnia aktualizacja	2019-03-06

Wymiary	Jedn. miary	2014	2015	2016	2017	2018
Kategoria: OCHRONA ZDROWIA, OPIEKA SPOŁECZNA I ŚWIADCZENIA NA RZECZ RODZINY						
Grupa: BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ						
Podgrupa: Gospodarstwa domowe korzystające z środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (Wymiary: Kryteria dochodowe)						
ogółem	gosp.	457	413	382	366	-11
poniżej kryterium dochodowego	gosp.	374	331	310	283	-11
powyżej kryterium dochodowego	gosp.	83	82	72	83	-11
Podgrupa: Osoby korzystające z środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku (Wymiary: Kryterium dochodowe; Wiek)						
ogółem; ogółem	osoba	925	760	671	622	-11
poniżej kryterium dochodowego; ogółem	osoba	779	614	555	489	-11
powyżej kryterium dochodowego; ogółem	osoba	146	146	116	133	-11

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Kryzys gospodarczy i wzrost bezrobocia spowodował zwiększenie się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W roku 2014 było to 457 rodzin i 925 osób objętych opieką czyli prawie co 10 mieszkańców Kowar był klientem MOPS-u.

W roku 2017 nastąpił spadek liczby korzystających z pomocy społecznej. Z tej formy pomocy korzystało 366 rodzin i 622 osoby.

Pomoc i wsparcie w gminie Kowary z pomocy społecznej w 2018 roku uzyskało 571 osób, co stanowiło 5,47% wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2017 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 22 osoby. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 29 rodzin.

W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 413 osób, co oznaczało wzrost w stosunku do roku 2017 o 3 osoby.

W gminie Kowary najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2018 roku było kolejno: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa.

źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018 dla Gminy Kowary, kwiecień 2019

4. Dochody gminy.

Źródłami dochodów własnych gminy są przede wszystkim :
wpływy z podatków

▲ wpływy z opłat

▲ dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych gminnych jednostek budżetowych;

▲ dochody z majątku gminy;

▲ spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;

▲ dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;

▲ 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

▲ odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

▲ odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;

▲ odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

▲ dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego.

Dochody gminy stanowią również udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa:

▲ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%;

▲ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%.

Dane wg stanu na 2019.04.26 Użytkownik: Gość

BANK DANYCH LOKALNYCH DANE ▾ METADANE ▾ API ARCHIWUM ▾ POMOC ▾

Start / Dane według dziedzin / Wymiary / Jednostki terytorialne / Tablica

Kategoria: FINANSE PUBLICZNE
Grupa: DOCHODY BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU
Podgrupa: Dochody ogółem
Wymiary: Jednostki terytorialne; Dochody; Lata
Ostatnia aktualizacja: 2018-07-05

Tablica Wykres Mapa

Wybór jednostek terytorialnych Agregaty Kod Puste Export Objaśnienia

Jednostka terytorialna	gminy łącznie z miastami na prawach powiatu				
	ogółem				
	2014	2015	2016	2017	2018
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
Karpacz (1)	32 682 859,58	33 164 853,16	33 535 333,63	35 756 714,77	-
Kowary (1)	32 695 819,22	32 599 194,34	39 800 980,95	40 210 621,80	-
Piechowice (1)	19 915 540,16	21 040 438,13	23 462 745,71	25 308 719,00	-
Szklarska Poręba (1)	33 250 108,73	38 509 316,64	35 781 018,29	40 981 842,16	-
Środa Śląska (3)	65 057 825,61	70 761 150,27	82 797 599,89	88 919 120,02	-
Żarów (3)	40 017 412,29	44 461 729,58	49 208 971,57	52 419 587,94	-

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

W 2016 roku największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (33.7%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 852 - Pomoc społeczna (25.9%) oraz z Dział 758 - Różne rozliczenia (18%). W budżecie Kowar wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 556 złotych na mieszkańca (15,7%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 17,6 złotych na

mieszkańca (0,5%). Inne dochody podatkowe, ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw, stanowiły 16,4%.

źródło; <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#finanse-publiczne-w-pigu%C5%82ce>

W 2018 roku w zakresie dochodów bieżących wpływy przedstawiała się następująco:

- 1) części oświatowej subwencji ogólnej – 5.762.727,00 zł
- 2) części wyrównawczej subwencji ogólnej – 2.685.402,00 zł
- 3) podatku od nieruchomości – 7.015.314,97 zł
- 4) podatku dochodowego od osób fizycznych – 7.904.541,00 zł

Dynamika wzrostu budżetu była nieco niższa w porównaniu z innymi miastami i wynosiła około 5% w skali roku. Dochody budżetu miasta w 2018 r. został wykonany w wysokości 42.582.404,14 zł. Olbrzymie dysproporcje budżetowe istnieją w dochodach przeliczanych na jednego mieszkańca. W tym wypadku Kowary pozostają w tyle w stosunku do miast porównywanych.

gminy łącznie z miastami na prawach powiatu																	
Jednostka terytorialna ▲	ogółem																
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
Karpacz (1)	2 140	2 857	2 439	3 976	5 975,23	4 517,96	5 082,63	4 261,64	6 579,56	5 476,75	6 973,81	7 293,56	6 591,94	6 784,95	6 927,36	7 553,17	-
Kowary (1)	1 119	1 163	1 330	1 454	1 609,43	1 882,48	2 004,18	2 130,31	2 055,80	2 237,30	2 510,25	2 530,65	2 848,32	2 873,44	3 542,90	3 612,81	-
Piechowice (1)	1 410	1 976	1 618	1 544	2 251,89	2 088,32	2 221,55	2 395,76	2 651,44	2 435,80	2 662,43	2 956,79	3 069,12	3 244,48	3 659,76	3 996,32	-
Szklarska Poręba (1)	1 840	2 184	2 105	2 403	3 010,94	2 827,56	2 964,58	3 258,86	3 880,59	3 953,48	4 263,40	4 805,16	4 864,68	5 678,17	5 371,72	6 185,94	-
Środa Śląska (3)	1 599	1 598	1 872	1 954	2 193,06	2 563,01	2 497,13	2 729,55	2 570,53	3 028,81	3 455,86	3 070,08	3 305,95	3 583,57	4 202,50	4 501,55	-
Żarów (3)	1 262	1 564	1 727	1 914	1 772,39	2 100,38	2 253,90	2 400,83	2 278,45	2 396,20	2 578,17	3 030,88	3 171,20	3 537,69	3 918,54	4 173,53	-

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

Porównywalne dane w dochodach na jednego mieszkańca pomiędzy Kowarami i Piechowicami oraz znacznie większa dynamika przychodów z tego tytułu w pozostałych miejscowościach wskazują na nierówne tempo rozwoju poszczególnych miejscowości. Wpływy z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa-podatek dochodowy od osób fizycznych w roku 2018 wyniosły 7 904 541,00 zł i stanowiły 18,56 % przychodów budżetu i były większe od roku 2017 o prawie 0,8 mln.

Kategoria	FINANSE PUBLICZNE
Grupa	DOCHODY BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU
Podgrupa	Dochody własne
Wymiary	Jednostki terytorialne; Rodzaje dochodów; Lata
Ostatnia aktualizacja	2018-07-05

Tablica Wykres Mapa

Wybór jednostek terytorialnych Agregaty Kod Puste Export Objaśnienia Szukaj w tabeli

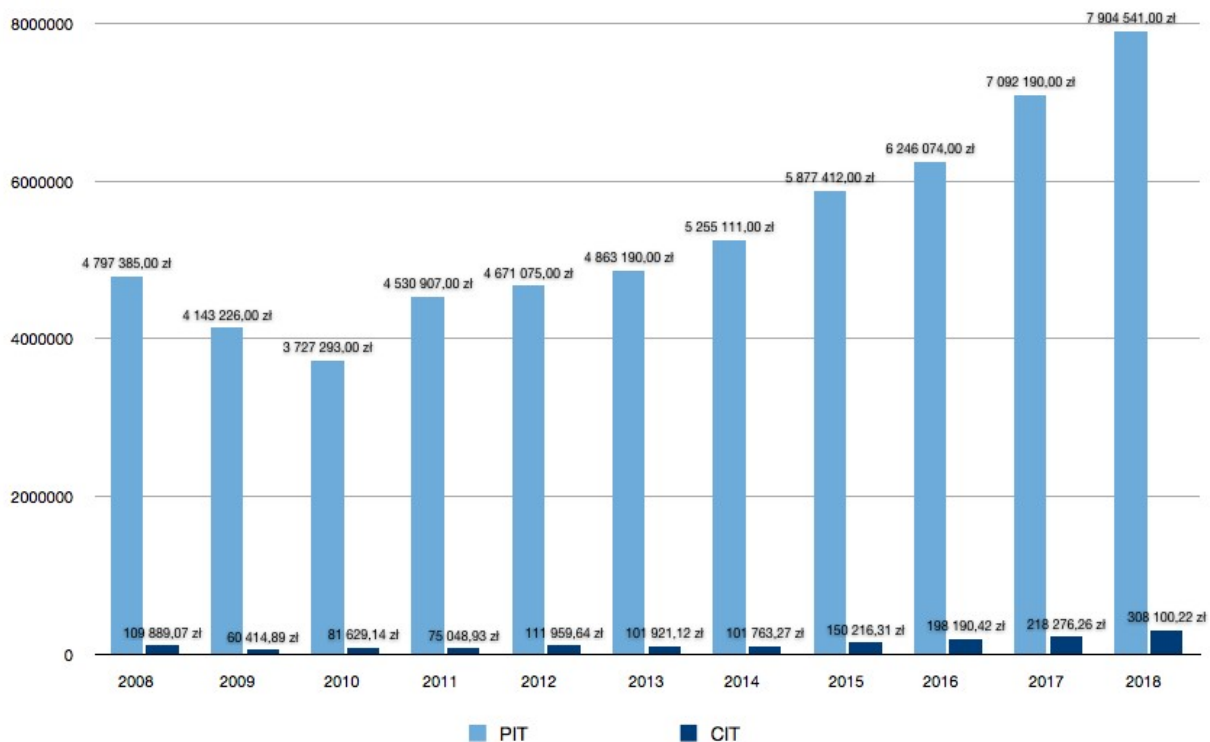
Jednostka terytorialna	gminy łącznie z miastami na prawach powiatu				
	udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2014	2015	2016	2017	2018
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
Karpacz (1)	3 049 080,00	3 439 862,00	3 610 337,00	3 940 837,00	-,00
Kowary (1)	5 255 111,00	5 877 412,00	6 246 074,00	7 092 190,00	-,00
Piechowice (1)	3 792 680,00	4 065 425,00	4 250 892,00	4 701 739,00	-,00
Szklarska Poręba (1)	3 671 148,00	3 903 140,00	4 028 481,00	4 455 074,00	-,00
Środa Śląska (3)	12 613 410,00	13 632 035,00	15 179 119,00	16 164 368,00	-,00
Żarów (3)	6 062 440,00	6 998 757,00	7 846 502,00	8 397 104,00	-,00

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

Wzrost wpływów do budżetu z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatku od dochodów od osób fizycznych od roku 2014 do roku 2018 w wypadku Kowar był znacznie wyższy do wzrostu wpływów z tego tytułu w Piechowicach i porównywalny z Żarowem oraz znacznie wyższy od Szklarskiej Poręby. Najniższy wzrost w tej kategorii zanotował Karpacz.

W wypadku Kowar czynnikiem wpływającym na uzyskane dochody z tego tytułu był spadek liczby osób pozostających bez pracy i wzrost płac.

Dynamikę wzrostu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych w Kowarach oraz podatników CIT prowadzących działalność w naszej gminie, w ostatnich latach najlepiej obrazuje poniższa tabela.

5. Działalność gospodarcza

Najczęstszą przyczyną podjęcia pracy na własny rachunek jest kontynuowanie lub przejście rodzinnej działalności gospodarczej. Drugim w kolejności powodem podejmowania pracy na własny rachunek jest chęć uzyskiwania wyższych dochodów. Jest to powód wskazywany głównie przez mieszkańców miast. Najrzadziej występującym powodem podejmowania pracy na własny rachunek, było wymaganie stawiane przez pracodawcę.

Dane za rok 2017 dla Kowar, Karpacza, Piechowic, Szklarskiej Poręby, Środy Śląskiej, Żarowa

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	11290	1274
w tym w sektorze: rolniczym	114	23
przemysłowym	724	174
budowlanym	1165	160
na 10 tys. ludności	1759	1149
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	966	757

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	11290	3861
w tym w sektorze: rolniczym	114	13
przemysłowym	724	40
budowlanym	1165	74
na 10 tys. ludności	1759	8196
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	966	1709

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	11290	783
w tym w sektorze: rolniczym	114	9
przemysłowym	724	57
budowlanym	1165	101
na 10 tys. ludności	1759	1240
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	966	887

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	11290	1262
w tym w sektorze: rolniczym	114	11
przemysłowym	724	50
budowlanym	1165	122
na 10 tys. ludności	1759	1889
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	966	1298

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	5454	2184
w tym w sektorze: rolniczym	168	56
przemysłowym	607	207
budowlanym	838	299
na 10 tys. ludności	1015	1103
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	743	732

REGION		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Powiat	Gmina
OGÓŁEM	18579	1123
w tym w sektorze: rolniczym	214	18
przemysłowym	2411	142
budowlanym	2078	169
na 10 tys. ludności	1173	898
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	726	561

źródło: www.polskawliczbach.pl

W Kowarach w roku 2017 w rejestrze REGON zarejestrowane były 1 274 podmioty gospodarki narodowej, z czego 840 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 100 nowych podmiotów, a 106 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (156) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (75) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (146) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (91) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2013 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Kowarach najwięcej (70) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 233) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,8% (23) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 26,2% (334) podmiotów, a 72,0% (917) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Kowarach najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.9%) oraz Budownictwo (17.7%). Więcej: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#rejestr-region>

Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w poszczególnych miastach jest podobna i przede wszystkim związane jest to z wielkością miejscowości. Osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w czterech miastach poza Karpaczem i Szklarską Porębą jest mniej niż tysiąc. W tych dwóch miastach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest związana z szeroko rozwiniętą sferą usług na rzecz obsługi ruchu turystycznego. W tej statystyce mocno wyróżnia się Karpacz.

III. Informacje inwestycyjne i finansowe

3.1. Wykonanie budżetu Miasta Kowar w roku 2018.

Budżet Miasta na 2018 rok został uchwalony 11 stycznia 2018 r. uchwałą Nr XLIV/236/18 Rady Miejskiej w Kowarach i zakładał:

1. Dochody w wysokości 39.780.510,00 zł
2. Wydatki w wysokości 41.252.240,00 zł w tym zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej:
  - 1) dochody w wysokości 10.022.446,00 zł
  - 2) wydatki w wysokości 10.022.446,00 zł.
3. Przychody w wysokości 2.471.730,00 zł, z tego:
  - 1) wolne środki o których mowa w art.217 ust.2 pkt 6 uofp w wysokości 2.271.730,00 zł
  - 2) zaciągnięte pożyczki na rynku krajowym w wysokości 200.000,00 zł.
4. Rozchody w wysokości 1.000.000,00 zł.

W trakcie roku w planie budżetu dokonywane były zmiany zarówno przez Radę Miejską jak i Burmistrza Miasta działającego na podstawie upoważnienia udzielonego przez Radę Miejską oraz upoważnienia ustawowego. W zakresie zmian w budżecie podjęte zostały przez Radę Miejską 8 uchwały oraz wydanych zostało 16 zarządzeń Burmistrza Miasta. Prezentuje to poniższa tabela:

Kategoria	Data wejścia w życie	Numer	Wydatki	Dochody	Przychody	Rozchody
Uchwała budżetowa	2018-01-01	XLIV/236/18	41 252 240,00	39 780 510,00	2 471 730,00	1 000 000,00
ZMIANY UCHWAŁY BUDŻETOWEJ						
Uchwała zmieniająca budżet	2018-03-22	XLV/247/18	277 761,00	77 511,00	200 250,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-05-24	XLVI/252/18	434 144,50	434 144,50	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-08-03	XLVIII/267/18	860 477,00	860 477,00	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-09-14	XLIX/273/18	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-10-11	L/282/2018	98 749,00	98 749,00	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-10-30	LI/283/18	455 387,01	455 387,01	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-11-29	II/12/18/18	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała zmieniająca budżet	2018-12-27	IV/21/18	5 011,00	5 011,00	0,00	0,00
RAZEM ZMIANY NA PODSTAWIE UCHWAŁ			2 231 529,51	2 031 279,51	200 250,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-01-30	16/2018	6 618,00	6 618,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-04-09	41/2018	5 188,00	5 188,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-04-27	54/2018	20 235,37	20 235,37	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-06-29	80/2018	-325 672,71	-325 672,71	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-07-10	86/2018	4 879,00	4 879,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-07-31	89/2018	108 692,00	108 692,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-08-23	99/2018	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-08-23	98/2018	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie zmieniające budżet	2018-08-29	102/2018	168 651,84	168 651,84	0,00	0,00

Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-09-28	123/2018	-28 588,00	-28 588,00	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-10-19	127/2018	210 465,00	210 465,00	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-11-02	137/2018	-119,98	-119,98	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-11-23	155/2018	72 262,00	72 262,00	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-11-30	159/2018	-37 918,00	-37 918,00	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-12-18	163/2018	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie budżet	zmieniające	2018-12-31	170/2018	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM ZMIANY NA PODSTAWIE ZARZĄDZEŃ				204 692,52	204 692,52	0,00	0,00
OGÓŁEM ZMIANY				2 436 222,03	2 235 972,03	200 250,00	0,00
PLAN PO ZMIANACH				43 688 462,03	42 016 482,03	2 671 980,00	1 000 000,00

W wyniku wprowadzonych zmian plan dochodów budżetu Miasta wzrósł o 2.235.972,03 zł tj. o 5,62%, plan wydatków wzrósł o 2.436.222,03 zł tj. o 5,91 %, w tym plan dotacji z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zleconych Gminie i plan wydatków nimi finansowanych zwiększył się o 215.512,03 zł, tj. o 2,15 %. Ostatecznie (po zmianach) plan budżetu Miasta przedstawiał się następująco:

1. Dochody w wysokości 42.016.482,03 zł (w tym zadania zlecone z zakresu administracji rządowej 10.237.958,03 zł).
  2. Wydatki w wysokości 43.688.462,03 zł (w tym zadania zlecone z zakresu administracji rządowej 10.237.958,03 zł).
  3. Przychody w wysokości 2.671.980,00 zł, z tego:
    - 1) wolne środki o których mowa w art.217 ust.2 pkt 6 uofp w wysokości 2.271.730,00 zł
    - 2) zaciągnięte pożyczki na rynku krajowym w wysokości 400.250,00 zł.
- Rozchody w wysokości 1.000.000,00 zł.

3.2. Dochody w roku 2018

Plan dochodów budżetu Miasta w 2018 r. został wykonany w wysokości 42.582.404,14 zł, tj. 101,35 %, w tym z zakresu zadań zleconych w wysokości 10.104.578,45 zł tj. w 98,70 %. Istotne znaczenie w realizacji dochodów miały wpływy z tytułu:

1. W zakresie dochodów bieżących:
  - 1) części oświatowej subwencji ogólnej – 5.762.727,00 zł tj. 100,00 % planu
  - 2) części wyrównawczej subwencji ogólnej – 2.685.402,00 zł tj. 100,00 % planu
  - 3) podatku od nieruchomości – 7.015.314,97 zł tj. 103,05 % planu
  - 4) podatku dochodowego od osób fizycznych – 7.904.541,00 zł tj. 106,35 % planu.
2. W zakresie dochodów majątkowych:
  - 1) dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art.5 ust.3 pkt 5 lit. a i b – 1.760.346,78 zł tj. 100,97 %;

- 2) środki otrzymane na dofinansowanie własnych inwestycji gmin – 160.000,00 zł tj. 100,00 % planu;
- 3) wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości – 787.014,98 zł tj. 113,73 % planu;
- 4) wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności – 63.154,20 zł tj. 123,83 % planu.

3.2.1. Dochody bieżące stanowiące 93,49 % ogólnej kwoty dochodów, zostały wykonane w wysokości 39.810.806,88 zł tj. w 101,12 %, z tego:

1. Dochody własne zrealizowano w wysokości 18.929.841,12 zł,
2. Dotacje celowe na zadania bieżące wyniosły 12.221.495,76 zł,
3. Subwencja ogólna osiągnęła poziom 8.659.470,00 zł.

Poziom dochodów własnych kształtowały następujące dochody:	
Podatek dochodowy od osób fizycznych	7 904 541,00 zł
podatek dochodowy od osób prawnych	308 100,22 zł
podatek od nieruchomości	7 015 314,97 zł
podatek rolny	8 181,64 zł
podatek leśny	71 609,40 zł
podatek od środków transportowych	90 374,60 zł
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	7 666,50 zł
podatek od spadków i darowizn	27 728,65 zł
podatek od czynności cywilnoprawnych	312 114,04 zł
wpływ z opłaty skarbowej	59 905,88 zł
wpływy z opłaty targowej	15 276,00 zł
wpływy z usług	31 014,89 zł
pozostałe dochody, z tego:	
wpływy z opłaty za zarząd	10 518,42 zł
wpływy z opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych	210 158,55 zł
wpływy z innych opłat pobieranych przez jst:	1 643 822,69 zł
wpływy z tytułu opłaty użytkowania wieczystego	184 963,87 zł
wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych	1 302,77 zł
wpływy z opłat egzaminacyjnych, za wydawanie świadectw itp	260,00 zł
wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	17 486,60 zł
opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego	79 475,00 zł
wpływy z różnych opłat	247 551,72 zł
dochody z najmu i dzierżawy	224 092,82 zł
odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	21 207,52 zł
pozostałe odsetki	111 131,53 zł
wpływy z rozliczeń, zwrotów z lat ubiegłych	25 573,69 zł
wpływy z kar i odszkodowań wynikających z zawartych	119 789,21 zł

umów	
otrzymane darowizny	2 300,00 zł
wpływy z różnych dochodów	53 875,35 zł
dochody jst związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej	32 613,67 zł
wpływy pozostałości środków finansowych gromadzonych na wydzielonym rachunku	95,41 zł
środki z Funduszu Pracy	8 339,00 zł

Na wielkość dotacji celowych na zadania bieżące wpływ miały następujące dotacje:

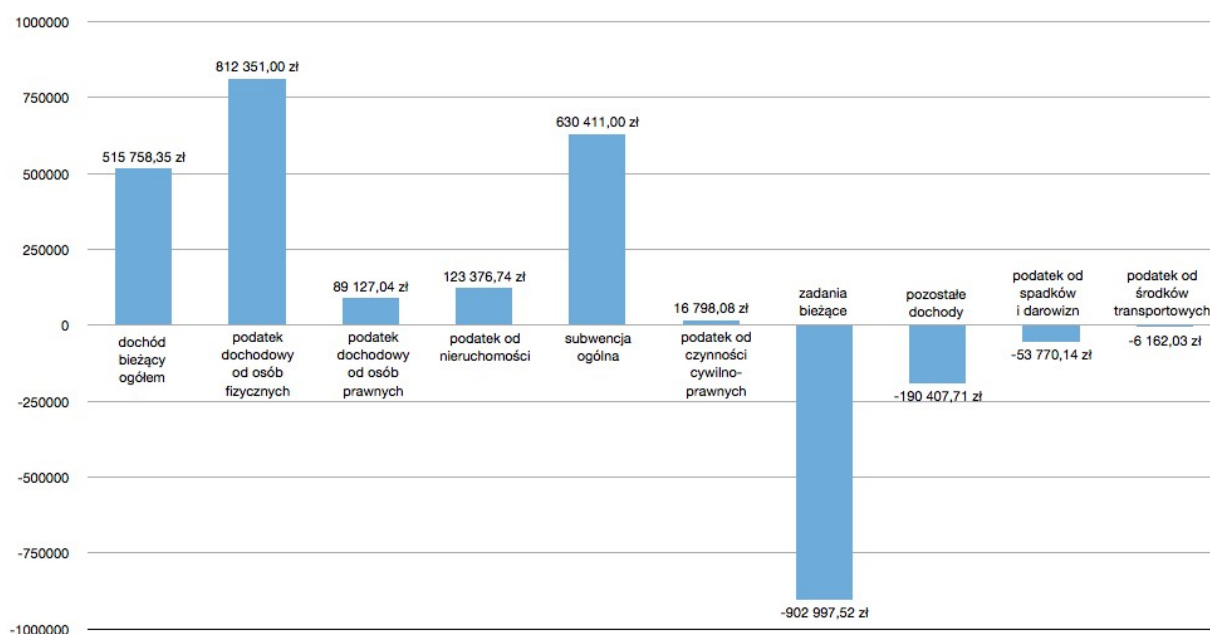
na zadania z zakresu administracji rządowej:	10 104 578,45 zł
na zadania własne	2 088 347,21 zł
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst:	32 222,10 zł
na zadania finansowane z udziałem środków europejskich:	81 675,54 zł

Subwencja ogólna kształtowała się w następujący sposób:

część wyrównawcza:	2 685 402,00 zł
część oświatowa:	5 762 727,00 zł
część równoważąca:	211 341,00 zł

W porównaniu do 2017 r. wykonanie dochodów bieżących ogółem w 2018 r. wzrosło o 515.758,35 zł tj. o 1,31 %

Wykres przedstawia wzrost i spadek dochodów w poszczególnych kategoriach w roku 2018.

3.2.2. Dochody majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 2.771.597,26 zł tj. 104,73 %, z tego:

1. Dochody z tytułu dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art.5 ust.3 pkt 5 lit. a i b ukształtowały się na poziomie 1.760.346,78 zł tj. 100,97 % planu;
2. Środki otrzymane na dofinansowanie własnych inwestycji gmin wyniosły 160.000,00 zł tj. 100,00 % planu;
3. Dochody ze sprzedaży majątku wyniosły 787.014,98 zł co stanowi 113,73 % planu.
4. Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności – 63.154,20 zł tj. 123,83 % planu.

W porównaniu do 2017 r. wykonanie dochodów majątkowych ogółem wzrosło o kwotę 1.856.023,99 zł tj. o 202,72 %.

Szczegółowe zestawienie wykonania planu dochodów w podziale na dochody bieżące i majątkowe prezentuje tabela.

Wyszczególnienie	Plan	Dochody wykonane	Struktura	Wskaźnik
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	42 016 482,03	42 582 404,14	100,00	101,35
Dochody bieżące	39 370 060,03	39 810 806,88	93,49	101,12
Dochody własne	18 213 424,00	18 929 841,12	44,45	103,93
podatek dochodowy od osób fizycznych	7 432 234,00	7 904 541,00	18,56	106,35
podatek dochodowy od osób prawnych	225 000,00	308 100,22	0,72	136,93
podatek rolny	8 850,00	8 181,61	0,02	92,45
podatek od nieruchomości	6 807 750,00	7 015 314,97	16,47	103,05
podatek leśny	71 350,00	71 609,40	0,17	100,36
podatek od środków transportowych	91 800,00	90 374,60	0,21	98,45
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	10 000,00	7 666,50	0,02	76,67
podatek od spadków i darowizn	80 000,00	27 728,65	0,07	34,66
podatek od czynności cywilnoprawnych	230 000,00	312 114,04	0,73	135,70
wpływy z opłaty skarbowej	63 000,00	59 905,88	0,14	95,09
wpływy z opłaty targowej	17 000,00	15 276,00	0,04	89,86
wpływy z usług	41 190,00	31 014,89	0,07	75,30
pozostałe dochody	3 135 250,00	3 078 013,36	7,23	98,17
Dotacje celowe na zadania bieżące	12 497 166,03	12 221 495,76	28,70	97,79
na zadania z zakresu adm. rządowej	10 236 086,03	10 102 706,45	23,73	98,70
na zadania własne	2 073 264,00	1 990 699,37	4,67	96,02
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	125 944,00	95 867,84	0,23	76,12
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	61 872,00	32 222,10	0,08	52,08
Subwencja ogólna	8 659 470,00	8 659 470,00	20,34	100,00
część wyrównawcza	2 685 402,00	2 685 402,00	6,31	100,00
część oświatowa	5 762 727,00	5 762 727,00	13,53	100,00

część równoważąca	211 341,00	211 341,00	0,50	100,00
Dochody majątkowe	2 646 422,00	2 771 597,26	6,51	104,73
Środki na inwestycje uzyskane z innych źródeł	1 903 422,00	1 920 346,78	4,51	100,89
Środki pochodzące z funduszy UE	1 743 422,00	1 760 346,78	4,13	100,97
Dochody ze sprzedaży majątku	743 000,00	851 250,48	2,00	114,57

3.3. Wykonanie wydatków inwestycyjnych w roku 2018

W 2018 roku plan wydatków został zrealizowany w wysokości 41.983.555,93 zł, tj. 96,10 % planu rocznego, w tym:

- ▲ zadania zlecone – 10.103.765,13 zł, tj. 98,69 %
- ▲ wydatki majątkowe – 4.534.300,65 zł, tj. 88,70 %

Na poziom wydatków w 2018 r. wpływ miała realizacja zadań inwestycyjnych oraz remontowych i remontowo-konserwatorskich. W planie wydatków budżetu Miasta na 2018 r. przeznaczono na ten cel odpowiednio 5.125.275,00 zł na zadania majątkowe oraz 1.158.753,00 zł na zadania remontowe i remontowo-konserwatorskie. W 2018 r. na ten cel wydano:

- ▲ na zadania majątkowe 4.534.300,65 zł tj. 98,69 % planu;
- ▲ na zadania remontowe i remontowo-konserwatorskie 996.949,15 zł tj. 86,04 % planu .

Na wysokość wydatków majątkowych w 2018 r. wpływ miała przede wszystkim realizacja projektu Nr RPDS.06.03.03-02-0003/17 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pn. „Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach” w ramach którego wykonano przebudowę mostu nr inwentarzowy 5856 przy ul. Waryńskiego na kwotę 939.518,28 zł oraz „Przebudowę boiska sportowego Szkoły Podstawowej Nr 3: na kwotę 1.000.855,82 zł. Znaczną pozycją w realizacji zadań inwestycyjnych było wykonanie „Modernizacji fragmentu rowerowo-pieszo-biegowej trasy turystycznej prowadzącej na leśną ścieżkę dydaktyczną „Jedlinki”” której koszt wyniósł 607.386,87 zł.

W zakresie zadań remontowych głównymi pozycjami wydatków były wydatki poniesione na remont ulicy Matejki (odcinek do nowego cmentarza) 191.135,99 zł, remont ulicy Szkolnej na kwotę 124.941,11 zł, remont ciągu pieszego pomiędzy ulicą Szkolną a ulicą Kawaleryjską o wartości 94.963,43 zł oraz wydatki na cząstkowe naprawy dróg w wysokości 111.730,80 zł.

Szczegółowe zestawienie realizacji zadań majątkowych i remontowych przedstawiają poniższe tabele:

Nazwa zadania inwestycyjnego	Plan	Wykonanie	% wykonania
Opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania terenu przy ul. Jagiellońskiej	15 000,00	15 000,00	100,00
Przebudowa ciągów komunikacyjnych przy ul. Matejki wraz z budową kanalizacji deszczowej etap I	578 509,00	578 508,38	100,00
Przebudowa mostu nr inwentarzowy 5856 przy ul. Waryńskiego w Kowarach w ramach projektu Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach.	939 519,00	939 518,28	100,00
Przebudowa ulicy Topolowej wraz z budową miejsc parkingowych - dokumentacja projektowa	17 835,00	17 835,00	100,00
Modernizacja fragmentu rowerowo-pieszno-biegowej trasy turystycznej prowadzącej na leśną ścieżkę dydaktyczną „Jedlinki”	607 500,00	607 386,87	99,98
Czesko-polski szlak grzbietowy Część zachodnia środki UE	33 291,00	33 290,00	100,00
Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych	336 162,00	335 899,55	99,92
Nabycie prawa własności nieruchomości	100,00	94,20	94,20
Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach.	3 140,00	3 136,50	99,89
Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych Starówki Kowarskiej środki UE	528 777,00	88 103,80	16,66
Automatyzacja Urzędu Miejskiego w Kowarach (zakup sprzętu informatycznego i oprogramowania)	69 968,00	69 967,24	100,00
Budowa monitoringu miejskiego	42 072,00	38 566,00	91,67
Współfinansowanie zakupu średniego samochodu gaśniczego z przeznaczeniem dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Jeleniej Górze	6 000,00	6 000,00	100,00
Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap	1 000 857,00	1 000 855,82	100,00

I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach.			
Przebudowa monitoringu zewnętrznego w Szkole Podstawowej nr 1 w Kowarach	15 000,00	14 785,00	98,57
Termomodernizacja budynku I Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kowarach - wymiana okien w piwnicy	35 000,00	0,00	X
Wykonanie dokumentacji projektowej dostosowującej budynek Przedszkola Publicznego znajdujący się w Kowarach przy ul. Sienkiewicza 8 do obowiązujących wymagań i przepisów przeciwpożarowych	30 000,00	30 000,00	100,00
Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kowarach	3 003,00	0,00	X
Wykonanie ogrodzenia części górnego boiska sportowego Zespołu Szkół Ogólnokształcącego	16 000,00	12 501,72	78,14
Modernizacja źródeł energii cieplnej na terenie Gminy Miejskiej Kowary przy udziale funduszy uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w ramach programu priorytetowego „Ograniczenie niskiej emisji na obszarze województwa dolnośląskiego”	400 250,00	334 924,82	83,68
Modernizacja oświetlenia ulicznego oraz dobudowa nowych punktów oświetleniowych na terenie Gminy Miejskiej Kowary wraz z zapewnieniem finansowania	67 260,00	31 075,48	46,20
Budowa instalacji Street Workout ul. Szkolna	17 238,00	17 237,98	100,00
Przebudowa przepływowego zbiornika retencyjnego "Kowary" na potoku Bystra przy ul. Zamkowej w Kowarach	55 043,00	54 698,10	99,37
Odbudowa stawu Nr 2 o charakterze rekreacyjnym o pow. 0,92 lustra wody zlokalizowanego na działce nr 665/3 obręb 001 Kowary	71 200,00	70 605,35	99,16
Rozbudowa placu zabaw przy ulicy Matejki	32 280,00	32 278,89	100,00
Poprawa warunków bazy techniczno-funkcjonalnej szatni i zaplecza sanitarnego na stadionie w Kowarach	100 000,00	97 761,95	97,76
Utworzenie parku rekreacji rodzinnej w Kowarach	73 811,00	73 810,72	100,00
Rozbudowa skateparku przy ul. Parkowej zlokalizowanego na działce nr 444 obręb 1	30 460,00	30 459,00	100,00
	5 125 275,00	4 534 300,65	88,47

Nazwa zadania remontowego	Wartość	Wykonanie	% wykonania
Remont rowu melioracyjnego R-21 przy ul. Polnej [intensywne opady deszczu czerwiec 2013 r.]	99 416,00	99 270,70	99,85
Remont rowu melioracyjnego R-24 przy ul. Polnej [intensywne opady deszczu czerwiec 2013 r.]	79 957,00	79 946,69	99,99
Bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej dróg gminnych w Kowarach (remont mostów, przepustów, barier drogowych i mostowych, przeglądy obiektów mostowych)	15 800,00	2 090,00	13,23

Konserwacja oznakowania drogowego	49 920,00	49 920,00	100,00
Naprawy cząstkowe - wykonanie remontu cząstkowego nawierzchni dróg, ulic, chodników, placów i parkingów	170 000,00	111 730,80	65,72
Remont ciągu pieszego pomiędzy ulicą Szkolną a ulicą Kawaleryjską	94 633,00	94 632,43	100,00
Remont ulicy Matejki (odcinek do nowego cmentarza)	191 136,00	191 135,99	100,00
Remont ulicy Szkolnej	124 942,00	124 941,11	100,00
Program integracji społeczności romskiej "Remont lokali"	32 458,00	31 821,09	98,04
Remont alejek na cmentarzach komunalnych	20 000,00	18 055,56	90,28
Bieżące remonty Urzędu, sprzętu	5 500,00	5 386,61	97,94
Remont schodów wejściowych do budynku Ratusza	24 283,00	24 282,17	100,00
Serwis, konserwacja dźwigu osobowego budynek B	5 417,00	5 282,85	97,52
MSR – remonty bieżące	8 420,00	8 360,32	99,29
SP 1 – remont 3 sal lekcyjnych, adaptacja na gabinety i pracownie, remont trzech pomieszczeń sanitarnych w budynku I oraz remonty bieżące	44 101,00	44 098,50	99,99
SP 3 – remont sal lekcyjnych, remonty bieżące	19 985,00	18 528,72	92,71
PP1 – remonty bieżące	16 575,00	16 574,98	100,00
ZSO – malowanie pomieszczeń szkoły, regeneracja i naprawa urządzeń systemu ppoż., wymiana wykładzin podłogowych w salach lekcyjnych oraz remonty bieżące	60 967,00	60 966,14	100,00
ZSO - Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach remont sal na potrzeby projektu	14 200,00	14 200,00	100,00
MOPS – remonty bieżące	3 866,00	3 865,67	99,99
SP 1 budynek Centrum Wczesnej Profilaktyki Zdrowotnej – remonty bieżące	3 150,00	3 097,60	98,34
Remonty kanalizacji deszczowej	15 000,00	0,00	0,00
Konserwacja oświetlenia ulicznego	28 977,00	28 976,89	100,00
Remonty oświetlenia ulicznego	3 525,00	3 490,93	99,03
Naprawy placów zabaw	10 000,00	5 631,39	56,31
Wymiana bramy wjazdowej na teren Stadionu Miejskiego w Kowarach	6 642,00	5 400,00	81,30
Remonty boisk sportowych	3 110,00	0,00	0,00
Remont trybun na kortach tenisowych	6 773,00	6 772,36	99,99
Razem:	1 158 753,00	1 058 459,50	91,34

3.4. Zadania inwestycyjne, które będą kontynuowane w latach następnych

Zadania inwestycyjne objęte Wieloletnią Prognozą Finansową. W roku 2018 na listę przedsięwzięć w zakresie wydatków na programy, projekty lub zadania wg stanu na 31 grudnia 2018 r. wpisano następujące zadania:

1. „Czesko – polski szlak grzbietowy – część zachodnia” dofinansowany ze środków Funduszu Mikroprojektów Nisa-Nysa INTERREG V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 - zadanie realizowane w latach 2018-2019. Całkowita wartość zadania 72.990,00 zł, z tym że w roku 2018 planowano na ten cel wydatki w wysokości 59.541,00 zł, które zrealizowano w wysokości 51.785,55 zł. W roku 2019 planowano wydatki w wysokości 13.449,00 zł.

2. "Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 (RPO WD 2014-2020) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego - zadanie realizowane w latach 2018-2019. Całkowita wartość zadania 274.550,00 zł, z tym że w roku 2018 planowano wydatki w wysokości 94.450,00 zł, które zrealizowano w wysokości 67.759,75 zł. W roku 2019 planowano wydatki w wysokości 180.100,00 zł.

3. "Zimowe utrzymanie dróg, placów, chodników i parkingów na terenie Gminy Miejskiej Kowary" - realizacja w latach 2017-2020, łączne nakłady finansowe 1.046.100,00 zł, przy czym w roku 2018 r. poniesiono wydatki w kwocie 349.800,00 zł. W zakresie zimowego utrzymania wykonywane są następujące czynności:

1) mechaniczne i ręczne utrzymanie nawierzchni, w tym odśnieżanie, zwalczanie śliskości

2) stała gotowości do zimowego utrzymania - gotowości do prowadzenia akcji zimowej, która obejmuje w szczególności utrzymanie stałej, całodobowej gotowości sprzętu specjalistycznego, zapewnienie materiału do zimowego utrzymania, całodobową gotowość pracowników do prowadzenia akcji zimowej,

3) ustawienie 20 pojemników na piasek.

4) sukcesywny, na telefoniczne zgłoszenie, wywóz śniegu z ul. 1 Maja i ul. Pocztovej oraz dwukrotny wywozu śniegu w okresie obowiązywania umowy z miejsc wskazanych tj. ul. Waryńskiego, ul. Staszica, ul. Ogrodowa, ul. Witosa, ul. Boczna, ul. Reja, ul. Szkolna, ul. Topolowa, ul. Batorego.

5) w okresie braku pokrywy śnieżnej i opadów śniegu obowiązek:

a) bieżącego oczyszczanie, ciągów pieszych, parkingów, jezdni

b) bieżącego sprzątnięcia centrum miasta na odcinku ul. 1-go Maja (łącznie z powierzchnią pomiędzy potokiem Jedlica a ul.1 Maja) od Nr 1 do Placu Franciszkańskiego włącznie, ul. Jagiellończyka (łącznie z powierzchnią pomiędzy ul. Jagiellończyka a ul. Sienkiewicza wraz ze schodami) ul. Pocztovej (łącznie z powierzchnią pomiędzy potokiem Jedlica a ul. Pocztową)

4. Budowa monitoringu miejskiego – realizacja w latach 2016- 2019 łączne nakłady finansowe 126.199,00 zł, w roku 2016 wydatkowano kwotę 3.506,00 zł, w roku 2017 wydatkowano 42.066,00 zł, w roku 2018 plan wydatków wynosił 42.066,00 zł przy czym faktycznie wydatkowano na ten cel 38.566,00 zł, natomiast w roku 2019 planowana kwota to 38.561,00 zł.

Realizowana inwestycja jest krokiem zmierzającym do poprawy oczekiwanego przez mieszkańców i turystów bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej miasta, uwzględnia potrzeby interesu społecznego i wymagania ładu przestrzennego. Zgodnie z przyjętą koncepcją, na początek monitoringiem wizyjnym objęte są miejsca w przestrzeni publicznej uznane za niebezpieczne (ze względu np. na chuligaństwo, akty wandalizmu, nadużywanie alkoholu i innych używek w miejscach publicznych), miejsca ze szczególnym uwzględnieniem ciągów komunikacji pieszej i miejsca

o dużym natężeniu ruchu (ul. Pocztowa, ul. 1 Maja w Kowarach).

W ramach podpisanej w dniu 28 grudnia 2016 roku umowy nr 263/2016 wykonane zostały następujące prace:

- 1) zbudowano 13 punktów kamerowych w oparciu o kamery cyfrowe poprzez dostawę i instalację zintegrowanych kamer monitorujących z oprzyrządowaniem i oprogramowaniem,
- 2) wyposażono techniczne centrum monitoringu wizyjnego miasta z lokalizacją w budynku Urzędu Miejskiego w Kowarach w pomieszczeniach serwerowni,
- 3) dostarczono i zainstalowano urządzenia do transmisji danych wraz z oprogramowaniem sterującym,
- 4) uruchomiono monitoring i przeszkolono obsługę,
- 5) zapewniono transmisję danych z punktów kamerowych do centrum monitoringu,
- 6) zapewniono monitorowanie systemu telewizji przemysłowej CCTV wraz z reakcją grupy patrolowo – interwencyjnej.

5. Modernizacja oświetlenia ulicznego oraz dobudowa nowych punktów oświetleniowych na terenie Gminy Miejskiej Kowary wraz z zapewnieniem finansowania - realizacja zadania to 10 miesięcy od daty podpisania umowy na przełomie roku 2017 i 2018. Całkowity koszt realizacji inwestycji to kwota 2.849.700,00 zł, z tego wykonawstwo 2.815.920,00 zł (płatność w 144 równych ratach od daty ukończenia inwestycji, pierwsza rata w związku z zawartym aneksem zmieniającym termin wykonania zadania płatna w 2019 roku), nadzór inwestorski kwota 42.225 zł (płatność w 15 równych ratach począwszy od daty rozpoczęcia inwestycji), z tego kwota przypadająca na 2017 rok 5.630,00 zł, którą wydatkowano w 100,00 %. W 2018 r. wydatki na ten cel wyniosły 30.965,00 zł za nadzór oraz 110,48 zł za przyłączenie do sieci energetycznej przy planowanych 67.260,00 zł. Z uwagi na formułę realizowanego zadania, która zakłada również finansowanie inwestycji i płatność za zrealizowane zadanie dopiero po zakończeniu inwestycji w 144 równych ratach (projekt umowy przewiduje możliwość skrócenia tego okresu) zaistniała konieczność wydłużenia WPF do roku 2031.

6. „Przebudowa ciągów komunikacyjnych przy ul. Matejki wraz z budową kanalizacji deszczowej” - realizacja w latach 2017-2020, łączne nakłady finansowe to kwota 1.830.984,00 zł. W roku 2017 została zawarta umowa na wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej zadania na kwotę 29.750,00 zł. Przedłożone kosztorysy opiewają łącznie na 1.765.234,00 zł. Pozostałe nakłady to wynagrodzenie inspektora nadzoru. Wykonanie zadania przewiduje się trzema etapami – pierwszy etap o szacowanej wartości 535.443,00 zł do wykonania w roku 2018 r. zakłada wykonanie chodników przy ul. Matejki (odcinek od Kościoła do skrzyżowania z ul. Bielarską) oraz przebudowę ul. Bielarskiej na odcinku do wiaduktu – wydatki roku 2018 wyniosły 578.508,38 zł.

Całość zadania polegająca na przebudowie istniejących odcinków dróg gminnych, dróg wewnętrznych oraz ciągów komunikacyjnych pieszych ma na celu poprawę parametrów technicznych jezdni, stanu nawierzchni ulic i chodników, dlatego dla

celów projektowych przyjęto rozwiązania techniczne w oparciu o „Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej” z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. Projektowane zagospodarowanie terenu zasadniczo powieli istniejący układ. Projektowane drogi przebiegają swoimi obecnymi trasami. Nawierzchnia projektowana – bitumiczna, wzdłuż dróg projektuje się budowę miejsc postojowych. Cały teren będzie odwadniany, wody odprowadzane zostaną za pośrednictwem wpustów ulicznych do projektowanej kanalizacji deszczowej oraz powierzchniowo na tereny zielone. Powyższe zmiany wpłyną na zwiększenie bezpieczeństwa i płynności ruchu zarówno kierowców jak i pieszych, poprawią jego czytelność.

Obszar planowanej inwestycji to: długość jezdni dróg gminnych - 362,00 m, długość jezdni dróg wewnętrznych – 271,00 m, powierzchnia jezdni dróg gminnych: 2.060,00 m² powierzchnia jezdni dróg wewnętrznych – 1.077,00 m², powierzchnia chodników – 1.833,00 m², powierzchnia jezdni dróg manewrowych - 424,00 m², powierzchnia miejsc postojowych - 711,00 m².

7. „Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przedmiotem projektu jest: rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni publicznej w mieście Kowary celem nadania jej dawnej świetności i nadania nowych funkcji. W ramach projektu przewidziano realizację następujących zadań rewitalizacyjnych:

- renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3,
- przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3,
- przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I),
- przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach.

Łączna wartość projektu została ustalona na kwotę 4.601.595,00 zł przy czym do realizacji w 2018 r. przewidziano kwotę 1.971.255,00 zł, którą zrealizowano w wysokości 1.949.510,60 zł. W roku 2019 planowano ponieść na realizację zdania 2.558.207,00 zł.

3.5 . Wieloletnia prognoza finansowa. Podstawowe wskaźniki:

3.5.1. Harmonogram wykupu obligacji w latach 2019-2026 przedstawia tabela

Seria	Data emisji	Data wykupu	Liczba obligacji	Nominał	Wartość obligacji
E11	02.11.2011	02.11.2019	1 000	1 000	1 000 000
F11	05.12.2011	05.12.2020	1 000	1 000	1 000 000
A12	16.03.2012	16.03.2021	1 000	1 000	1 000 000

B12	30.03.2012	30.03.2022	1 000	1 000	1 000 000
C12	30.03.2012	30.03.2023	1 000	1 000	1 000 000
B11	30.06.2011	30.06.2024	1 000	1 000	1 000 000
A13	20.12.2013	20.12.2025	1 000	1 000	1 000 000
C11	30.06.2011	30.06.2026	1 000	1 000	1 000 000
Ogółem					8 000 000

3.5.2. Planowana spłata zaciągniętych kwot pożyczki następować będzie w latach 2019-2022 co prezentuje poniższa tabela.

Pożyczka z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu - plan spłaty				
Nr umowy	umowa 123/P/OA/JG/2018	umowa 212/P/OA/JG/2018 aneks 1	Razem	Data spłaty
Data zawarcia	28.06.2018	21.09.2018/23.11.2018		
2019	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-03-2019
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	14-06-2019
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	13-09-2019
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	13-12-2019
	50 000,00	38 000,00	88 000,00	x
2020	12 500,00	9 500,00	22 000,00	13-03-2020
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-06-2020
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-09-2020
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-12-2020
	50 000,00	38 000,00	88 000,00	x
2021	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-03-2021
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-06-2021
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-09-2021
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	13-12-2021
	50 000,00	38 000,00	88 000,00	x
2022	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-03-2022
	12 500,00	9 500,00	22 000,00	15-06-2022
	12 500,00	4 674,50	14 424,50	15-09-2022
	9 750,00	x	x	15-12-2022
	47 250,00	23 674,50	70 924,50	x
Razem	197 250,00	137 674,50	334.924,50	x

Gmina w momencie spłaty 50 % kosztów pożyczki tj. pod koniec 2020 roku może ubiegać się o umorzenie pozostałych rat pożyczki.

3.5.3. Prognoza nadwyżki operacyjnej na najbliższe lata (brutto i netto);
Nadwyżka operacyjna w 2018 roku wyniosła 598.848,21 zł, skorygowana nadwyżka (uwzględniająca wyłączeni dochody i wydatki bieżące) wyniosła 2.361.551,60 zł.

L.p.	Rok	Nadwyżka operacyjna	Nadwyżka operacyjna skorygowana
1	2019	-1 566 239,00	450 306,00
2	2020	1 262 814,00	1 962 814,00
3	2021	938 398,00	1 688 398,00
4	2022	896 110,50	2 096 110,50
5	2023	823 841,00	2 523 841,00
6	2024	1 000 000,00	2 700 000,00
7	2025	1 000 000,00	2 700 000,00
8	2026	1 000 000,00	2 700 000,00
9	2027	0,00	2 700 000,00
10	2028	0,00	2 700 000,00
11	2029	0,00	2 700 000,00
12	2030	0,00	2 700 000,00
13	2031	0,00	2 700 000,00

3.5.5. Prognoza limitu zadłużenia na najbliższe lata (wzór z art. 243);

L.p	Rok	Kwota długu	wydatki na obsługę długu, w tym:	na Spelnienie warunku z art. 243 u.1
1	2018	8 334 924,50	233 032,29	-2,90%
2	2019	9 867 294,50	229 800,00	6,46%
3	2020	8 544 634,50	212 339,00	3,17%
4	2021	7 221 974,50	167 534,00	3,31%
5	2022	5 916 390,00	138 979,00	3,34%
6	2023	4 681 730,00	106 122,00	5,04%
7	2024	3 447 070,00	78 492,00	5,37%
8	2025	2 212 410,00	63 681,00	6,07%
9	2026	977 750,00	16 817,00	6,59%
10	2027	743 090,00	0,00	9,01%
11	2028	508 430,00	0,00	8,45%
12	2029	273 770,00	0,00	7,90%
13	2030	39 110,00	0,00	7,34%

3.6. Podsumowanie

W stosunku do 2017 r. wydatki ogółem wzrosły o 3.135.409,76 zł tj. o 8,07 %, przy czym:

- ▲ wydatki bieżące wzrosły o kwotę 578.206,05 zł tj. o 1,56 %,
- ▲ wydatki majątkowe wzrosły o kwotę 2.557.203,71 zł tj. o 141,63 %.

W zakresie wydatków bieżących zrealizowanych w wysokości 37.449.255,28 zł:

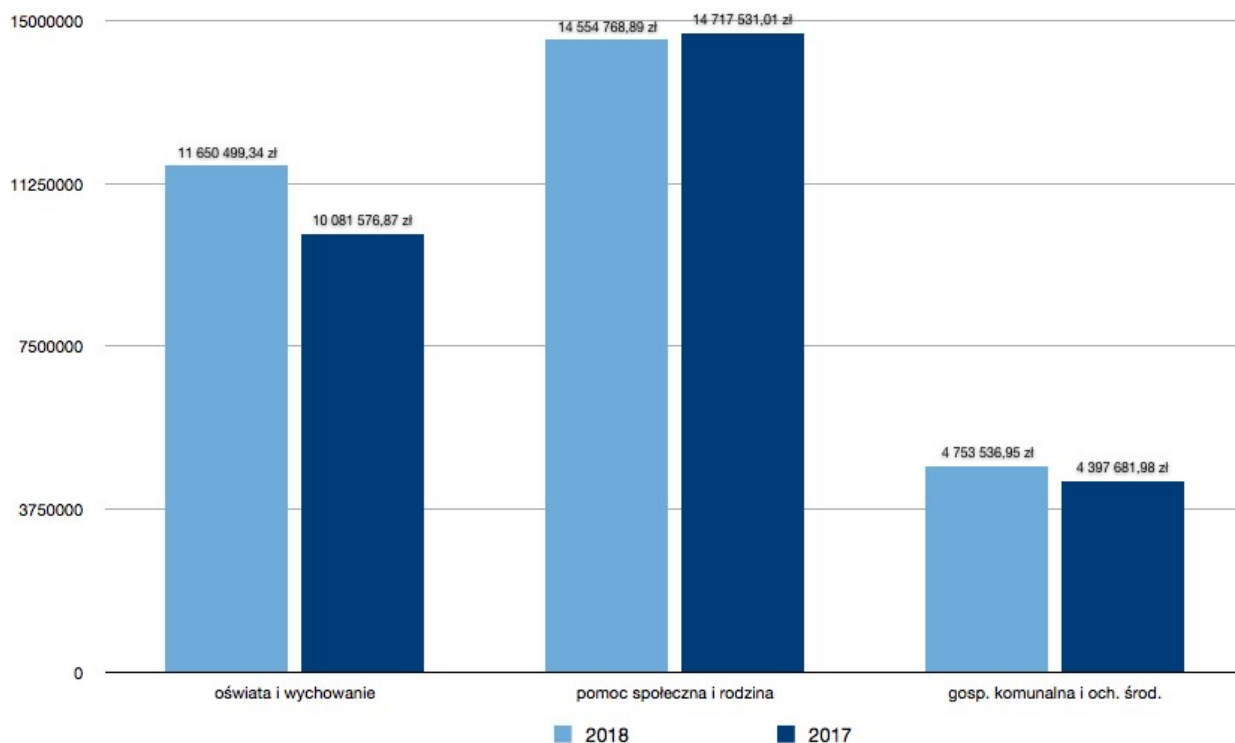
- ▲ wydatki jednostek budżetowych wyniosły 23.570.448,63 zł, w tym:
- ▲ wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wyniosły 13.412.162,69 zł (bez wydatków poniesionych na ten cel w wysokości 89.535,84 zł, a związanych z realizacją programów z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3),
- ▲ wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań wyniosły 10.156.083,49 zł,
- ▲ dotacje na zadania bieżące kształtowały się na poziomie 1.959.700,99 zł,
- ▲ świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 11.518.779,62 zł,
- ▲ wydatki na obsługę długu wyniosły 233.032,29 zł,
- ▲ na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ukształtowały się na poziomie 167.293,75 zł.

Podstawową pozycją pod względem wielkości wydatków budżetu Miasta stanowiły wydatki poniesione na:

oświatę i wychowanie – 11.650.499,34 zł,

pomoc społeczną i rodzinę – 14.554.768,89 zł

gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – 4.753.536,95 zł.

W stosunku do 2017 r. wydatki na te cele:

na oświatę i wychowanie - wzrosły o kwotę 1.568.992,47 zł (tj. o 15,56 %),

na pomoc społeczną i rodzinę - zmniejszyły się o kwotę 162.762,12 zł (tj. o 1,11 %),

na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska - wzrosły o kwotę 355.854,97 zł (tj. o 8,09 %).

IV. Informacja o stanie mienia komunalnego w roku 2018

4.1. Mienie komunalne

Mienie komunalne, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, to własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw. Informacja o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego zawiera dane dotyczące przysługujących jednostce samorządu terytorialnego praw własności, innych niż własność praw majątkowych w tym szczególnie o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym oraz innych danych o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 2204 z późn. zm.). Do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy.

4.2. Powierzchnia i wartość gruntów stanowiących własność gminy

Łączna powierzchnia gruntów komunalnych Gminy Kowary wynosi: **326,8110 ha** o wartości: **38.062.334,04 zł**. **Powierzchnia i wartość gruntów komunalnych oddanych w użytkowanie wieczyste** wynosi: **56,5371 ha** o łącznej wartości: **50.856.602,10 zł**. Łączna powierzchnia gruntów stanowiących własność Gminy Kowary w tym oddanych w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym oraz prawnym wynosi: **383,3481 ha** o łącznej wartości: **88.918.936,14 zł**. Wartość nieruchomości podana jest na podstawie ewidencji mienia, w której wartości nieruchomości podane są na podstawie operatów szacunkowych oraz z kart inwentaryzacyjnych stanowiących załącznik do decyzji komunalizacyjnych.

Mieniem komunalnym zarządzają lub administrują jego bezpośredni dysponenti, wśród których wyszczególnia się następujące podmioty:

-jednostki organizacyjne realizujące zadania z zakresu:

- ▲ edukacji publicznej (przedszkola i szkoły podstawowe);
- ▲ pomocy społecznej;
- ▲ użyteczności publicznej, których nie realizują jednostki organizacyjne wyszczególnione powyżej, a także inne gminne osoby prawne (urząd miejski);

-samorządowe instytucje kultury;

-spółki z udziałem gminy;

-usługodawcy zewnętrzni działający na zasadach rynkowych na podstawie zawieranych umów o charakterze cywilno-prawnym, przy zachowaniu przepisów

prawa dotyczących zamówień publicznych i udzielania pomocy publicznej lub w trybie konkursu na realizację zadania publicznego, np. klub sportowy.

W ramach podstawowych zasobów mienia komunalnego stanowiących własność, współwłasność lub pozostających pod kontrolą gminy Kowary – na podstawie innych uprawnień przysługujących jednostce samorządu terytorialnego – należy wyodrębnić następujące kategorie składników mienia:

- wartości niematerialne i prawne (aktywa trwałe);
- nieruchomości (aktywa trwałe), w tym grunty i budynki;
- ruchome składniki mienia stanowiące, m.in. infrastrukturę: dróg, terenów rekreacyjno-sportowych, obiektów edukacji i kultury czy też wyposażenie budynków, np. administracji, szaleatów miejskich w urzędzenia, narzędzia, przyrządy, materiały itd. (aktywa trwałe i obrotowe);
- udziały w spółkach prawa handlowego (aktywa trwałe);
- krótkoterminowe aktywa finansowe (aktywa obrotowe);
- długo- i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – czynne (aktywa trwałe i obrotowe);
- inne niż własność prawa majątkowe, w tym:
  - ▲ udziały w nieruchomościach (aktywa trwałe w zakresie posiadanego udziału współwłasność);
  - ▲ prawo użytkowania wieczystego nieruchomości;
  - ▲ prawo najmu;
  - ▲ prawo dzierżawy;
  - ▲ prawo użyczenia;
  - ▲ prawo użytkowania;
  - ▲ hipoteka na nieruchomości;
  - ▲ prawo służebności gruntowej.

4.3. Gospodarka nieruchomościami

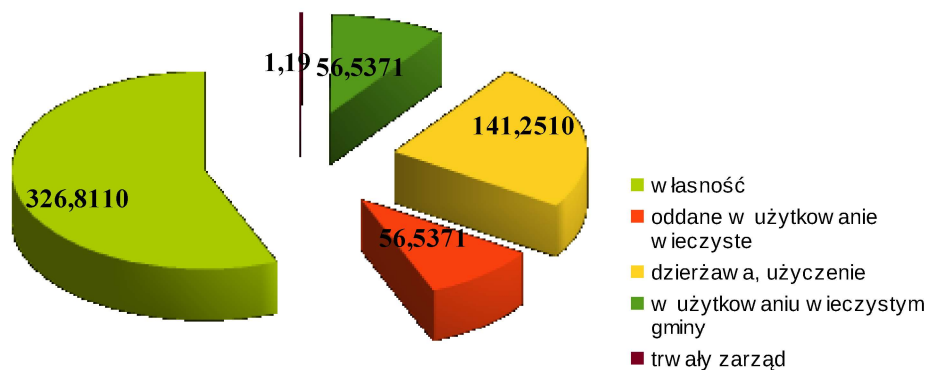
Celem gospodarki zasobami nieruchomości gminy jest racjonalne ich wykorzystywanie i rozporządzanie nimi w celu uzyskania jak najwyższych efektów, przy jednoczesnym jak najmniejszym zużyciu zasobów. Łączna powierzchnia gruntów komunalnych oddanych w dzierżawę i użyczenie na dzień 31 grudnia 2018r. wynosi **141.2510 ha** (w tym dzierżawa 88,6466 ha oraz użytkowanie 52,6044 ha).

Dochód za okres **od 31 grudnia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.** z tytułu:

- ▲ czynszów dzierżawnych wyniósł **162.026,89 zł**.
- ▲ opłaty z tytułu użyczenia gruntu wyniósł **8.996,78 zł**
- ▲ opłaty z tytułu ustanowienia trwałego zarządu (1,1927 ha) wyniósł **1.329,16 zł**

W okresie od 31.12.2017 r. do 31.12.2018 r. gmina oddała w dzierżawę grunty o łącznej powierzchni 0,6853 ha. Powyższe dane przedstawione zostały w sposób graficzny (rysunek nr 1).

Rysunek nr 1

▲ Zmiana w stanie mienia komunalnego od dnia 31 grudnia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2018r.

Zarówno ustawa o gospodarce nieruchomościami jak i ustawa o samorządzie gminnym przewiduje także możliwość nabycia mienia komunalnego w wyniku własnej działalności gospodarczej oraz przez inne czynności prawne.

W okresie od 31 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. gmina przyjęła do zasobu nieruchomości 5 działek o łącznej powierzchni 0,1108 ha i wartości 49.407,00 zł w tym działki numer:

- ▲ 45/3 o pow. 0,0319 ha obr. 0005
- ▲ 45/4 o pow. 0,0298 ha obr. 0005
- ▲ 49/1 o pow. 0,0218 ha obr. 0005
- ▲ 49/11 o pow. 0,0195 ha obr. 0005
działki o łącznej wartości 44.940,00 zł
- ▲ 243/1 o pow. 0,0078 ha obr. 0001
działka o wartości 4.467,00 zł

Wyżej wymienione działki przejęte zostały przez gminę od osób fizycznych pod tereny dróg dojazdowych, pieszych oraz pieszo-jezdných.

Od dnia 31 grudnia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2018 r. Burmistrz Miasta Kowary dokonał zbycia nieruchomości wchodzących w skład mienia komunalnego w tym:

- ▲ 1 nieruchomość zabudowana o wartości: **13.130,00 zł**
- ▲ 15 nieruchomości niezabudowanych o wartości: **405.680,00 zł**
- ▲ 25 lokali mieszkalnych wraz z gruntem o wartości: **67.461,17 zł**
- ▲ 2 nieruchomości zabudowana garażem o wartości: **15.340,00 zł**

- ▲ 3 nieruchomości na poprawę warunków zagospodarowania o wartości: **30.420,00 zł**
- ▲ 1 lokal mieszkalny zbywany w drodze przetargu o wartości: **67.000,00zł**
- ▲ 1 lokal użytkowy wraz z gruntem zbywany w drodze przetargu o wartości: **59.200,00 zł**
- ▲ 1 lokal użytkowy wraz z gruntem zbywany na rzecz najemcy o wartości: **18.350,00 zł**
- ▲ 3 nieruchomości zbywane w drodze zamiany o wartości: **69.860,00 zł**

Łączny dochód ze sprzedaży majątku: 746.441,17 zł

Ponadto w okresie od dnia 31 grudnia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności uległo 16 nieruchomości o łącznej powierzchni 9900 m² gruntu. Dochód Gminy Kowary z tego tytułu wyniósł: **20.045,00 zł**. Dochód gminy stanowi również roczna opłata z tytułu użytkowania wieczystego gruntu, który za okres od dnia 31 grudnia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. wyniósł: **184.204,05 zł**.

Nieruchomości stanowiące majątek gminy są przede wszystkim przedmiotem sprzedaży, zamiany, oddania w użytkowanie wieczyste, w najem lub dzierżawę. **Dochody uzyskane z obrotu nieruchomościami stanowią część dochodu budżetu gminy, który w roku 2018 wyniósł 1.123.043,05 zł.**

4.4. Realizacja wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary w 2018 roku

Uchwałą Nr XXII/109/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2020 ustalono zasady tworzenia i wdrażania długookresowej strategii dotyczącej gospodarowania zasobem, a jednocześnie daje podstawę organowi wykonawczemu gminy do podejmowania bezpośrednich, bieżących decyzji operacyjnych. Program wprowadza planową politykę dotyczącą gminnego zasobu, stanowioną na okres kilku lat, dla której punktem wyjścia są dane o zasobach, ich stanie, potrzebach, ale przy uwzględnieniu realnych możliwości gminy.

Zgodnie z ustawą wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Kowary został opracowany na pięć kolejnych lat i obejmuje w szczególności:

1. prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach, z podziałem na lokale socjalne i pozostałe lokale mieszkalne,
2. analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata,
3. planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach,
4. zasady polityki czynszowej,

5. sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy w kolejnych latach,
6. źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach,
7. wysokość wydatków w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także wydatki inwestycyjne,
8. opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, a w szczególności planowaną sprzedaż lokali.

Celem programu jest określenie głównych założeń i zasad gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary w latach 2016 – 2020,

Program jest wykorzystywany przy podejmowaniu działań w zakresie mieszkalnictwa i odpowiednim gospodarowaniem zasobami oraz zapewnienia efektywnej i racjonalnej realizacji zadań gminy w decyzjach dotyczących: wielkości mieszkaniowego zasobu miasta, remontów i modernizacji budynków mieszkalnych, sprzedaży lokali, nowych inwestycji, polityki czynszowej, finansowania działalności operacyjnej i rozwoju zasobu, a także innych – z zakresu zarządzania i gospodarowania zasobem jako nieruchomościami.

1. Na dzień 31.12.2018r. w zarządzie Zarządu Eksploatacji Zasobów Komunalnych w Kowarach pozostawały 63 budynki 100% gminne o ogólnej powierzchni użytkowej 13.380 m². W budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których gmina posiada udziały, znajdowało się 507 lokali o łącznej powierzchni 19 813 m². Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Mieszkaniowy zasób Gminy stan na 31.12.2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w m ²	Ilość lokali
1.	Budynki stanowiące wyłączną własność Gminy zarządzane przez ZEJK w Kowarach w tym:	13 380	63 budynki
a)	Lokale zarządzane przez ZEJK w Kowarach	13 300	334
	A)lokale mieszkalne	12 570	299
	w tym: lokale socjalne	1 515	53
	B)lokale użytkowe	359	6
	C)pozostałe lokale (pomieszczenia gospodarcze ,	451	29

	garaże)		
2.	Lokale gminne w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych zarządzanych przez ZEJK, w tym;	15 452	392
	A)lokale mieszkalne	13 896	321
	B)lokale użytkowe	958	15
	C)pozostałe lokale	598	56
3.	Lokale gminne w budynkach WM w obcym zarządzie , w tym:	4 361	115
	A)lokale mieszkalne	3 150	73
	B)lokale użytkowe	750	9
	C)pozostałe lokale (pomieszczenia gospodarcze, garaże)	461	33

6. Tabela prognozy ilości i stanu technicznego zasobu

Rok	Ilość lokali komunalnych	Ilość lokali socjalnych	Prognoza stanu technicznego zasobu komunalnego			Prognoza stanu technicznego zasobu socjalnego			Prognoza stanu technicznego zasobu komunalnego w %			Prognoza stanu technicznego zasobu socjalnego w %		
			Dobry	Zadawalający	Mierny	Dobry	Zadawalający	Mierny	Dobry	Zadawalający	Mierny	Dobry	Zadawalający	Mierny
2015	813	53	293	455	65	15	28	10	36	56	8	28,3	52,8	18,9
2016	783	60	278	450	55	25	25	10	35,5	57,5	7	41,7	41,7	16,7
2017	753	67	300	408	45	30	27	10	39,8	54,2	6	44,8	40,3	14,9
2018	743	73	315	393	35	34	32	7	42,4	52,9	4,7	46,6	43,8	9,6
2019	713	80	335	358	20	38	37	5	47	50,2	2,8	47,5	46,3	6,3
2020	703	84	355	343	5	47	37	0	50,5	48,8	0,7	56	44	0

źródło: Uchwała Nr XXII/109/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2020

2. Koszt utrzymania mieszkaniowych zasobów gminy kształtował się w poszczególnych latach następująco:

Koszty utrzymania zasobu lokalowego					
Lp.	Rodzaj kosztów	Rok			
		2016	2017	2018	
1	Wynagrodzenie zarządcy , koszty administracji	1217308,14	1226793,31	1362833,49	
2	Koszty windykacji należności	23103,91	37949,98	61180,46	
3	Koszty energii elektrycznej	37873,66	35953,08	30730,32	
4	Bieżące remonty i konserwacje	313972,83	241820,85	308943,56	
5	Wpłaty na fursusze remontowe wspólnot mieszkaniowych	280291,49	272538,6	279141,14	
	w zarządzie ZEJK	136933,22	147807,8	159543	
	w zarządzie obcym	143358,27	124730,8	119598,14	

6	Zaliczki na bieżącą eksploatację we wspólnotach w zarządzie ZEJK	116436,57	113258,58	106581,14		
7	Zaliczki na bieżącą eksploatację we wspólnotach w zarządzie obcym	63258,34	52317,62	57181,31		
8	Pozostałe koszty , w tym:	815123,51	839410,32	707000,27		
	materiały budowlane , wyposażenie , środki czystości, usługi kominarskie, usługi gazownicze , dezynfekcja, deratyzacja, ubezpieczenia majątkowe , usługi transportowe (praca sprzętu- podnośnik) , podatek od nieruchomości , koszty i prowizje bankowe					
	RAZEM:	2867368,45	2820042,34	2913591,69		
	Dane zamieszczone w powyższej tabeli nie obejmują kosztów związanych z mediami.					

3. Wykonane w 2018 roku remonty budynków i lokali komunalnych finansowane były ze środków własnych Zarządu Eksploatacji Zasobów Komunalnych i dotacji z budżetu gminy. Środki na remont jednego lokalu pochodziły z funduszu romskiego.

Remonty sfinansowane ze środków własnych ZEJK oraz funduszu romskiego :

Lp.	Rodzaj remontu	Koszty (zł)
1.	Roboty kominarskie	25 977,60
2.	Roboty ogólnobudowlane	112 278,99*
3.	Roboty c.o. i instalacje gazowe	114 336,70
4.	Roboty wodno - kanalizacyjne	42 382,89
5.	Roboty zduńskie	13 963,00
6.	Roboty elektryczne	10 584,57

*kwota 112 278,99 zł uwzględnia również koszt remontu lokalu komunalnego wykonany ze środków romskich **31 821,09 zł.**

4. Na 2018 rok w budżecie Gminy Kowary zagwarantowano kwotę 336.162,00 zł na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji. Poniższa tabela prezentuje wydatki inwestycyjne dokonane w 2018 roku:

Lp	Cel inwestycji	Kwota inwestycji	Kwota dotacji
1	Wymiana wodomierzy wraz z przebudową instalacji wodociągowej : ul. Pocztowa 4	1 728,00	1 515,60
2	Wymiana wodomierzy wraz z przebudową instalacji wodociągowej : ul. Waryńskiego 2	1620,00	1 490,40
3	Wymiana wodomierzy wraz z przebudową instalacji wodociągowej : ul. Ogrodowa 5	324,00	259,20

4	Wymiana wodomierzy wraz z przebudową instalacji wodociągowej : ul. Górna 8	810,00	777,60
5	Wymiana wodomierzy wraz z przebudową instalacji wodociągowej : ul. Źródłana 1	1080,00	957,60
6	Projekt zmiany stropu z drewnianego na gęstożebrowy nad budynkiem gospodarczym: ul. Słoneczna 2,4	2200,00	460,02
7	Remont lokalu socjalnego nr 1 w budynku przy ul. Wiejskiej 43 w Kowarach	30805,01	30805,01
8	Wymiana instalacji elektrycznej ,zasilania budynku , lokali mieszkalnych ,oświetlenia klatki schodowej i piwnic budynku: ul. Matejki 16	10000,00	476,00
9	Wykonanie tynków na klatce schodowej w budynku: ul.1 Maja 15	2921,00	676,21
10	Doszczelnienie wewnętrznej instalacji gazowej w budynku: ul Matejki 14	13500,00	1 809,00
11	Montaż stolarki w budynku: ul. Ogrodowa 56	1390,00	971,61
12	wymiana instalacji elektrycznej, zasilania budynku , lokali mieszkalnych ,oświetlenia klatki schodowej i piwnic budynku: ul. Matejki 16	13500,00	642,60
13	Montaż 2 wkładów żaroodpornych w budynku : ul. Waryńskiego 27	6300,00	4 107,60
14	Remont pokrycia dachu budynku mieszkalnego przy ul. Wiejskiej 69 w Kowarach	49765,68	49765,68
15	Remont dachu budynku mieszkalnego przy ul. Jeleniogórskiej 26 w Kowarach	69971,87	69971,87
16	Remont lokalu socjalnego nr 6 przy ul. Kowalskiej 24 w Kowarach	54595,14	53212,99
17	Wykonanie schodów dwuzabiegowych (wyrób i montaż)w budynku przy ul. Jeleniogórskiej 17 w Kowarach	7485,00	4860,01
18	Usunięcie awarii i przeniesienie wodomierza do budynku przy ul. Ogrodowej 56 w Kowarach	2505,60	1751,41
19	Montaż stolarki w budynku przy ul. Waryńskiego 12 w Kowarach	2245,00	1274,71

20	Usunięcie awarii pionu kanalizacyjnego w korytarzu w budynku przy ul. Św. Anny 37 w Kowarach	1700,00	1013,20
21	Remont instalacji wod-kan (parter,piętro) w budynku przy ul. 1 Maja 3 w Kowarach	7344,00	1374,06
22	Montaż drzwi aluminiowych do budynku przy ul. Grabskiego 5 w Kowarach	3013,20	337,48
23	Podłączenie do miejskiego kolektora sanitarnego budynku przy ul. Wiejskiej 40 w Kowarach	3500,00	710,50
24	Remont pokrycia dachu budynku mieszkalnego przy ul. Św. Anny 37 w Kowarach	8969,88	5346,05

Ogólna kwota wykorzystanych dotacji celowych w 2018 roku wyniosła 335.899,55 zł. W przedstawionej wyżej tabeli uwzględnione są koszty remontów budynków i lokali komunalnych, a także udział gminy za remonty części wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Realizację potrzeb remontowych i inwestycyjnych budynków stanowiących wyłączną własność gminy przedstawia poniższy tabela.

Lp.	Rodzaj remontu	2016 zł (program)	2017 zł (program)	2018 zł (program)	2019 zł (program)	2016 zł (wykonanie)	2017 zł (wykonanie)	2018 zł (wykonanie)	2019 zł (wykonanie) na 31.03.2019r.
1	Remonty kapitalne i inwestycje (kompleksowy remont całego budynku)	450 000	0	600 000	0	0	0	0	0
2	Instalacje wodno - kanalizacyjne	150 000	13 500	13 500	9 000	108 610,14	85 192,75	43 192,89	13 800,11
3	Instalacje gazowe	22 500	22 500	22 500	15 000	3 982,96	864,00	4 853,77	2 178,80
4	Instalacje elektryczne	25 000	26 000	19 500	19 500	47 664,81	3 160,23	10 584,57	5 525,69
5	Ogrzewanie (piecowe, instalacje grzewcze)	250 655	14 000	10 500	10 500	48 856,92	15 205,89	123 445,93	12 351,24
6	Roboty ogólnobudowlane (remonty dachów, kominów, elewacji, lokali itp.)	351 900	170 000	170 000	170 000	383 880,31	281 110,86	408 667,65	4 717,37

Podstawowym źródłem pokrycia kosztów eksploatacji lokali jest czynsz. Poniższe

zestawienie przedstawia wpływy z czynszów najmu oraz wpływy z opłat niezależnych od wynajmującego, tj. wpływy za wodę i ścieki, centralne ogrzewanie oraz za odpady komunalne:

Lp.	Rodzaj lokalu	Wymiar za 2018 roku	Wpłaty w 2018 roku	% realizacji
1	lokal mieszkalny	1 841 219,14	1 999 552,40	108,60
2	lokal socjalny	23 779,80	45 328,84	190,62
3	pomieszczenie tymczasowe	0,00	0,00	
4	pomieszczenie gospodarcze	40 185,30	15787,96	39,34
5	garaż	52 847,05	51 560,16	97,56
6	lokal użytkowy	159 900,99	180 433,50	112,84
7	Ogółem	2 117 932,28	2 292 662,86	108,25

Zakładane w 2015 roku koszty utrzymania zasobu lokalowego

Planowane koszty utrzymania zasobu lokalowego

<i>Prognoza wieloletnia na lata 2016 - 2020</i>						
Rodzaj kosztu		Rok				
		2016	2017	2018	2019	2020
1.	Wynagrodzenie zarządcy, koszty administracji	1 111 070	1 136 370	1 162 570	1 189 670	1 217 670
2.	Koszty windykacji należności	23 060	27 560	31 560	36 060	41 060
3.	Koszty energii elektrycznej	43 630	45 830	48 130	50 430	52 780
4.	Bieżące remonty i konserwacje	159 210	170 910	183 310	197 110	211 310
5.	Wpłaty na fundusze remontowe wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy, w tym:	270 130	276 130	283 130	291 130	300 130
-	w zarządzie ZEJK	122 623	126 823	131 823	136 823	142 023
-	w zarządzie obcym	147 507	149 307	151 307	154 307	158 107
6.	Zaliczki na bieżącą eksploatację we wspólnotach w zarządzie ZEJK	704 450	722 450	743 450	767 450	794 450
7.	Zaliczki na bieżącą eksploatację we wspólnotach w zarządzie obcym	228 210	232 110	235 610	239 110	242 110
8.	Pozostałe koszty, w tym:	1 427 510	1 447 510	1 467 510	1 487 510	1 507 510
	materiały budowlane, wyposażenie, środki czystości, usługi kominiarskie, usługi gazownicze, dezynfekcja, deratyzacja, ubezpieczenie majątkowe, usługi transportowe (praca sprzętu - podnośnik), podatek od nieruchomości, koszty i prowizje bankowe.					
	RAZEM	3 967 270	4 058 870	4 155 270	4 258 470	4 367 020

źródło: Uchwała Nr XXII/109/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2020

5. W 2018 roku ZEJK uzyskał 19 prawomocnych tytułów wykonawczych, nakazujących spłatę zadłużenia wobec ZEJK na łączną kwotę 126.587,87 zł. Na naszą rzecz sąd zasądził zapłatę kwoty 89.880,55 zł tytułem należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami, których łączna wartość na dzień 31.12.2018r. wynosi 36.707,32 zł.

Poniższa tabela prezentuje należności wynikające z prawomocnych tytułów wykonawczych oraz ich spłatę w podziale na poszczególne rodzaje najmowanych lokali stanowiących zasób Gminy:

Lp.	Rodzaj lokalu	Sprawy objęte postępowaniem sądowym i egzekucyjnym w 2018 roku	Wpłaty w 2018 roku	% realizacji
1	lokal mieszkalny	63 813,46	148 351,26	232,48
2	lokal socjalny	0,00	989,77	-
3	pomieszczenie tymczasowe	0,00	0,00	-
4	pomieszczenie gospodarcze	0,00	0,00	-
5	garaż	0,00	0,00	-
6	lokal użytkowy	33 582,12	4 777,84	14,23
7	Ogółem	97 395,58	154 118,87	158,24

Wpłaty tytułem uregulowania kwot objętych postępowaniem sądowym i egzekucyjnym obejmują również wpłaty zabezpieczone prawomocnymi tytułami wykonawczymi uzyskanymi we wcześniejszych okresach. Z tytułu realizacji zawartych uгод, na rachunek bankowy ZEJK w 2018 roku wpłynęła kwota 41.765,99 zł. Zadłużenie płatników naliczone narastająco na dzień 31.12.2018 roku wynosi 1.730.533,62 zł. Zadłużenie to nie obejmuje spraw, w których wydano prawomocne tytuły wykonawcze.

Poniższe zestawienie przedstawia zadłużenie z podziałem na rodzaje lokali i okresy zadłużenia:

Lp.	Rodzaj lokalu	Kwota zadłużenia	Ilość płatników
1	Lokale mieszkalne		
	Ogółem, w tym:	1 428 190,06	372
-	do 3 m-cy	186 677,53	163
-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	91 648,65	51
-	powyżej 12 m-cy	1 149 863,88	158
2	Lokale socjalne		
	Ogółem, w tym:	156 620,80	44
-	do 3 m-cy	441,20	5

-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	3 599,43	5
-	powyżej 12 m-cy	152 580,17	34
3 Pomieszczenia tymczasowe			
	Ogółem, w tym:	0,00	0
-	do 3 m-cy	0,00	0
-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	-	-
-	powyżej 12 m-cy	-	-
4 Pomieszczenia gospodarcze			
	Ogółem, w tym:	10 205,59	25
-	do 3 m-cy	570,40	11
-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	52,78	2
-	powyżej 12 m-cy	9 582,41	12
5 Garaż			
	Ogółem, w tym:	3 750,99	24
-	do 3 m-cy	1 687,12	18
-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	2 063,87	6
-	powyżej 12 m-cy	-	-
6 Lokale użytkowe			
	Ogółem, w tym:	131 766,18	25
-	do 3 m-cy	7 741,03	11
-	powyżej 3 m-cy do 12 m-cy	2 796,93	1
-	powyżej 12 m-cy	121 228,22	13

W analizowanym okresie liczba zadłużonych płatników ogółem w porównaniu do stanu na dzień 30.06.2018 roku spadła o 26, a łączna kwota zadłużenia zmniejszyła się o 138.472,98 zł. Liczba dłużników spadła na lokalach mieszkalnych, pomieszczeniach tymczasowych i gospodarczych, garażach i lokalach użytkowych.

Podkreślić należy, że wykazane w powyższych tabelach ilości dłużników oraz wielkości zadłużeń powyżej 12 miesięcy obejmują płatników, wobec których zastosowano szereg działań windykacyjnych, a znaczna ich część została pozbawiona prawa do zajmowania lokalu lub dysponowania pomieszczeniem. Dłużnikami w dużej mierze są osoby fizyczne korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, bądź innej formy wsparcia socjalnego, lub co do których nie posiadamy informacji o aktualnym adresie przebywania (dotyczy osób pozbawionych prawa do lokalu lub dysponowania pomieszczeniem).

Na lokalach mieszkalnych liczba dłużników spadła o 23 a łączna kwota zadłużenia zmniejszyła się o 110.138,39 zł. Łączna liczba zadłużonych w dwóch sektorach zmniejszyła się o 26, z czego w segmencie powyżej 3 m-cy do 12 miesięcy spadła o

11, a w segmencie powyżej 12 m-cy o 15. Kwota zadłużenia w wymienionych segmentach zmniejszyła się odpowiednio o 10.575,62 zł i 92.751,60 zł. Natomiast w segmencie do 3 m-cy liczba dłużników wzrosła o 3 a kwota zadłużenia wzrosła o 6.811,17 zł.

W analizowanym okresie ilość zadłużonych płatników lokali socjalnych pozostała na poziomie z 30.06.2018r. , wartość zadłużenia spadła o 12.920,58 zł. W segmencie - do 3 miesięcy ilość dłużników uległa zmianie / -1/, stan zadłużenia zmniejszył się o 408,93 zł. W segmencie powyżej 3 mcy do 12 m-cy stan zadłużenia uległ zwiększeniu o 1.556,08 zł przy wzroście ilości zadłużonych o 2. Natomiast w segmencie powyżej 12 m-cy nastąpiło zmniejszenie zadłużenia o kwotę 14.067,73 zł przy spadku ilości zadłużonych.

Na garażach odnotowano spadek ilości dłużników o 4, lecz łączna kwota zadłużenia w analizowanym okresie w stosunku do okresu poprzedniego zwiększyła się nieznacznie, tj. o kwotę 279,56 zł. Występujące krótkoterminowe zaległości z tytułu najmu garaży dotyczą głównie nieznacznych niedopłat sięgających 1-miesięcznego wymiaru.

Łączne zadłużenie na wyżej wymienionych lokalach (tj. mieszkalnych, użytkowych oraz garażach) na dzień 31.12.2018 roku ukształtowało się na poziomie 1.563.707,23 zł i rozłożyło na liczbę 421 dłużników. Na pozostałą kwotę ogólnego zadłużenia z tytułu czynszu i opłat niezależnych od właściciela – w wysokości 166.826,39 zł, składają się należności 69 dłużników z tytułu zajmowania lokali socjalnych, pomieszczeń gospodarczych.

W stosunku do osób zalegających z opłatami czynszowymi oraz opłatami niezależnymi od właściciela zastosowano następujące czynności windykacyjne:

-zawarto 12 ugód na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 marca 2010 r. Nr LIII/275/10 w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu lub osób uprawnionych do udzielania tych ulg, z tego na podstawie Zarządzenia Burmistrza Miasta Kowary w sprawie rozłożenia na raty spłaty należności pieniężnej w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r., zawarto 2 ugody na łączną kwotę 134.436,37 zł, natomiast pozostałych 11 ugód zawarto na podstawie Decyzji Dyrektora ZEJK – na łączną kwotę zadłużenia 60.790,54 zł;

-wysłano 382 szt. pismo informujących o możliwości odpracowania zadłużenia na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 marca 2010 r. Nr LIII/275/10 w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu lub osób uprawnionych do udzielania tych ulg oraz uchwały nr XXX/149/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 17.11.2016 zmieniającej uchwałę w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu

udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu lub osób uprawnionych do udzielania tych ulg. Łączna wartość odpracowanych przez dłużników zaległości czynszowych w 2018 roku wynosi 81.233,01 zł – należność główna wraz z odsetkami;

-wysłano w analizowanym okresie 677 szt. wezwań do dłużników, w tym 24 wezwań dotyczyło dłużników lokali użytkowych na kwotę 76.573,89 zł oraz 2 wezwań dotyczyło garaży na łączną kwotę 5.951,96 zł. Pozostała część wysłanych wezwań do zapłaty dotyczyła najemców – dłużników lokali mieszkalnych i socjalnych;

-wysłano 95 szt. wezwań do opróżnienia, opuszczenia i wydania zajmowanego lokalu mieszkalnego ze względu na zadłużenie;

-wysłano 49 szt. pism do dłużników z propozycją zamiany zajmowanego lokalu mieszkalnego na lokal o niższych kosztach utrzymania, 2 propozycje zostały przyjęte;

-wysłano 48 szt. wezwań do zapłaty zadłużenia z zagrożeniem wypowiedzeniem umowy najmu, z tego 17 spraw zakończyły się wypowiedzeniem umowy najmu, w czterech przypadkach zawarto ugodę na spłatę zadłużenia, 7 osoby podpisały zobowiązanie spłaty, 13 osób dokonuje wpłat na zadłużenie, 8 osób -brak reakcji.

-przekazano do Kancelarii Radcy Prawnego 14 spraw w celu skierowania na drogę postępowania sądowego i złożenia pozwów o zapłatę na łączną kwotę zaległości 196.962,35 zł;

-do egzekucji komorniczej przekazano 12 spraw na kwotę 154.291,13 zł;

-komornik umorzył 21 postępowań egzekucyjnych –w 3 przypadkach postanowienie komornika wydano w ostatnich dniach grudnia 2017 r., lecz do siedziby ZEJK wpłynęły w styczniu 2018 r. W jednym przypadku komornik wysłał informację przed umorzeniem postępowania egzekucyjnego;

-wykonano 4 przekwaterowania do lokali mniejszych lub socjalnych – o niższych kosztach utrzymania, a odzyskane lokale pozostały do dyspozycji ZEJK. Wskazane działania odbyły się bez udziału komornika, czyli bez dodatkowych, bardzo wysokich kosztów;

-odzyskano od dłużników (bez wskazania innego lokalu) 10 lokali, celem przydzielenia ich osobom oczekującym na przydział;

-przekazano do Kancelarii Radcy Prawnego 7 spraw w celu skierowania na drogę postępowania sądowego i złożenia pozwów o eksmisję.

6. W roku 2017 roku zostało sprzedanych 35 lokali mieszkalnych. W 2018 roku: 25 lokali mieszkalnych i 2 lokale użytkowe. Na koniec 2018, na 30 lokali użytkowych 10 nie znalazło swoich najemców.

6.1. Wykaz budynków, które wyłączono ze sprzedaży w celu zapewnienia lokali socjalnych lub pomieszczeń tymczasowych

L.p	Adres	Liczba lokali ogółem (program)	W tym liczba lokali socjalnych/ tymczasowych (program)	Liczba lokali do przekwalifikowania (program)	Liczba lokali socjalnych/ tymczasowych (aktualnie wg umów)	Uwagi
1	1 Maja 49	3	2	1	0	W obu lokalach socjalnych mieszkają ich dotychczasowi najemcy – obecnie brak możliwości przedłużenia najmu
2	1 Maja 81	6	2	4	3	
3	Dworcowa 1	3	2	1	0	W obu lokalach socjalnych mieszkają ich dotychczasowi najemcy – obecnie brak możliwości przedłużenia najmu
4	Główna 12	6	2	4	4	
5	Kowalska 24	9	52	2	6	
6	Łomnicka 13	7	21	4	2	Jeden lokal (wolny) został wskazany jako socjalny
7	Łomnicka 14	11	3	8	3	
8	Ogrodowa 36	4	0	4	0	
9	Ogrodowa 38	7	-	7	0	
10	Polna 7	6	5	1	2	Jeden lokal (wolny) został wskazany jako socjalny
11	Waryńskiego 8	6	4/1	1	5	
12	Waryńskiego 21	4	2	2	2	
13	Waryńskiego 36	2	-	2	0	

14	Wiejska 25	3	-	3	Budynek do rozbiórki	
15	Wiejska 38	7	1	6	4	Jeden lokal (wolny) został wskazany jako socjalny

6.2. Wykaz budynków przeznaczonych do rozbiórki z uwagi na przebudowę ciągów komunikacyjnych Miasta oraz ich stan techniczny – budynki wyłączone z eksploatacji w 2018 roku.

L.p	Adres Budynku	Kubatura budynku [m ³] (program)	Ilość lokali w budynku (program)	Ilość lokali zamieszka- łych (program)	Stan aktualny
1	Ul. Wiejska 66	463	3	0	Budynek rozebrany

6.3. Wykaz budynków mieszkalnych przeznaczonych do sprzedaży lub rozbiórki, bądź też innego zagospodarowania, w których remont budynku jest ekonomicznie nieuzasadniony (koszt remontu przekracza koszt wybudowania nowego budynku)

L.p	Adres Budynku	Kubatura budynku [m ³] (program)	Ilość lokali mieszkalnych w budynku (program)	Ilość lokali zamieszkałych – konieczność zapewnienia lokali zamiennych (program)	Stan aktualny
1	Ul. Sanatoryjna 4	750	2	2	
2	Ul. Słoneczna 6	1147	4	4	Budynek opróżniony
3	Ul. Dworcowa 8	2457	2	1	Podjęto działania w sprawie przeniesienia lokatorów do innego lokalu
4	Ul. Karkonoska 6		0	0	Budynek rozebrany
5	Ul. Karkonoska 8		0	0	Budynek rozebrany
6	Ul. Karkonoska 10		0	0	Budynek rozebrany

4.5. Udział gminy w spółkach

4.5.1. Z dniem 31.07.2006 roku gminy: Kowary, Mysłakowice, Podgórzyn oraz Szklarska Poręba dokonały przeniesienia prawa własności posiadanej infrastruktury (obiektów i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych) na rzecz Spółki Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji. Przeniesienia prawa własności dokonał również piąty wspólnik Związek Gmin Karkonoskich.

Wielkość udziałów Wspólników w Spółce ilustruje poniższa tabela.

GMINA	Wartość	udziałów	Procent udziałów
Gmina Kowary	30.633.000,00	30.633	20,31%
Gmina Mysłakowice	30.942.000,00	30.942	20,51%
Gmina Podgórzyn	27.834.000,00	27.834	18,45%
Gmina Piechowice	27.020.000,00	27.020	17,91%
Gmina Szklarska Poręba	30.004.000,00	30.004	19,89%
Związek Gmin Karkonoskich	4.424.000,00	4.424	2,93%
RAZEM	150.857.000,00	150.857	100%

źródło: <http://kswik.bip.net.pl/?c=223>

Do najważniejszych zadań Spółki należy zarządzanie posiadaną infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72 z 7 czerwca 2001 r., poz. 747 z późn. zm.), prowadzenie działalności wodno-ściekowej a tym samym przygotowywanie wniosku taryfowego dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Kowary.

2. Decyzją numer WR.RET.070.72.2018.PK z dnia 02 maja 2018r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (tzw. Dyrektor RZGW we Wrocławiu) zatwierdzono ustaloną

przez Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Kowary na okres 3 lat, wprowadzając nowe ceny za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki na terenie Gminy Miejskiej Kowary. Decyzja weszła w życie od dnia 06 czerwca 2018r. i wprowadziła następującą zmianę cen za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki:

	Ceny za wodę w wprowadzone Decyzją numer WR.RET.070.72.2018. PK z dnia 02 maja 2018r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (tzw. Dyrektor RZGW we Wrocławiu) w okresie od 1 miesiąca do 12 miesiąca 2019	Ceny za wodę w wprowadzone Decyzją numer WR.RET.070.72.2018.PK z dnia 02 maja 2018r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (tzw. Dyrektor RZGW we Wrocławiu) w okresie od 13 miesiąca do 24 miesiąca 2020	Ceny za wodę w wprowadzone Decyzją numer WR.RET.070.72.2018. PK z dnia 02 maja 2018r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (tzw. Dyrektor RZGW we Wrocławiu) w okresie od 25 miesiąca do 36 miesiąca 2021
Za wodę			
1.Odbiorcy indywidualni (gospodarstwa domowe)	7,59 zł/m ³	7,66 zł/m ³	7,63 zł/m ³
2. Przedsiębiorcy	7,59 zł/m ³	7,66 zł/m ³	7,63 zł/m ³
3.Pozostali odbiorcy	7,59 zł/m ³	7,66 zł/m ³	7,63 zł/m ³
Za ścieki			
1.Odbiorcy indywidualni (gospodarstwa domowe)	15,97 zł/m ³	15,84 zł/m ³	15,92 zł/m ³
2. Przedsiębiorcy	15,97 zł/m ³	15,84 zł/m ³	15,92 zł/m ³
3.Pozostali odbiorcy	15,97 zł/m ³	15,84 zł/m ³	15,92 zł/m ³

3. Organy Spółki- stan na 31.12.2018

Zgromadzenie Wspólników

- ▲ Gmina Kowary reprezentowana przez Burmistrza Kowar - Elżbieta Zakrzewska
- ▲ Gmina Mysłakowice reprezentowana przez Wójta Mysłakowic - Michał Orman
- ▲ Gmina Piechowice reprezentowana przez Burmistrza - Jacek Kubielski
- ▲ Gmina Podgórzyn reprezentowana przez Wójta Podgórzyna - Mirosław Kalata
- ▲ Gmina Szklarska Poręba reprezentowana przez Burmistrza Szklarskiej Poręby -

Mirosław Graf

▲ Związek Gmin Karkonoskich reprezentowany przez Przewodniczącego Zarządu - Radosław Jęcek

Władze Spółki - Rada Nadzorcza

▲ Feliks Rosik - Przewodniczący

▲ Paweł Dziekiewicz - Z-ca Przewodniczącego

▲ Anna Julia Król - Sekretarz

▲ Anna Warczak - Członek

▲ Elżbieta Gac - Członek

Zarząd

▲ Agnieszka Kryszkowska – Prezes Zarządu

4.5.2. Rada Miejska w Kowarach podjęła uchwałę Nr XXXI/161/16 w dniu 19 grudnia 2016 r. w przedmiocie wyrażenia zgody na utworzenie przez Miasto Kowary spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą EKO Kowary Spółka z o.o. i wniesienie przez Miasto Kowary wkładu pieniężnego z przeznaczeniem na pokrycie kapitału zakładowego EKO Kowary Spółka z o.o.

Celem Spółki jest realizacja zadań własnych Gminy z zakresu utrzymania czystości i porządku na jej terenie, co pozwała jej na udział w procedurze przetargowej na realizację zadań Gminy z powyższego zakresu. Na etapie tworzenia spółki w zakresie jej zadań ujęto wyłącznie zadania mieszczące się w sferze użyteczności publicznej.

Przedmiotem działalności Spółki, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, jest:

- 1) zbieranie odpadów (PKD 38.1),
- 2) przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów (PKD 38.2),
- 3) odzysk surowców (PKD 38.3),
- 4) działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami (PKD 39),
- 5) rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych (PKD 43),
- 6) sprzedaż hurtowa odpadów i złomu (PKD 46.77.Z),
- 7) sprzedaż detaliczna (PKD 47),
- 8) transport drogowy towarów (PKD 49.41.Z),
- 9) magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów (PKD 52.10.B),
- 10) wynajem i dzierżawa (PKD 77),
- 11) działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (PKD 81),
- 12) pogrzeby i działalność pokrewna (PKD 96).

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 20 000 zł i dzieli się na 200 (dwieście) udziałów o wartości nominalnej po 100 zł. Gmina Kowary objęła 102 udziały w kapitale zakładowym Spółki i pokryła je wkładem pieniężnym o wartości 10 200

zł. SIMEKO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością objęła 98 udziałów w kapitale zakładowym Spółki i pokryła je wkładem pieniężnym o wartości 9 800 zł.

Władze Spółki w 2018 roku: Sikora Leszek Michał Prezes Zarządu, Grabowiec Beata Kazimiera- Członek Zarządu. Rada Nadzorcza: **Irmina Janisławska, Agnieszka Monika Szymańska, Piotr Gospodarczyk. Od lutego 2018 Krzysztof Bizunowicz został jedynym członkiem Zarządu Spółki.**

Na mocy stosownych uchwał Rady Miejskiej w Kowarach systemem gospodarki odpadami objęto nieruchomości:

▲ zamieszkałe;

▲ niezamieszkałe, na których powstają odpady komunalne, czyli takie na których prowadzona jest działalność gospodarcza, społeczna czy publiczna;

Od 1 stycznia 2016 r. systemem objęto również właścicieli nieruchomości, na której znajduje się domek letniskowy, lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanej jedynie przez część roku.

W wyniku przetargu na odbiór odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych i ich zagospodarowanie w okresie od 16.05.2017 r. do 31.03.2019 r. wykonawcą została wybrana spółka SIMEKO Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Karola Miarki 42, 58-500 Jelenia Góra z podwykonawcą: EKO Kowary Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Głównej 1, 58-530 Kowary.

Na koniec 2018 roku spółka EKO Kowary Sp. z o.o. zanotowała stratę w wysokości 60 000,00 zł.

V. Informacja o realizacji polityk, programów, strategii

5.1. Realizacja „Programu Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2020” w roku 2018

Uchwałą nr XXI/98/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18 lutego 2016r. przyjęto do realizacji „Program Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2020”, który stanowi kluczowy element miejskiej polityki rozwoju w perspektywie do roku 2020. Dokument ten jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego, określającym wizję i strategiczne kierunki rozwoju gminy Kowary. Zapewnia on ciągłość oraz trwałość działań niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych i zmian we władzach gminy.

Misją i priorytetem jest poprawa jakości życia mieszkańców Miasta Kowary poprzez rozwój przedsiębiorczości a szczególnie turystyki z wykorzystaniem walorów turystycznych, przyrodniczych, kulturowych i komunikacyjnych. Zaproponowane w misji kierunki rozwoju wynikają z dotychczasowej aktywności władz gminy, a jednocześnie odpowiadają na bieżące potrzeby lokalnej społeczności.

Wizja gminy jest spojrzeniem w jej przyszłość, odzwierciedla oczekiwania i aspiracje jej mieszkańców i władz. Wskazuje miejsce na ścieżce rozwoju, w jakim Gmina Kowary pragnie i może się znaleźć w perspektywie roku 2020. W celu urzeczywistnienia zapisów zawartych w wizji miasta oraz efektywnej realizacji misji sformułowano cele strategiczne i cele pośrednie w trzech obszarach interwencji, które powinny być elementem kompleksowej polityki rozwoju gminy, należą do nich:

Przedsiębiorczość i turystyka

II. Ład społeczny

III. Środowisko i infrastruktura

I OBSZAR INTERWENCJI - PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I TURYSTYKA

Cel strategiczny 1: Kowary liczącym się ośrodkiem turystycznym, sportowym i uzdrowiskowym:

Cel pośredni 1: Kowary atrakcyjnym celem turystycznym Dolnego Śląska. i ich realizacja w 2018r:

1) Stworzenie systemu wszechstronnej promocji turystycznej miasta:

-kontynuowanie współpracy ze starostwem powiatowym w ramach marki Karkonosze

-prezentacja np. na targach turystycznych wydanych i dostarczonych przez Gminę Kowary materiałów-DOT

2) Promocja gminy w oparciu o współpracę z miastami partnerskimi:

- realizacja projektu „Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia”

- realizacja projektu „Vrchlabi i Kowary wspierają wysportowane dzieci”

-realizacja projektu „Sztuka Józefa Gielniaka przekracza granice”

3) Ścisła współpraca z Karkonoskim Parkiem Narodowym i Nadleśnictwem Śnieżka i tworzenie dogodnych warunków do uprawiania turystyki na terenie gminy (Referat Promocji UM, Referat Rozwoju UM, Referat Gospodarki Komunalnej, Infrastruktury Technicznej i Ochrony Środowiska UM):

- pozyskanie dofinansowania na modernizację fragmentu rowerowo-pieszno-biegowej trasy turystycznej prowadzącej na leśną ścieżkę dydaktyczną „Jedlinki” w wysokości 160 000,00 na realizację w/w zadania o łącznej wartości ok. 600 000,00 zł, trasa została zmodernizowana w 2018

- realizacja projektu „Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia” za zgodą Nadleśnictwa i na gruntach Lasów Państwowych Nadleśnictwa „Śnieżka” termin Realizacji: 06.2018-05.2019.

- wystąpienie o zakrycia w kolejnym roku budżetowym (2019) niebezpiecznych dla rowerzystów i osób spacerujących z wózkami przepustów na tzw. Żółtej Drodze oraz na łączniku między Żółtą Drogą a rozdrożem przy Białym Źródle (tzw. Gwiazda)

- ograniczenie wycinki miejsc kulturowo, przyrodniczo i historycznie ważnych dla Kowar tj. Uroczysko czy zalesione wzgórze przy grobowcach rodziny von Reuss

- nienasadzania drzew w miejscach, gdzie po ich wycince odsłoniły się dawne punkty widokowe (Góra Brzeźnik, Góra Rudnik, Wołowa Góra)

- odtworzenia osi widokowych przy przydrożnych parkingach na drodze Wojewódzkiej nr 367 na trasie Kowary – Przełęcz Kowarska

- zagospodarowania turystycznego leśnych parkingów w ławostoły, wiaty, kosze na śmieci przy drodze 367 (przy źródleku nr 26) oraz przy drodze 368 (rozdroże pod Sulicą)

4) Poprawa estetyki miasta: rewitalizacja kamienic i przestrzeni publicznych:

- realizacja projektu „Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych Starówki Kowarskiej”. Realizacja: Referat Rozwoju Lokalnego, Referat Gospodarki Komunalnej, Infrastruktury Technicznej i Ochrony Środowiska UM, ZEZK, Zarządca Nieruchomości Jan Osekowski. Termin realizacji: 03.2018-04.2019.

- realizacja projektu „Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 Termin Realizacji: 02.2018r. - 03.2020r.

- realizacja projektu „Utworzenie miejsca spotkań, integracji i odpoczynku w centrum Kowar”. W ramach projektu przy ul. Jagiellończyka powstaje muszla koncertowa z murałem o tematyce górniczej oraz tablice poświęcone tradycjom i atrakcjom górniczym. Można już podziwiać olbrzymią ławkę z rzeźbionym herbem Kowar i rzeźbę–odlew górnika. Beneficjentem projektu jest Stowarzyszenie „Eurojedyńka”, jednak projekt realizowany jest przy znacznym wsparciu Referatu Rozwoju Lokalnego UM. Termin realizacji projektu: 04.2018r. - 09.2019r.

- remont schodów wejściowych do budynku Ratusza

Cel pośredni 2: Nowoczesna infrastruktura turystyczna i sportowo-rekreacyjna. Zaplanowane zadania w perspektywie do 2020r. i ich realizacja w 2018r:

1) Stworzenie systemu pozyskiwania inwestorów o profilu turystycznym

2) Stworzenie oferty dla inwestorów w celu rozwoju bazy gastronomiczno-hotelowej i rekreacyjno-sportowej zgodnej z planem zagospodarowania przestrzennego:

-utworzenie Parku Rekreacji Rodzinnej w Kowarach”. Zadanie obejmuje: rewitalizację części parku dawnego „basenu” przy ul. Karkonoskiej. Termin realizacji: 04.2018r. - 05.2019r - z możliwością przedłużenia terminu realizacji.

3) Rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej (basen kryty, parki i skwery, kąpielisko, campingi, place zabaw, siłownie pod chmurką, osiedlowe boiska):

-przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I),

4) Rozwój infrastruktury turystycznej: szlaki turystyczne, punkty widokowe, ścieżki rowerowo-piezo, opracowanie koncepcji powstania rodzinnych tras rowerowych tzw. „single track”:

- ścisła współpraca Referatu Promocji UM i Referatu Rozwoju Lokalnego UM przy odtwarzaniu oznakowania szlaku Zielone Karkonosze oraz Szlaku Tradycji Górniczych,

- w roku 2018 została oznakowana niebieska pętla biegowa (centrum-Skalnik-centrum)

- roku 2018 w ramach mikroprojektu „Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia” wykonano 2 mini platformy widokowe na górach Brzeźnik i Rudnik”, zlecono również w ramach projektu wykonanie kierunkowskazów prowadzących do punktów widokowych oraz do innych atrakcji kulturowych i przyrodniczych Kowar,

- odrestaurowano tablice turystyczne przy ul. Dworcowej oraz 1 Maja,

-budowa instalacji Street Workout ul. Szkolna

-rozbudowa placu zabaw przy ulicy Matejki

-rozbudowa skateparku przy ul. Parkowej zlokalizowanego na działce nr 444 obręb 1

Cel pośredni 3: Rozwój funkcji uzdrowskiej Kowar. Zaplanowane zadania w perspektywie do 2020r. i ich realizacja w 2018r:

1) Stworzenie systemu i atrakcyjnych warunków dla przyciągnięcia inwestorów o profilu uzdrowsko-rekreacyjnym:

2) Opracowanie kampanii promocyjnej i wykreowanie uzdrowskich walorów Wojkowa i Podgórze:

- praca nad projektem, który zostanie w 2019 roku złożony do Euroregionu Nysa pn. „Uzdrowskie walory Miasta Kowary i czesko-polskiego pogranicza”, jeśli otrzyma dofinansowanie, jego realizacja rozpocznie się w roku 2020.

Cel strategiczny 2: Tworzenie nowych miejsc pracy.

2.1. Cel pośredni: System wspierania przedsiębiorczości:

- 1) Nowoczesne doradztwo dla firm
- 2) Promocja i wspieranie lokalnej wytwórczości i usług w mieście:
- 3) Stworzenie oferty inwestycyjnej gminy (oferty gruntów i nieruchomości)

-nieruchomość niezabudowana o powierzchni 2,1394 ha przeznaczona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Kowary jest pod przemysł, bazy, składy i usługi

- 4) pomoc w tworzeniu klubów pracy, KIS - klubów integracji społecznej, spółdzielni socjalnych

2.2. Cel pośredni: Stworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestorów

- 1) Stworzenie specjalnej strefy ekonomicznej na terenie Kowar:

-w mieście znajduje się obszar należący do Zarządu Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości

- 2) Stworzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców:

-Zarząd Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości wydaje decyzje o udzieleniu wsparciu w imieniu Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, które są podstawą do otrzymania przez przedsiębiorców pomocy publicznej.

- 3) Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy

Tworzenie dogodnych warunków komunikacyjnych dla prowadzenia działalności gospodarczej

II OBSZAR INTERWENCJI - ŁAD SPOŁECZNY

2.1. Cel strategiczny: Zaspakajanie potrzeb oraz pobudzanie aspiracji rozwojowych i integracji społeczności lokalnej

2.1.1. Cel pośredni: Zatrzymanie młodych i wykształconych w Kowarach:

- 1) Stworzenie programu zahamowania migracji ludzi młodych i wykształconych za pracą opartego na współpracy: biznes-NGO-samorząd

-w porozumieniu z lokalnym przedsiębiorcami utworzono kolejną klasą Szkoły Branżowej

- 2) Wspieranie niezbędnych zmian na rynku pracy:

-realizowano program prac interwencyjnych we współpracy z PUP w Jeleniej Górze

2.1.2. Cel pośredni: Powstrzymanie degradacji i poprawa stanu budynków:

1) Opracowanie programu budownictwa komunalnego i socjalnego oraz jego realizacja

-realizacja programu integracji społeczności romskiej "Remont lokali"

2) Opracowanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

-program jest realizowany, szczegółowe zapisy w rozdziale; 5.3. Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji w roku 2018

-zabezpieczenie wkładu własnego przy remontach realizowanych przez wspólnoty mieszkaniowe

3) Pozyskiwanie inwestorów i partnerów biznesowych do poprawy zasobów mieszkaniowych

4) Racjonalizacja procesu prywatyzacji mieszkaniowego zasobu gminy:

- działania realizowane były w roku 2018 w ramach: 4.4. Realizacja wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kowary w 2018 roku

2.1.3. Cel pośredni: Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i zdrowotnego:

1) Budowa systemu monitoringu wizyjnego miejsc publicznych,

-budowa monitoringu miejskiego, kwota wydatkowana w roku 2018- 38 566,00 zł

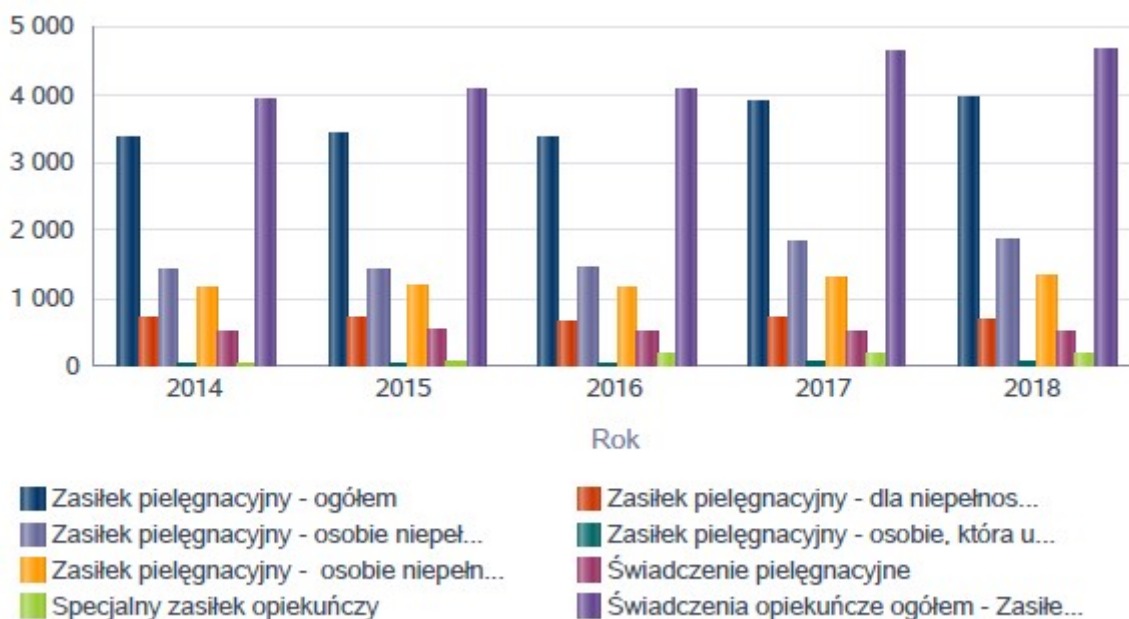
-przebudowa monitoringu zewnętrznego w Szkole Podstawowej nr 1 w Kowarach

2) Systematyczna poprawa wyposażenia i współdziałania służb prewencyjnych i ratowniczych

-współfinansowanie zakupu średniego samochodu gaśniczego z przeznaczeniem dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Jeleniej Górze, 6 000,00 zł

3) Stworzenie warunków sprzyjających budowaniu lokalnej sieci bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu:

Liczba udzielonych świadczeń w roku 2018

źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2018 dla Gminy Kowary. MOPS Kowary

4) Inicjowanie działań w kierunku rozszerzenia oferty usług dla osób starszych i niepełnosprawnych:

-w 2018 roku w Kowarach powstała Rada Seniorów. Celem Rady jest tworzenie warunków do wykorzystania potencjału środowisk senioralnych Gminy Miejskiej Kowary poprzez ich reprezentowanie, wzmacnianie, integrowanie i pobudzanie aktywności obywatelskiej.

2.1.4. Cel pośredni: Wzbogacenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i wypoczynkowej:

1) Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy

-nabór kolejnego rocznika do Szkoły Branżowej w ZSO

2) Poprawa jakości i rozbudowa istniejącej bazy placówek oświaty i wychowania oraz wyposażanie ich w nowe obiekty sportowo-rekreacyjne

-wykonanie dokumentacji projektowej dostosowującej budynek Przedszkola Publicznego znajdujący się w Kowarach przy ul. Sienkiewicza 8 do obowiązujących wymagań i przepisów przeciwpożarowych

-wykonanie ogrodzenia części górnego boiska sportowego Zespołu Szkół Ogólnokształcącego

-SP 1 – remont 3 sal lekcyjnych, adaptacja na gabinety i pracownie, remont trzech pomieszczeń sanitarnych w budynku I oraz remonty bieżące

-SP 3 – remont sal lekcyjnych, remonty bieżące

-ZSO - Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach remont sal na potrzeby projektu

-SP 1 budynek Centrum Wczesnej Profilaktyki Zdrowotnej – remonty bieżące

3) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kulturalnej (stworzenie osiedlowych świetlic / klubów na Wojkowie, Podgórzu i w Krzacynie)

4) Wzbogacenie oferty programowej imprez kulturalnych i oferty zajęć edukacyjno-kulturalnych dla młodzieży, dorosłych i seniorów

-szczegółowe zapisy w: 8.5. Turystyka, sport i rekreacja

5) Tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych dla rozwoju kultury fizycznej, sportu i rekreacji:

-szczegółowe zapisy w: 8.5. Turystyka, sport i rekreacja

2.1.5. Cel pośredni: Budowa społeczeństwa obywatelskiego

1) Budowa społeczeństwa obywatelskiego oraz integracja społeczna wokół ważnych problemów społecznych:

-realizacja projektu „Arka Karkonoszy”. Projekt realizowany w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Nysa. Projekt miał na celu uruchomienie współpracy na polu poznawania wspólnej czesko-polskiej historii, aktualnych tematów ogólnospołecznych i znajdowania wspólnej tożsamości regionu Karkonoszy

2) Budowa budżetu partycypacyjnego (obywatelskiego)

- w 2018 budżet partycypacyjny nie był realizowany na terenie Kowar

3) Współpraca z organizacjami pozarządowymi przy rozwiązywaniu problemów społecznych z wykorzystaniem środków krajowych i UE

2.2. Cel strategiczny: Stymulowanie procesów rozwojowych

2.2.1 Cel pośredni: Poprawa jakości zarządzania miastem:

1) Informatyzacja i popularyzacja wśród mieszkańców usług e-urząd:

-automatyzacja Urzędu Miejskiego w Kowarach (zakup sprzętu informatycznego i oprogramowania), zakupy inwestycyjne w roku 2018

-udział w przygotowaniu projektu „Dolnośląscy Liderzy e-Rozwoju JST”. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu jest wzrost jakości i dostępności usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej w 9 JST oraz monitorowanie

procesu ich świadczenia poprzez wdrożenie w JST rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami dziedzinowymi w obszarach podatki i opłaty lokalne oraz zarządzania nieruchomościami

2) Podnoszenie jakości pracy kadry UM i jednostek organizacyjnych poprzez rozwój zasobów ludzkich:

-szczegóły w: 8.1. Organizacja urzędu i zarządzanie samorządowe

3) Opracowanie programu i wdrażanie działań naprawczych finansów Gminy w celu zwiększenia zdolności do aplikowania o środki zewnętrzne na przyszłe inwestycje:

- szczegółowy opis w rozdziale: 3.5. Wieloletnia prognoza finansowa. Podstawowe wskaźniki:

4) Podnoszenie skuteczności aplikacji UM i jednostek podległych o środki zewnętrzne, w tym fundusze europejskie:

-szczegóły w: 8.6. Projekty realizowane w 2018 roku ze środków pomocowych

2.2.2. Cel pośredni: Zwiększanie roli społeczności w życiu miasta:

1) Budowa społeczeństwa informatycznego (e-społeczeństwa):

-udział w przygotowaniu projektu „Dolnośląscy Liderzy e-Rozwoju JST”. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu jest wzrost jakości i dostępności usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej w 9 JST oraz monitorowanie procesu ich świadczenia poprzez wdrożenie w JST rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami dziedzinowymi w obszarach podatki i opłaty lokalne oraz zarządzania nieruchomościami

2) Realizacja programów i działań opartych na współpracy: samorząd-społeczeństwo:

- szczegóły w: 5.12. Realizacja rocznego programu współpracy miasta Kowary z organizacjami pozarządowymi

3) Integracja społeczeństwa wokół strategii rozwoju i realizowanych zadań

4) Intensywna akcja informacyjna dla społeczności lokalnej o celach i efektach projektów finansowanych z różnych źródeł

III OBSZAR INTERWENCJI - ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

3.1 Cel strategiczny: Udostępnienie mieszkańcom nowoczesnej infrastruktury miejskiej

3.1.1. Cel pośredni: Stopniowa eliminacja uciążliwych ekologicznie systemów grzewczych:

1) Wdrażanie Programu Gospodarki Niskoemisyjnej;

-modernizacja oświetlenia ulicznego oraz dobudowa nowych punktów oświetleniowych na terenie Gminy Miejskiej Kowary wraz z zapewnieniem finansowania

-termomodernizacja budynku I Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kowarach - wymiana okien w piwnicy

-termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kowarach, projekt

2) Stworzenie narzędzi prawnych dla zmniejszenia niskiej emisji (zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza przez CO₂) wytwarzanej przez sektor komunalny i mieszkaniowy

3) Wspieranie działań proekologicznych i promocja alternatywnych źródeł energii wśród mieszkańców i inwestorów

-modernizacja źródeł energii ciepłej na terenie Gminy Miejskiej Kowary przy udziale funduszy uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w ramach programu priorytetowego „Ograniczenie niskiej emisji na obszarze województwa dolnośląskiego”

3.1.2. Cel pośredni: Sprawny i przyjazny dla środowiska system komunikacyjny:

1) Nawiązanie współpracy z sąsiadami dla poprawy infrastruktury komunikacyjnej i połączeń tranzytowych ze wsparciem ze środków krajowych i UE

2) Poprawa systemu komunikacji w mieście (budowa parkingów, ograniczenie ruchu kołowego, modernizacja oświetlenia drogowego):

-przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach

-remont ciągu pieszego pomiędzy ulicą Szkolną a ulicą Kawaleryjską

-remont ulicy Matejki (odcinek do nowego cmentarza)

-remont ulicy Szkolnej

-„Przebudowa ciągów komunikacyjnych przy ul. Matejki wraz z budową kanalizacji deszczowej” - realizacja w latach 2017-2020

-przebudowa ulicy Topolowej wraz z budową miejsc parkingowych - dokumentacja projektowa

3) Współpraca z sąsiednimi gminami i samorządem województwa na rzecz odbudowy połączeń kolejowych

4) Rozbudowa sieci informatycznej - darmowe Wi-Fi na terenie całego miasta

3.1.3. Cel pośredni: Systematyczna poprawa stanu i ochrony środowiska:

- 1) Stworzenie i wdrażanie zintegrowanego systemu zieleni miejskiej
- 2) Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa nowych ujęć wody pitnej w mieście
-„Przebudowa ciągów komunikacyjnych przy ul. Matejki wraz z budową kanalizacji deszczowej” - realizacja w latach 2017-2020
- 3) Likwidacja dzikich wysypisk śmieci i dbanie o czystość miasta
- 4) Edukacja i promocja pro-ekologicznych postaw wśród mieszkańców

3.1.4. Cel pośredni: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego:

- 1) Wyznaczenie terenów zalewowych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowary w Planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowary
- 2) Udział w budowie lokalnego systemu ostrzeżeń przeciwpowodziowych
- 3) Aktualizacja i wdrażanie planu zarządzania kryzysowego
- 4) Wspieranie porządku i regulacja koryt rzek i potoków oraz kanałów burzowych
-Przebudowa przepływowego zbiornika retencyjnego "Kowary" na potoku Bystra przy ul. Zamkowej w Kowarach, dokumentacja
-odbudowa stawu Nr 2 o charakterze rekreacyjnym o pow. 0,92 lustra wody zlokalizowanego na działce nr 665/3 obręb 001 Kowary
-remont rowu melioracyjnego R-21 przy ul. Polnej [intensywne opady deszczu czerwiec 2013 r.]
-remont rowu melioracyjnego R-24 przy ul. Polnej [intensywne opady deszczu czerwiec 2013 r.]

3.1.5 Cel pośredni: Współpraca z sąsiadami dla lepszego wykorzystania walorów naturalnych Kowar

- 1) Realizacja wspólnych projektów z wykorzystaniem walorów naturalnych Gminy Kowary, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia warunków dla rozwoju sportu, turystyki i rekreacji oraz rehabilitacji zdrowotnej
- 2) Realizacja wspólnych przedsięwzięć promujących Kowary jako miasto zieleni i ludzi aktywnych:
-szczegóły opis podejmowanych działań w roku 2018 znajduje się w: 8.5. Turystyka, sport i rekreacja.

5.2. Ład przestrzenny

Politykę przestrzenną gminy kreuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium jako dokument formalno-prawny stanowi podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Określa kształtowanie trójwymiarowego otoczenia w gminie za pomocą sprecyzowanych w nim zasad i kierunków zagospodarowania

Polityka przestrzenna umożliwia aktywizację społeczno-gospodarczą, wzmacniając mocne a ograniczając słabe strony gminy. Stanowi ofertę dla budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i aktywności gospodarczych, które mogą stać się podporą ekonomiczną dla rozwoju samorządu.

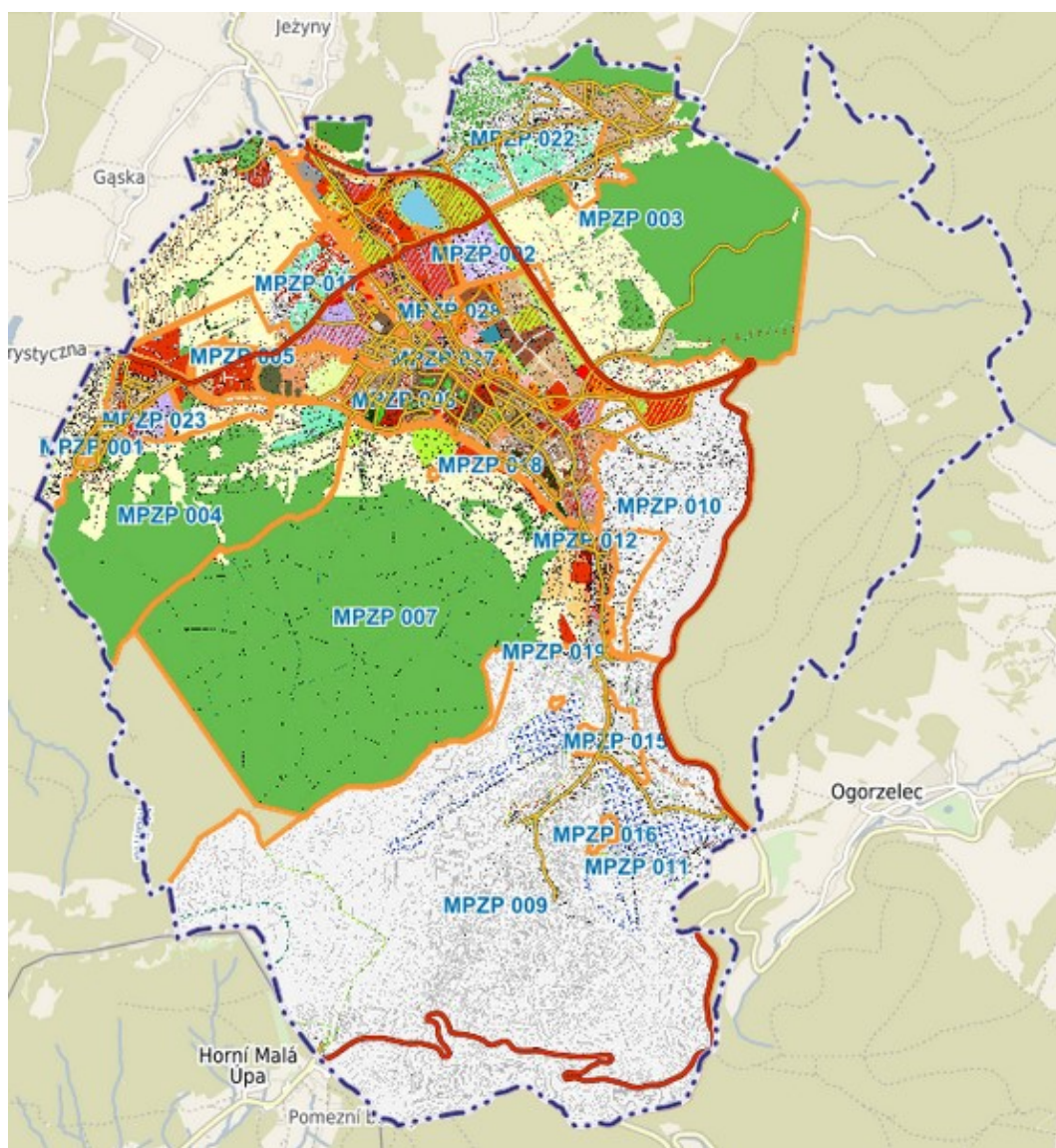
1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowano na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Kowarach nr 247 z dnia 28.05.1998 roku ze zmianami.

Ostatnia aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przeprowadzona została w roku 2016 (Uchwała Nr XXX/150/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 17 listopada 2016r.).

Zmiany te wynikały ze zdezaktualizowania się ustaleń związanych z nowelizacją ustaleń dotyczących ochrony przeciwpowodziowej oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w granicach administracyjnych miasta Kowary, zgodnie ze zmienionymi wymaganiami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne, jak również z koniecznością wprowadzenia ustaleń w zakresie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne – w granicach administracyjnych miasta.

Zaktualizowano również ustalenia przestrzenne związane z obszarem dotyczącym stacji narciarskiej w Kowarach – Podgórzu, tj. obszarem oznaczonym na rysunku studium jako obszar „F” i „F1”. Potrzeba ta wynika z prowadzonych działań projektowych i inwestycyjnych na przedmiotowym terenie.

2. Uszczegółowienie zagospodarowania terenów następuje w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2018r. obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęto ok **2960 ha**, co stanowi ok **80% powierzchni gminy**. 20% powierzchni gminy nie objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego stanowią teren Lasów Państwowych, na których prowadzona jest gospodarka leśna.

W przypadku, gdy dla określonego terenu nie uchwalono miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przedsięwzięcia są realizowane w drodze ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. W roku 2018 nie wydano decyzji ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego uchwalone przez Radę Miejską w Kowarach.

Lp.	Nazwa	Nr uchwały data
1	Uchwała nr XLI/274/02 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 19 sierpnia 2002 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek 142, 156, 157, 158 obręb 5 położonych na terenie miasta Kowary	XLI/274/02 19.08.2002 r.
2	Uchwała nr IX/8/03 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Centrum A obejmującej teren działek o nr ewidencyjnych: 6,7,8,9,10,11,12,13 obręb 3 i 186 obręb 1	IX/8/03 24.07.2003 r.
3	Uchwała nr XXXI/162/05 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 14 marca 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Wojków	XXXI/162/05 14.03.2005 r.
4	Uchwała nr XXXVIII/206/05 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 21.11.2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej KOWARY – KRZACZYNA A	XXXVIII/206 /05 21.11.2005 r.
5	Uchwała nr XLVIII/270/06 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 01.08.2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej KOWARY – KRZACZYNA B	XLVIII/270/0 6 01.08.2006 r.
6	Uchwała nr L/279/06 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 26 października 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Centrum D	L/279/06 26.10.2006 r.
7	Uchwała nr L/278/06 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 26 października 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Podgórze	L/278/06 26.10.2006 r.
8	Uchwała nr XVI/76/07 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 23.10.2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Centrum część C	XVI/76/07 23.10.2007 r.
9	Uchwała nr IX/39/07 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 09 maja 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stacji narciarskiej w Kowarach	IX/39/07 09.05.2007 r.
10	Uchwała nr XXX/144/08 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 09.10.2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wschodniej części jednostki urbanistycznej Kowary – Podgórze	XXX/144/08 09.10.2008 r.

11	Uchwała nr XXXIII/161/08 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 12.11.2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stacji narciarskiej w Kowarach – Podgórzu – obszar planistyczny „B”	XXXIII/161/08 12.11.2008 r.
12	Uchwała nr XXXIII/162/08 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 12.11.2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki urbanistycznej Kowary – Podgórze /filce, szkoła/ Dz. U. Nr 4 z dnia 12.01.2009 r. poz. 92	XXXIII/162/08 12.11.2008 r.
13	Uchwała nr XXXIII/163/08 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 12.11.2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jednostka urbanistyczna Kowary Centrum B	XXXIII/163/08 12.11.2008 r.
14	Uchwała nr XXXVIII/191/09 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 13 marca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej A2	XXXVIII/191/09 13.03.2009 r.
15	Uchwała nr XLVIII/248/09 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30.11.2009 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stacji narciarskiej w Kowarach – Podgórzu – obszar 2	XLVIII/247/09 30.11.2009 r.
16	Uchwała nr XLVIII/247/09 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 21.11.2005 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stacji narciarskiej w Kowarach – Podgórzu – obszar 3	XLVIII/248/09 30.11.2009 r.
17	Uchwała nr XLVIII/249/09 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30.11.2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej KRZACZYNA B1	XLVIII/249/09 30.11.2009 r.
18	Uchwała nr IV/34/10 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30.12.2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki urbanistycznej Kowary – Podgórze dla terenów przeznaczonych pod stację uzdatniania wody „Kowary Dolne oraz Kowary Średnie”	IV/34/10 30.12.2010 r.
19	Uchwała nr IV/35/10 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30.12.2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Podgórze dla terenów przeznaczonych pod stację uzdatniania wody „Kowary Górne”	IV/35/10 30.12.2010 r.
20	Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 10 marca 2011 r.	X/56/11

	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Krzaczyzna B.1	10.03.2010 r.
21	Uchwała nr XVIII/108/11 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 29.10.2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej KRZACZYNA A1	XVIII/108/11 29.10.2011 r.
22	Uchwała nr XXI/123/11 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 09.12.2011 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stacji narciarskiej w Kowarach (w związku ze zmianą ustaw i zmianą wskaźników zabudowy)	XXI/123/11 09.12.2011 r.
23	Uchwała nr XXIV/150/12 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 12.03.2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary jednostka urbanistyczna Kowary Wojków 1	XXIV/150/12 12.03.2012 r.
24	Uchwała nr LVII/266/13 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 22 października 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów aktywności gospodarczej w jednostce urbanistycznej Krzaczyzna A	LVII/266/13 22.10.2013 r.
25	Uchwała nr LXII/279/2013 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 05.12.2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Centrum część C	LXII/279/201 3 05.12.2013 r.
26	Uchwała nr LXII/278/2013 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 05.12.2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary Centrum B	LXII/278/201 3 05.12.2013 r.
27	Uchwała nr LXV/288/14 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów kolejowych w Kowarach	LXV/288/14 27.02.2014 r.
28	Zmiana mpzp stacji narciarskiej w Kowarach – Podgórzu obszar 2	XXIII/119/16 28.04.2016 r.
29	Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Centrum D.1	XXXIV/178/1 7 28.02.2017 r.
30	Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Centrum B.1	XLVII/255/18 15.06.2018 r.
31	Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta	XLIX/271/18 14.09.2018

W okresie od 31 grudnia 2018r. do 31 grudnia 2019r. Rada Miejska w Kowarach uchwaliła 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach nr XLVII/255/18 z dnia 14 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary – Centrum B.1 i Uchwała Rady Miejskiej w Kowarach nr XLX/271/18 z dnia 14 września 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla obszaru położonego w jednostce urbanistycznej Podgórze część południowa.

Na terenie Gminy Kowary w roku 2017 utworzona została Podstrefa Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej przedsiębiorczości – Kowary. Od lat w pobliżu utworzonej na terenie gminnej podstrefy działają przedsiębiorstwa z branży leśnej oraz usług transportu. Gmina w swojej ofercie inwestycyjnej posiada tereny, które mogą być wykorzystywane pod przemysł, bazy, składy oraz usługi komercyjne.

5.3. Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji w roku 2018

Do końca 2015 roku, dokumentem, który wyznaczał kierunki działań w zakresie rewitalizacji w Gminie Miejskiej Kowary był Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Kowary przyjęty uchwałą Nr XLII/222/09 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 29.06.2009 r. W związku z nowym podejściem do rewitalizacji w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, na mocy Uchwały Nr XXI/99/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18.02.2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2023 zdecydowano o opracowaniu nowego dokumentu określającego zakres i kierunki rewitalizacji w Kowarach.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2023 został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIV/120/16 z dnia 19.05.2016 roku. Powstał na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9.10.2015 o rewitalizacji. LPR stanowi kluczowy element miejskiej polityki rewitalizacyjnej w perspektywie do 2023 roku.

LPR jest dokumentem operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary zdegradowane. W ramach wypracowanych założeń planistycznych dokonano identyfikacji celów i metod pozwalających na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Dokument jest komplementarny z dokumentami o charakterze programowym i strategicznym,

obowiązującymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym (m.in. Strategią Europa 2020; koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; Strategią Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo; Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020; Założeńmi Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej; Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, Programem Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2015-2020.

Na poziomie gminnym LPR tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu. W szczególności jest komplementarny z Programem Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016-2020 oraz Planem Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020.

Rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno - przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Lokalny Program Rewitalizacji adresowany jest do wyznaczonego obszaru wsparcia na którym koncentrują się głównie problemy społeczne, techniczne i przestrzenne oraz związane ze stanem środowiska naturalnego, tereny o niższym poziomie rozwoju gospodarczego. LPR pełni rolę narzędzia planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Posiadanie programu rewitalizacji stało się także warunkiem niezbędnym do ubiegania się o wsparcie projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2015-2020. Wyznaczony obszar zdegradowany to kluczowa strefa w Kowarach istotna z punktu widzenia pełnionych funkcji usługowych, mieszkaniowych oraz symbolicznych. Obszar zdegradowany swym zasięgiem obejmuje także tereny przemysłowe i pokolejowe. Obszar ten cechuje się koncentracją zjawisk kryzysowych, w tym głównie problemami społecznymi, technicznymi i przestrzennymi. W skład obszaru zdegradowanego wchodzi centrum usługowo-mieszkaniowe Kowar, zespół śródmiejski oraz tereny mieszkaniowe zabudowy wielorodzinnej. Obszar ten boryka się z wieloma problemami, które w zasadniczy sposób wpływają na obniżenie jakości życia jego mieszkańców jak również implikują przeciętną atrakcyjność turystyczną, osiedleńczą i gospodarczą całych Kowar. Na obszarze wsparcia koncentrują się zjawiska wpływające na ubóstwo i biedę. Zdewastowaniu uległa w znacznym stopniu tkanka miejska a przede wszystkim zespół śródmiejski oraz części kamienic. Relatywnie niska jest funkcjonalność przestrzeni publicznej i zatracenie przez nią funkcji symbolicznych, integracyjnych czy turystycznych.

Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im działaniami realizowanymi w 2018 roku.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Kowary wyznaczone zostały trzy główne cele rewitalizacji:

1. Ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych na obszarze zdegradowanym poprzez:

- wspieranie aktywności osób bezrobotnych,
- przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych i niepełnosprawnych,
- prowadzenie działań profilaktycznych, przeciwdziałanie uzależnieniom,
- współpraca z organizacjami społecznymi ukierunkowana na rzecz ograniczenia zjawiska biedy, wykluczenia społecznego i zrównoważonego rozwoju.

1.1. O skali potrzeb związanych z realizacją tych celów najlepiej świadczą dane MOPS-u w Kowarach za 2018 rok. W ramach wszystkich systemów pomocowych w roku 2018 wydano łącznie 5.137 decyzji administracyjnych i informacji dotyczących przyznanych świadczeń, w tym:

- pomoc społeczna (wraz z Programem „dożywiania” – 1.757 decyzji
- świadczenia rodzinne – 1.116 decyzji,
- fundusz alimentacyjny – 142 decyzje,
- świadczenie wychowawcze (Program „Rodzina 500+”) – 684 decyzji,
- dodatki mieszkaniowe – 351 decyzje,
- dodatki energetyczne – 333 decyzji,
- potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej – 21 decyzji,
- świadczenie „Dobry start” – 733 informacje dot. przyznanych świadczeń.

1.2. W 2018 roku na opiekę i wychowanie 32 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wydatkowano kwotę 196.404,47 zł. 2 asystentów rodziny objęło pomocą 33 kowarskie rodziny, wymagające wsparcia w formie pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. W 2018 r. Ośrodek przystąpił do Rządowego Programu pn. „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018”,w wyniku czego pozyskano dofinansowanie na realizację ww. zadania w wysokości 29.542,00 zł. Środki te wydatkowano w roku 2018 r.

1.3. Fundusz alimentacyjny - na podstawie przepisów ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów pomocą w formie świadczeń alimentacyjnych objęto łącznie 115 rodzin. W ramach działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych wszczęto postępowanie administracyjne w stosunku do 14 dłużników. W ewidencji Ośrodka pozostaje 412 dłużników alimentacyjnych, w tym 114 dłużników, których wierzyciele zamieszkują i pobierają świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego poza Kowarami. W wyniku postępowań komorniczych wyegzekwowano na rzecz Gminy Kowary od dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek i świadczeń alimentacyjnych kwotę – 32.094,27 zł.

1.4. Na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych pomocą objęto łącznie 1.143 rodziny, w tym w formie:

-zasiłki rodzinne wraz z dodatkami – 740 rodzin

-zasiłki pielęgnacyjne – 357 osób,

-świadczenia pielęgnacyjne – 45 rodzin, w tym 38 osobom opłacono składki na ubezpieczenie społeczne i 28 osobom na ubezpieczenie zdrowotne,

-specjalny zasiłek opiekuńczy - 18 osób, w tym 14 osobom opłacono składki na ubezpieczenie społeczne i 17 osobom na ubezpieczenie zdrowotne.

-zasiłek dla opiekuna – 3 rodziny, w tym 1 osobie opłacono składki na ubezpieczenie społeczne i 3 osobom na ubezpieczenie zdrowotne.

- świadczenie rodzicielskie – 35 osób

- świadczenie wychowawcze 570 rodzin

- świadczenie „dobry start” – 723 rodziny, tym samym 979 świadczeń.

1.5. Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - na podstawie uchwały Rady Ministrów o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020” oraz uchwały Rady Miejskiej w Kowarach dot. realizacji ww. Programu z ogólnej liczby 448 osób objętych Programem – 121 stanowiły dzieci. Pomocą w naturze w postaci gorących posiłków objęto 76 osób, w tym 67 dzieci. Pomoc realizowana była przez 2 stołówki szkolne przy Szkołach Podstawowych: Nr 1 i Nr 3 w Kowarach, prywatnym przedszkolu w Kowarach (1 dziecko), Publicznym Przedszkolu Nr 1 w Kowarach (12 dzieci), Zespole Szkół i Placówek Specjalnych w Jeleniej Górze (11 uczniów) oraz Schroniskach dla bezdomnych (3 osoby). Pomocy w formie świadczeń pieniężnych na zakup żywności udzielono 245 rodzinom. Łączna kwota wypłat w 2018r wyniosła 200.237,34 zł.

1.6. Zgodnie z Porozumieniem w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych, zawartym przez Burmistrza Kowar z Powiatem Jeleniogórskim - Ośrodek koordynował oraz prowadził obsługę finansową tego zadania. W jednostkach organizacyjnych Gminy Kowary utworzono 42 miejsca do wykonywania prac, na stanowisku robotnik gospodarczy. Termin ww. formy wsparcia określono od 03.04.2017r. do 31.10.2017r. Do wykonywania prac Ośrodek wskazał łącznie 84 osoby bezrobotne (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) objęte świadczeniami pomocy społecznej. Z grupy tej do udziału w ww. formie wsparcia przystąpiły (w różnych terminach) 53 osoby.

1.7. Usługi opiekuńcze świadczone 32 osobom. W 2018r. zrealizowano łącznie 12.181 godzin usług opiekuńczych. Wpływy z tytułu odpłatności za usługi opiekuńcze wyniosły 28.515,78 zł i stanowiły 71,29 % planu rocznego.

Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób psychicznie chorych objęto 3 osoby (dzieci), w 2018r zrealizowano 1.147 godzin usług na kwotę 71.289,71 zł. Wpływy z tytułu odpłatności za usługi specjalistyczne dla gminy wyniosły: 505,45 zł.

1.8. Działania profilaktyczne i przeciwdziałające uzależnieniom były realizowane w ramach: MPRPA oraz MPPN. Szczegółowy opis zawarty jest w sprawozdaniu z realizacji tych programów.

2. Rewaloryzacja obszaru zdegradowanego, w tym poprzez dostosowanie infrastruktury technicznej do istniejących potrzeb oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprzez:

- renowację zdegradowanych technicznie obiektów i zachowanie unikalnych walorów urbanistycznych obszaru,
- propagowanie kultury fizycznej i imprez integrujących mieszkańców,
- ożywienie obszaru zdegradowanego poprzez wzmocnienie jego funkcji symbolicznych.

Projekty z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 tj.: „Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych Starówki Kowarskiej”, „Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach”, których realizacja rozpoczęła się w 2018 roku i dotyczyły rewaloryzacji infrastruktury technicznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju infrastruktury sportowej.

3. Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców i turystów - efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego miasta, poprzez:

- przebudowę przestrzeni publicznej,
- wzmocnienie funkcji turystycznych całego obszaru zdegradowanego,
- dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przykładem takich projektów wpływających na zmianę tkanki miejskiej są projekty, których realizacja rozpoczęła się w 2018r.: „Czesko-polski szlak grzbietowy część zachodnia”, „Utworzenie Parku Rekreacji Rodzinnej w Kowarach”, „Utworzenie miejsca spotkań, integracji i odpoczynku w centrum Kowar”

5.4. Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami w 2018 roku

1. Zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Formami ochrony zabytków są:

1. wpis do rejestru zabytków;
  - 1a. uznanie za pomnik historii;
2. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
3. utworzenie parku kulturowego;
4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na terenie Gminy Kowary funkcjonujące formy ochrony to:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego określają ogólne wytyczne odnośnie zasad przyszłego funkcjonowania obiektów zabytkowych oraz modernizacji istniejącej i nowoprojektowanej zabudowy.

Na terenie gminy określone zostały 3 rodzaje stref:

Strefa A – pełnej ochrony konserwatorskiej, obszar o funkcjach mieszkalno-usługowych.

Strefa B – obszar z rygorami konserwatorskimi, tereny podlegające rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy. W obrębie tej strefy obowiązuje zasada uzgadniania z konserwatorem zabytków wszelkich prac budowlanych i remontowych.

Strefa K – ochrony krajobrazu, strefa ochrony krajobrazu integralnie związanego z zespołami historycznymi położonymi w Kowarach.

2. W roku 2018 pomoc w ochronie zabytków na terenie gminy polegała na udzielaniu dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą obejmować wyłącznie nakłady konieczne na odnowienie lub uzupełnienie zewnętrznych tynków i detali architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego budynku kolorystyki. Łączna kwota dotacji udzielonych z budżetu gminy nie może przekroczyć 50% wartości robót

obejmujących każdą ścianę budynku oraz kwoty 10.000,00 złotych dla każdej ściany budynku. W roku 2017 gmina udzieliła 1 dotacji na wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie elewacji budynku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 21 na kwotę 7.922,33 zł. W roku 2018 gmina udzieliła 1 dotacji na wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie elewacji budynku mieszkalnego przy ul. Jeleniogórskiej 10 na kwotę 9.999,69zł.

3. Gminna Ewidencja Zabytków.

Zgodnie z z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami art. 22 ust 4 burmistrz prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

W gminnej ewidencji zabytków znajdują się

- ▲ zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- ▲ inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- ▲ inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków;
- ▲ stanowiska archeologiczne;
- ▲ historyczne układy urbanistyczny miasta;
- ▲ strefy obserwacji archeologicznej.

Gminna Ewidencja Zabytków dla Miasta Kowary założona została w roku 2015 r. zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. i przyjęta Zarządzeniem Nr 50/2015 Burmistrza Miasta Kowary z dnia 28 kwietnia 2015 r. Na terenie Gminy Kowary znajduje się 85 zabytków nieruchomych, wpisanych do rejestru zabytków oraz 1 pomnik historii. Gminna ewidencja zabytków składa się również z 447 kart adresowych zabytków nieruchomych, których formą ochrony są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz 28 kart stanowisk archeologicznych.

Lista zabytków

1	Kościół z 1. poł. XVI w. □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1950-01-02, wykaz dokumentów: 135 z 1950-01-02; A/1983/135 z 2010-04-07
2	Zamek z XVI w. (ul. Sanatoryjna 2) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1951-04-23, wykaz dokumentów: 256 z 1951-04-23; A/5509/256 z 2011-12-09
3	Miasto (data nieznana) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1956-11-25, wykaz dokumentów: 365 z 1956-11-25; A/1808/365 z 2010-03-24
4	Plebania z 1779 - 1783 (ul. plac Franciszkański 1) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1975-06-28, wykaz dokumentów: 1/1 z 1975-06-28; 1316/J z 1997-11-18; A/5518/1/1 z 2011-12-21
5	Dwór z XIX w. (ul. Jeleniogórska 12) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1975-06-30, wykaz dokumentów: 4/1 z 1975-06-30; A/5517/4/1 z 2011-12-09

6	Inny budynek mieszkalny z 1748 r. (ul. Ogrodowa 30) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1977-11-26, wykaz dokumentów: 500/J z 1977-11-26; A/5380/500/J z
7	Park z XIX w. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1977-12-07, wykaz dokumentów: 505/J z 1977-12-07; brak numeru z
8	Inny budynek mieszkalny z końca XVIII w. (ul. Ogrodowa 49) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1978-03-02, wykaz dokumentów: 517/J z 1978-03-02; A/5369/517/J z
9	Pałac z XVIII w. (ul. Ogrodowa 21) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1978-03-06, wykaz dokumentów: 516/J z 1978-03-06; A/5370/516/J z
10	Park z pocz. XIX w. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1979-07-06, wykaz dokumentów: 537/J z 1979-07-06; A/5367/537/J z
11	Pałac z pocz. XIX w. (ul. Jeleniogórska 38) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1980-08-07, wykaz dokumentów: 652/J z 1980-08-07
12	Inny budynek mieszkalny z XVII w. (ul. 1 Maja 44A) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1984-03-08, wykaz dokumentów: 813/J z 1984-03-08
13	Kamienica z 2. poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 6) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1985-01-04, wykaz dokumentów: 856/J z 1985-01-04
14	Pawilon z końca XVIII w. (ul. Józefa Borusiaka 17A) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1986-06-04, wykaz dokumentów: 880/J z 1986-06-04
15	Szpital z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14C) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
16	Budynek administracyjny z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
17	Inny budynek mieszkalny z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14A) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
18	Inny budynek mieszkalny z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 16A) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
19	Warsztat z 1907 r. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
20	Magazyn z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14B) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
21	Pawilon szpitalny z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14C) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
22	Zespół - szpital z 1907 r. (ul. Jeleniogórska 14) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
23	Park z 1907 r. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1988-03-30, wykaz dokumentów: 910/J z 1988-03-30
24	Kamienica z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 17) Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-06-05, wykaz dokumentów: 1040/J z 1990-06-05
25	Sanatorium z 1900 - 1904 ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek

	nieruchomy dnia 1990-09-14, wykaz dokumentów: 1051/J z 1990-09-14
26	Sanatorium z 1916 - 1920 ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-09-14, wykaz dokumentów: 1051/J z 1990-09-14
27	Zespół - sanatorium z 1. ćw. XX w. (ul. Sanatoryjna 15) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-09-14, wykaz dokumentów: 1051/J z 1990-09-14
28	Park z 1920 r. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-09-14, wykaz dokumentów: 1051/J z 1990-09-14
29	Kamienica z 2. ćw. XVIII w. (ul. 1 Maja 19) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-12-03, wykaz dokumentów: 1062/J z 1990-12-03
30	Inny budynek mieszkalny z pocz. XIX w. (ul. 1 Maja 44) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-12-04, wykaz dokumentów: 1063/J z 1990-12-04
31	Kamienica z poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 54) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1990-12-04, wykaz dokumentów: 1064/J z 1990-12-04
32	Sąd z 1778 r. (ul. Stanisława Staszica 16) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1991-05-10, wykaz dokumentów: 1073/J z 1991-05-10
33	Szkoła z 1794 r. (ul. Stanisława Staszica 16) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1991-05-10, wykaz dokumentów: 1073/J z 1991-05-10
34	Zespół - szkoła z 1778 - 1794 (ul. Stanisława Staszica 16) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1991-05-10, wykaz dokumentów: 1073/J z 1991-05-10
35	Inny budynek mieszkalny z 2. poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 34) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1991-07-31, wykaz dokumentów: 1079/J z 1991-07-31
36	Kamienica z poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 20) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1992-11-05, wykaz dokumentów: 1116/J z 1992-11-05
37	Inny budynek mieszkalny z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 12) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-01-04, wykaz dokumentów: 1124/J z 1993-01-04
38	Inny budynek mieszkalny z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 50) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-01-04, wykaz dokumentów: 1126/J z 1993-01-04
39	Inny budynek mieszkalny z 1880 - 1890 (ul. 1 Maja 53) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-01-07, wykaz dokumentów: 1125/J z 1993-01-07
40	Inny budynek mieszkalny z 4. ćw. XIX w. (ul. Jeleniogórska 10) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-03-19, wykaz dokumentów: 1130/J z 1993-03-19
41	Inny budynek mieszkalny z XVIII w. (ul. Pocztowa 1) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-03-25, wykaz dokumentów: 1131/J z 1993-03-25
42	Inny budynek mieszkalny z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 10) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-04-29, wykaz dokumentów: 1134/J z 1993-04-29
43	Inny budynek mieszkalny z 1766 r. (ul. 1 Maja 82) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-05-11, wykaz dokumentów: 1137/J z 1993-05-11

44	Inny budynek mieszkalny z końca XIX w. (ul. Pocztowa 12) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-05-12, wykaz dokumentów: 1138/J z 1993-05-12
45	Inny budynek mieszkalny z poł. XVIII w. (ul. Kowalska 2) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-05-31, wykaz dokumentów: 1141/J z 1993-05-31
46	Karczma z końca XIX w. (ul. Wiejska 1) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-06-29, wykaz dokumentów: 1145/J z 1993-06-29
47	Inny budynek mieszkalny z 1910 - 1917 (ul. Sanatoryjna 13) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1993-08-07, wykaz dokumentów: 1148/J z 1993-08-07
48	Pałac z 2. poł. XVIII w. (ul. Ludwika Waryńskiego 40) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1994-02-18, wykaz dokumentów: 1155/J z 1994-02-18
49	Kamienica z 2. poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 18) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1994-06-07, wykaz dokumentów: 1165/J z 1994-06-07
50	Zespół - inny budynek mieszkalny z 1900 - 1904 (ul. Sanatoryjna 9) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1994-06-15, wykaz dokumentów: 1168/J z 1994-06-15
51	Kamienica z XVIII w. (ul. 1 Maja 23) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1994-12-22, wykaz dokumentów: 1183/J z 1994-12-22
52	Kamienica z XVIII w. (ul. 1 Maja 25) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1995-03-30, wykaz dokumentów: 1193/J z 1995-03-30
53	Kamienica z XVIII w. (ul. 1 Maja 70)
54	Inny budynek mieszkalny z 4. ćw. XIX w. (ul. Jeleniogórska 30) Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1995-07-25, wykaz dokumentów: 1219/J z 1995-07-25
55	Oficyna mieszkalna z 4. ćw. XIX w. (ul. 1 Maja 70A) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1995-11-28, wykaz dokumentów: 1241/J z 1995-11-28
56	Kamienica z XVIII w. (ul. 1 Maja 38) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-01-18, wykaz dokumentów: 1251/J z 1996-01-18
57	Inny budynek mieszkalny z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 96) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-01-30, wykaz dokumentów: 1252/J z 1996-01-30
58	Młyn z 1. poł. XVIII w. (ul. 1 Maja 11) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-04-22, wykaz dokumentów: 1258/J z 1996-04-22
59	Plebania z 1753 r. (ul. Ludwika Waryńskiego 2) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-06-03, wykaz dokumentów: 1265/J z 1996-06-03
60	Kamienica z 1900 r. (ul. 1 Maja 7) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-07-05, wykaz dokumentów: 1269/J z 1996-07-05
61	Inny budynek mieszkalny z 1800 r. (ul. 1 Maja 8) ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1996-10-24, wykaz dokumentów: 1275/J z 1996-10-24
62	Wieża ciśnień z 1905 r. ☐ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-03-07, wykaz dokumentów: 1287/J z 1997-03-07
63	Inny budynek mieszkalny z 1800 r. (ul. 1 Maja 48) ☐ Obiekt wpisany do rejestru

	zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-04-07, wykaz dokumentów: 1289/J z 1997-04-07
64	Inny budynek mieszkalny z 1788 r. (ul. Łomnicka 19) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-04-10, wykaz dokumentów: 1291/J z 1997-04-10
65	Gospoda z 4. ćw. XVIII w. (ul. Pocztowa 5) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-05-30, wykaz dokumentów: 1304/J z 1997-05-30
66	Kamienica z 3. ćw. XVIII w. (ul. 1 Maja 16) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-07-14, wykaz dokumentów: 1309/J z 1997-07-14
67	Kaplica z 1727 r. □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-09-17, wykaz dokumentów: 1311/J z 1997-09-17
68	Willa z 1902 r. (ul. Sanatoryjna 19) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-11-28, wykaz dokumentów: 1319/J z 1997-11-28
69	Kamienica z XVII w. (ul. 1 Maja 37) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-12-19, wykaz dokumentów: 1322/J z 1997-12-19; brak numeru z
70	Kamienica z 1800 r. (ul. 1 Maja 21) □ Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy dnia 1997-12-19, wykaz dokumentów: 1323/J z 1997-12-19
71	Kamienica z końca XVIII w. (ul. 1 Maja 35)
72	Willa z 1831 - 1863 (ul. 1 Maja 72) dnia 1998-05-19, wykaz dokumentów: 1336/J z 1998-05-19
73	Inny budynek mieszkalny z końca XIX w. (ul. Wojska Polskiego 2) dnia
74	Park z 1870 - 1890
75	Kamienica z 1772 r. (ul. 1 Maja 15)
76	Kamienica z 4. ćw. XVIII w. (ul. 1 Maja 77)
77	Kamienica z 1800 r. (ul. 1 Maja 21)
78	Kamienica z XVII w. (ul. 1 Maja 28)
79	Willa z 1902 r. (ul. Sanatoryjna 19)
80	Willa z 1870 - 1890 (ul. Sanatoryjna 1)
81	Pralnia z 1900 r. Obiekt wpisany do rejestru zabytków NID jako zabytek nieruchomy
82	Inny budynek mieszkalny z 1766 r. (ul. 1 Maja 82)

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#zabytki,-atrakcje-i-noclegi>

5.5. Realizacja planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w Kowarach w roku 2018

1. Realizacja zapisów regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Kowary wprowadzonych przez Uchwałę Nr LXX/301/14 Rady Miejskiej w Kowarach w roku 2018.

W dniu 29.05.2018 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opublikowało na swojej stronie BIP Decyzję Nr WR.RET.070.72.2018.PK zatwierdzającą taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dotycząca Gminy Kowary wnioskowaną przez Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. W związku z powyższym w okresie od 06.06.2018r. do 05.06.2019r. będą

obowiązywać następujące ceny taryfowe za wodę i ścieki:

Taryfa za dostawę wody dla:

1. Gospodarstwa domowe - 7,59 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 8,20 zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - 7,59 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 8,20 zł/m³ (brutto)
3. Pozostali odbiorcy - 7,59 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 8,20 zł/m³ (brutto)

Taryfa za odprowadzanie ścieków dla:

1. Gospodarstwa domowe - 15,97 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 17,25 zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - 15,97 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 17,25 zł/m³ (brutto)
3. Pozostali odbiorcy - 15,97 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 17,25 zł/m³ (brutto)

Uchwałą Rady Gminy Kowary Nr XLVII/257/18 z dnia 14.06.2018 zatwierdzone zostały dopłaty dla odbiorców usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków do 1 m³ dostarczonej wody i odprowadzonych ścieków. Dopłaty obowiązują od 06.06.2018r. do 05.06.2019r. Dopłata do ceny taryfowej za dostawę wody dla:

1. Gospodarstwa domowe - 1,68 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 1,81 zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - bez dopłat
3. Pozostali odbiorcy - bez dopłat

Dopłata do ceny taryfowej za odprowadzanie ścieków dla :

1. Gospodarstwa domowe - 5,44 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 5,88zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - bez dopłat
3. Pozostali odbiorcy - bez dopłat

W związku z powyższym odbiorców usług obowiązywać będą następujące ceny:

Cena za dostawę wody dla:

1. Gospodarstwa domowe - 5,91 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 6,38zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - 7,59 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 8,20 zł/m³ (brutto)
3. Pozostali odbiorcy - 7,59 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 8,20zł/m³ (brutto)

Cena za odprowadzanie ścieków dla:

1. Gospodarstwa domowe - 10,53 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 11,37 zł/m³ (brutto)
2. Przedsiębiorcy - 15,97 zł/m³ (netto) + 8% VAT =17,25 zł/m³ (brutto)
3. Pozostali odbiorcy - 15,97 zł/m³ (netto)+ 8% VAT = 17,25 zł/m³ (brutto)

Zestawienie sprzedaży wody i ścieków oddziału Kowary za lata 2009-2018.

rok	sprzedaż		woda		ścieki		taryfa		zmiana taryfy (data)
	ogółem zł.	-w tym: dla pozostał. oddziałów spółki *	m3	zł.	m3	zł.	woda	ścieki	
2009	4 203 008,22	-	376 139,58	1 638 222,63	293 222,02	2 046 065,71	4,72	7,53	cały rok
2010	4 504 421,38	33 598,24	340 725,22	1 679 276,95	254 429,07	2 607 931,04	4,72	7,53	2010-05-14
							5,11	12,64	
2011	4 183 779,91	112 568,61	339 171,83	1 514 506,43	260 295,46	2 374 190,24	5,11	12,64	2011-02-16
							4,72	7,53	
2012	4 417 426,64	139 453,41	335 197,17	2 088 375,56	261 405,03	2 017 458,99	4,72	7,53	2012-09-18
							6,83	15,61	
2013	6 208 083,01	164 013,87	300 873,38	2 178 732,29	247 174,34	3 686 426,78	6,83	15,61	2013-08-24
							6,29	15,41	
2014	5 990 345,73	109 296,93	292 908,31	1 876 913,61	250 436,94	3 877 401,56	6,29	15,41	2014-08-24
							6,73	15,65	
2015	6 015 731,25	107 159,74	281 173,04	1 919 296,50	246 421,27	3 820 923,66	6,73	15,65	2015-08-24
							7,13	15,19	
2016	6 251 892,63	130 308,57	288 251,88	2 055 219,85	258 051,94	3 919 818,92	7,13	15,19	cały rok
2017	6 656 459,28	53 602,88	288 292,79	2 196 316,95	255 032,28	4 237 208,94	7,72	16,76	2017-12-12
							7,70	15,93	
2018	6 192 109,36	17 682,74	276 652,84	2 099 291,85	249 653,04	3 991 258,13	7,70	15,93	2018-06-06
							7,59	15,90	

Spadek ilości odebranych ścieków między rokiem 2009 a 2011 wynosi 38 792,95 m³.
W oddziale Kowary sprzedaż wody od roku 2009 do roku 2018 spadła o 99 486, 74 m³, zaś ścieków o 43 568,98 m³.

W latach 2009-2018 oddział KSWiK w Kowarach osiągnął wzrost wartość sprzedaży w złotych przy jednoczesnym spadku sprzedawanej ilości wody o 461 069,22 zł /kolor niebieski/ i ilości odebranych ścieków o 1 945 192,42 zł /kolor fioletowy/ porównując rok do roku. W sumie wzrost wartości sprzedaży w złotych wyniósł **2 406 261,64 zł** porównując rok 2009 do 2018 roku.

Zestawienie wpływów z podatków płaconych przez KSWiK do Kowar oraz dopłat Kowar do cen wody i ścieków za lata 2009-2019

	podatek od nieruchomości	nadpłata w podatku od nieruchomości	podatek od środków transportowych	opłaty za umieszczenie urządzeń w pasie drogowym	dzierżawy	razem	dopłaty do taryf	Dopłaty – razem dochody
2009	630 113,00	0,00	944,00	0,00	0,00	631 057,00	1 027 68,57	396 411,57
2010	630 461,00	0,00	944,00	56 449,15	0,00	687 854,15	1 415 19,72	727 365,57

2011	1 607 495,00	0,00	969,00	13 943,38	0,00	1 622 07,38	1 013 97,77	-608 409,61	
2012	1 606 765,00	0,00	988,00	40,38	0,00	1 607 93,38	853 158,74	-754 634,64	
2013	1 556 004,00	0,00	988,00	207 462,53	0,00	1 764 54,53	2 072 23,97	308 069,44	
2014	1 400 542,00	0,00	997,00	69 372,60	0,00	1 470 11,60	1 819 84,89	348 773,29	
2015	929 692,00	470 989,00	1 001,00	87 467,25	20 804,60	567 975,85	1 961 49,96	1 393 674,11	
2016	1 400 681,00	0,00	1 001,00	69 455,40	20 804,60	1 491 942,00	2 012 21,95	520 479,95	
2017	1 404 870,00	0,00	1 001,00	69 455,40	20 804,60	1 496 131,00	2 024 79,94	528 648,94	
2018	1 410 137,00	0,00	1 001,00	69 455,40	20 804,60	1 501 398,00	1 680 42,27	178 844,27	
Razem lata 2009-2018	12 576 760,00	470 989,00	9 834,00	643 101,49	83 218,40	12 841 924,89	15 881 147,78	3 039 222,89	
Ogółem	13 989 512,00	470 989,00	9 944,00	712 556,89	104 023,00	14 345 046,89	17 581 147,78	3 236 100,89	

W 2015 roku nastąpiła korekta składanej przez KSWiK deklaracji od posiadanych nieruchomości, w związku z tym pojawiła się nadpłata w wysokości 470 989,00 zł.

Gmina Kowary na podstawie stosownych uchwał Rady Gminy od kilku lat dopłaca mieszkańcom do kosztów, jakie ponoszą w związku z użytkowaniem wody oraz odprowadzeniem ścieków. Co roku kwota dopłat waha się w okolicach dwóch milionów złotych, które pochodzą li tylko i wyłącznie z budżetu gminy. W ciągu ostatnich 9 lat kwota łącznych dopłat wyniosła około 17,5 milionów złotych. Ma to tym większe znaczenie, iż około 70% osób korzystających z dopłat to odbiorcy będący osobami fizycznymi, w tym w większości będący rencistami lub emerytami. W pozostałym zaś zakresie z dopłat, jako formy pomocy korzystają również przedsiębiorcy. Powyższe dopłaty są konieczne w związku z kolejnymi podwyżkami cen wody i ścieków wprowadzanymi przez powodowe przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Obecnie cena za pobór wody wynosi 7,59 zł za m³ i 15,90 zł za m³ odbioru ścieków. Tak ustalone stawki stawiają Gminę Kowary aż na 20 miejscu w rankingu wysokości cen za wody i ścieki w całej Polsce. Spółka osiągnęła nadwyżkę będącą różnicą pomiędzy wpływami z tytułu płaconych przez Spółkę podatków do Gminy a wysokością dopłat do taryf i w roku 2019 wyniesie ona ponad 3,2 mln złotych zaś w latach

2009-2018 Gmina ze **środków własnych** dopłaciła do cen wody i ścieków kwotę **3 039 222,89 zł.**

2. Realizacja zadań remontowych i inwestycyjnych w oddziale Kowary Spółki KSWiK sp. z o.o. w roku 2018. W poniższej tabeli przedstawiono ważniejsze zadania remontowe wykonane przez Oddziały Spółki w roku 2018.

Lp.	Nazwa	J.m	Kowary
1	Usunięte awarie na sieci wodociągowej	szt.	21
2	Usunięte awarie na sieci kanaliz. (udrażnianie)	szt.	108
3	Usunięte awarie na przyłączach wodociąg.	szt.	3
4	Wymienione przyłącza wodociągowe	szt.	4
5	Wymienione sieci wodociągowe	mb	0
6	Wymiana wodomierzy po okresie legalizacji	szt.	100
7	Montaż nowych brakujących wodomierzy	szt.	0
8	Wymiana zasuw i hydrantów	szt.	14
9	Montaż nowych zasuw i hydrantów	szt.	18
10	Montaż studni wodomierzowych	szt.	1
11	Usunięte awarie na pompowniach ścieków	szt.	1
12	Usunięte awarie na oczyszczalni ścieków	szt.	3

W roku 2018 zrealizowano również następujące zadania remontowo-inwestycyjne w oddziale KSWiK sp. z o.o.:

- ▲ Budowa sieci kanalizacyjnej o długości 212,5 mb dla nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dzielnicy Wojków ul. Jagiellońska.
- ▲ Wykonano awaryjną wymianę rurociągu DN 50 na DN 90 al. Kasztanowa w związku z wpięciem nowego rurociągu dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Wojków ul. Jagiellońska.
- ▲ Dokonano zakupu montażu i uruchomienia nowego urządzenia pomiarowego odprowadzanych ścieków w związku z awarią dotychczasowego pomiaru.
- ▲ Wykonano remont dachu dyspozytorni Oczyszczalni ścieków oraz po remoncie dachu wyremontowano pomieszczenia wewnątrz dyspozytorni wraz z nowym węzłem sanitarnym.
- ▲ Wykonano wymianę odcinka kanalizacji sanitarnej DN200 ul. Słoneczna z uwagi na powtarzające się niedrożności kanalizacji na odcinku który został wymieniony.
- ▲ Wymiano odcinek rurociągu wodnego DN 200 32mb doprowadzającego wodę z ujęcia do SUW Kowary Średnie.

- ▲ Wybudowano studnię redukcyjną wraz z zaworem membranowym ul. Ogrodowa w celu redukcji ciśnienia i ograniczenia awaryjności sieci wodociągowej.
- ▲ Wybudowano studnię redukcyjną wraz z zaworem membranowym ul. Wiejska w celu redukcji ciśnienia i ograniczenia awaryjności sieci wodociągowej.
- ▲ Dokonano awaryjnego zakupu i wymiany ślimaka przy podajniku skratek oraz:
  - samochodu ISUZU
  - Młotowiertarki Makita DHR264PTJ
  - falcerki – urządzenie do składania faktur
  - telefonów komórkowych
  - centrali telefoniczna Platan Pro
  - zestawu komputerowego
  - układu pomiarowego ilości odprowadzanych ścieków CRP-04/05
  - pompy FLYGT NP. 3085,160 SH/253 2,4 kW, osad nadmierny
  - pompy piasku KSB i uchwyt do pompy
  - oprogramowania FlowVIZ JS portal Oczyszczalnia – system wizualizacji internetowej pracy Oczyszczalni ścieków w Kowarach
  - aktualizacji oprogramowania Flownet dla urządzeń mobilnych – zbiorniki wody
  - zrealizowano sieć kanalizacji sanitarnej kolektor główny FI – 200 mm Wojków ulica Kasztanowa – 212,5 m.
  - przygotowano operat wodnoprawny na korzystanie z wód w zakresie wprowadzania oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni w Kowarach do potoku Jedlica.
  - zakupu rezerwowego modułu serwisowego MT-713 HC dla ujęć wody wraz z oprogramowaniem,
  - rozbudowano system wizualizacji internetowej pracy oczyszczalni ścieków o sterowanie procesem technologicznym oczyszczalni ścieków w sterowniki i zasilacze – 3 szt. tlenomierze – 2 szt., serwer- 1 szt., zestaw komputerowy – 1 szt., monitor LCD – 2 szt. przepływomierz PIX– 1 szt. , Router 2018 r. – instalacja wizualizacyjna na platformę FlowViz. JS,
  - zbudowano studnię redukcyjną wraz z zaworem membranowym ul. Wiejska,
  - zbudowano studnię redukcyjną wraz z zaworem membranowym ul. Ogrodowa.

W okresie od listopada do stycznia przeprowadzono kontrolę gospodarki wodomierzowej na terenie oddziału w Kowarach. Prowadzona kontrola uwzględniała 82% odbiorców, z którymi spółka posiada podpisaną umowę na dostawę wody i odbiór ścieków. W omawianym okresie przeprowadzono kontrole 1161 wodomierzy głównych w budynkach mieszkalnych oraz lokalach użytkowych.

Ważnym elementem kosztów są realizowane inwestycje. W wypadku poniesionych nakładów przez kowarski oddział KSWiK na tle innych oddziałów Spółki najlepiej obrazuje to poniższa tabela.

	Mysłakowice	Podgórzyn	Piechowice	Szklarska Poręba	Kowary
2009	94 643,77	32 312 957,69	136 248,42	312 554,51	94 347,56
2010	84 349 439,37	8 394,48		128 592 881,17	41 400 255,56
2011	34 652,00	157 569,92	194 423,39	262 228,79	47 120,90
2012	35 640,67	23 005,00	108 285,32	167 377,20	
2013	224 077,24	18 550,00	91 179,43	247 929,84	23 221,32
2014	1 442 891,56	133 327,07	67 643,03	141 717,95	147 608,96
2015	197 484,91	243 650,14	1 134 062,14	617 429,61	13 018,74
2016	310 621,00	3 200 384,68	137 566,08	109 778,20	169 007,31
2017	87 487,90	277 824,34	1 518 110,89	291 487,65	205 793,13
2018	1 974 902,82	324 135,88	201 112,79	418 147,17	304 865,08

Analiza zestawienia wydatków inwestycyjnych KSWiK w latach 2009-2019 w poszczególnych oddziałach, szczególnie okresu po zakończeniu największej inwestycji-lata 2011-2018 jasno wskazuje, iż oddział Kowary w tym czasie zainwestował najmniejszą kwotę w infrastrukturę Spółki spośród wszystkich pozostałych oddziałów

5.6. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Uchwałą Nr XXIII/116/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXII/106/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia i przyjęcia do wdrożenia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kowary na lata 2015-2020” został przyjęty plan gospodarki niskoemisyjnej. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą Planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wynikających z działań zmniejszających emisje gazów cieplarnianych. Konieczność sporządzenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej oraz przede wszystkim realizacji przedsięwzięć opisanych w Planie wynika z postanowień Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (ratyfikowanej przez Polskę w 1994 r.), uzupełniającego ją Protokołu z Kioto z 1997 r. oraz pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego przez Komisję Europejską w

grudniu 2008 roku.

Celem inwentaryzacji jest określenie wielkości emisji dwutlenku węgla z obszaru gminy, umożliwi to określenie obszarów największej emisji aby następnie dobrać działania służące jej ograniczeniu. Podstawą oszacowania wielkości emisji jest zużycie energii finalnej oraz paliw w kluczowych obszarach gospodarczych gminy: transporcie, budynkach pozostających w zarządzie gminy, oświetleniu ulicznym, budynkach mieszkalnych, przemyśle i usługach. Poprzez zużycie energii się zużycie przez użytkowników końcowych: paliw opałowych (na potrzeby grzewcze pomieszczeń i budynków), paliw transportowych, ciepła systemowego, energii elektrycznej, gazu sieciowego. Inwentaryzacja obejmuje całkowity obszar administracyjny Gminy Miejskiej Kowary. Przewidziane do realizacji zadania inwestycyjne ujęte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej:

-modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Miejskiej Kowary. Projekt przewiduje budowę i przebudowę oświetlenia drogowego na energooszczędne, w tym m.in. przebudowę sieci, wymianę słupów i opraw oświetleniowych. Zmniejszenie emisji CO₂ około 550 Mg / rok

-termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Gminie Miejskiej Kowary. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym budynek Urzędu Miejskiego w Kowarach, budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej); 4 obiekty oświatowe tj. budynek Przedszkola Publicznego nr 1, Szkoły Podstawowej nr 1, Szkoły Podstawowej nr 3 i budynek Zespołu Szkół Ogólnokształcących, budynek Miejskiej Służby Ratowniczej oraz Zarządu Eksploatacji Zasobów Komunalnych.

-przebudowa kotłowni w Wojewódzkim Centrum Szpitalnym Kotliny Jeleniogórskiej – szpital „Wysoka Łąka”.

-termomodernizacja budynków sektora komunalnego i sektora mieszkaniowego. Zmniejszenie emisji CO₂ około 11683 Mg / rok

-przebudowa ciągów komunikacyjnych Krzacyna - Przebudowa ulic gminnych Nowej, Nadrzecznej i Głównej usytuowanych w dzielnicy Krzacyna w Kowarach wraz z budową i przebudową sieci oświetlenia ulicznego,

-przebudowa łącznika pomiędzy ul. Jagiełńczyka a ul. 1. Maja - Przebudowa łącznika pomiędzy ul. Jagiełńczyka a ul. 1. Maja.

-budowa nowej drogi na odcinku od ul. Rejtana do Dzielnicy Podgórze o długości ok 2,8 km oraz łącznika pomiędzy nowo projektowaną drogą, a ul. Podgórze o długości ok 0,25 km. Zmniejszenie emisji CO₂ około 1500 Mg / rok

W roku 2018 Gmina Miejska Kowary realizowała zadania pod nazwą "Modernizacja źródeł energii cieplnej na terenie Gminy Miejskiej Kowary" i „Modernizacja źródeł energii cieplnej na terenie Gminy Miejskiej Kowary etap II". Zadania realizowane były przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w ramach programu priorytetowego pn.: "Ograniczenie niskiej emisji na obszarze województwa dolnośląskiego". Łącznie udzielono dofinansowania w kwocie 334.924,50 zł . W wyniku realizacji zadania zlikwidowanych zostało 58 szt. pieców indywidualnych – kotłów stałopalnych i wymienionych na kotły gazowe głównie lub na biomasę i elektryczne. W wyniku realizacji zadania emisja CO₂ zmniejszyła się o 75,78 Mg.

W roku 2017 rozpoczęto realizację zadania pn.: Modernizacja oświetlenia ulicznego oraz dobudowa nowych punktów oświetleniowych na terenie Gminy Miejskiej Kowary wraz z zapewnieniem finansowania”. Inwestycja jest w trakcie realizacji. Koszt zadania to 3.060,546,27 zł brutto.

Zrealizowano również zadanie pn.: „Przebudowa ulicy Nowej , ul. Nadrzecznej i ul. Głównej w Kowarach”. Koszt zadania to 761760,76 zł brutto.

Program Ochrony Środowiska Gminy Miejskiej Kowary został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Kowarach Nr XXI/121/2004 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 28 czerwca 2004 r. Nie było jego aktualizacji oraz raportów.

Według danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP) z dnia 30.06.2017 na obszarze Kowar znajduje się 6 form ochrony przyrody. Poniżej

zamieszczona jest pełna lista obiektów wraz z ich typem i podstawowymi informacjami.

1	Karkonoski Park Narodowy Data ustanowienia: 1959-03-09, Powierzchnia: 5951.4236 h
2	Rudawski Park Krajobrazowy Data ustanowienia: 1989-11-16, Powierzchnia: 15705.0 ha, Powierzchnia otuliny: 6600 ha
3	Karkonosze - Obszar specjalnej ochrony ptaków (obszar natura 2000) Podstawa funkcjonowania: Dyrektywa ptasia, Data ustanowienia: 2007-10-13, Powierzchnia: 18578.42 ha
4	Karkonosze - Specjalny obszar ochrony siedlisk przyrodniczych (obszar natura 2000) Podstawa funkcjonowania: Dyrektywa siedliskowa, Data ustanowienia: 2008-02-05, Powierzchnia: 18204.91 ha
5	Pomnik przyrody Opis: Uschnięte gałęzie zmiany rakowe na pniu, Data ustanowienia: 1980-12-31, Opis granicy: Drzewo rośnie na skraju lasu na stoku o nachyleniu ok. 40° na łące w pobliżu strumienia
6	Pomnik przyrody Opis: Uschnięte gałęzie, Data ustanowienia: 1990-02-21, Opis granicy: Drzewo rośnie na stoku na zachód od ujścia potoku Jelenia Struga do potoku Jedlica

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#formy-ochrony-przyrody>

5.7. System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Kowar w 2018 roku

1. W myśl znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od 1 lipca 2013 r. obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych przejęła Gmina.

Zasady funkcjonowania gminnego systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Miejskiej Kowary określają szczegółowe akty prawa miejscowego, w tym:

- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kowary - uchwała Nr XXXIV/177/17 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 28 lutego 2017 r.;

- uchwała Nr XXXIV/176/17 z dnia 28 lutego 2017 r. Rady Miejskiej w Kowarach zmieniająca uchwałę Nr XXVI/129/16 Rady Miejskiej w Kowarach w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Miejskiej Kowary;

- uchwała Nr XXVI/131/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 15.07.2016 r. sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz

ustalenia wysokości tej opłaty i stawki opłaty za pojemnik;

- uchwała Nr XXVI/132/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 15.07.2016 r. w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

- uchwała Nr XXVI/130/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 15.07.2016 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W wyniku przetargu na odbiór odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych i ich zagospodarowanie w okresie od 16.05.2017 r. do 31.03.2018 r. wykonawcą została wybrana spółka SIMEKO Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Karola Miarki 42, 58-500 Jelenia Góra z podwykonawcą: EKO Kowary Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Głównej 1, 58-530 Kowary.

W ramach gminnego systemu z terenu nieruchomości odbierane były następujące frakcje odpadów komunalnych:

- ▲ odpady zmieszane z częstotliwością raz w tygodniu;
- ▲ odpady ulegające biodegradacji, w tym kuchenne i zielone z częstotliwością raz w tygodniu w okresie od 1 kwietnia do 31 października i raz na dwa tygodnie w pozostałym okresie;
- ▲ szkło z częstotliwością raz w miesiącu;
- ▲ tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale - dwa razy w tygodniu w okresie od 1 czerwca do 31 sierpnia, a w pozostałym okresie raz w tygodniu;
- ▲ papier i makulatura – raz na dwa tygodnie;
- ▲ odpady z koszy ulicznych – trzy razy w tygodniu.

Liczba mieszkańców według złożonych deklaracji stan na 31.12.			
Stan na:	Ilość mieszkańców segregujących	Ilość mieszkańców niesegregujących	Ilość mieszkańców łącznie
ROK 2017			
2017.12.31	4188	3815	8003
ROK 2018			
2018.12.31	3751	4209	7960

Właściciele nieruchomości, którzy zadeklarowali segregację odpadów komunalnych zobowiązani byli do uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadów komunalnych w kwocie w wysokości 10 zł za osobę. Przy deklaracji braku segregacji odpadów opłata za gospodarowanie odpadów wynosiła 15 zł za osobę.

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych stawka za gospodarowanie odpadów komunalnych naliczana jest miesięcznie w zależności od wielkości i ilości zadeklarowanego pojemnika.

Wpływy z tytułu odbioru odpadów w roku 2017 i 2018 w Kowarach			
Stan na:	Mieszkańcy	Działalności	Suma łącznie
2017.12.31	1.197.175,00	339.317,70	1.536.492,70
2018.12.31	1.181.625,00	351.007,10	1.532.632,10

Odebrane od mieszkańców zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania przekazywane były w roku 2017 do RIPOK Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Bukowiec, ul. Robotnicza 6, 58-533 Mysłakowice.

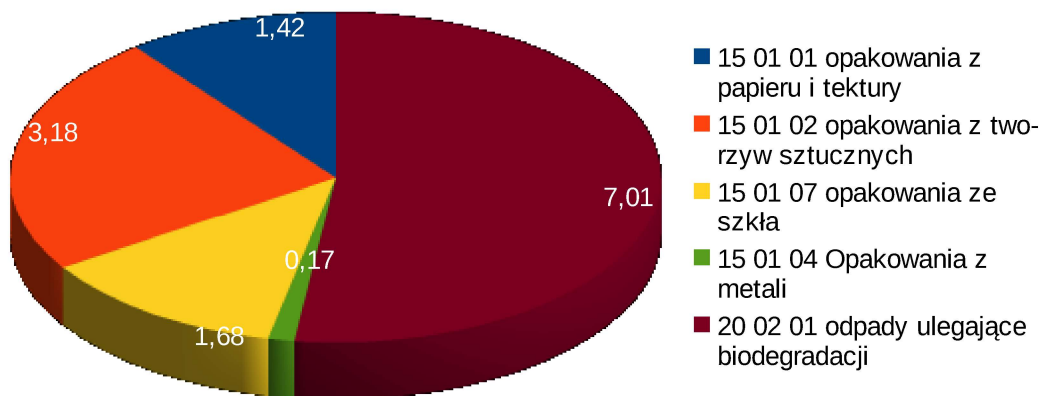
Z danych uzyskanych od podmiotów odbierających odpady oraz z RIPOK wynika, że w 2018 r. wszystkie zmieszane odpady komunalne pochodzące z terenu gminy zostały skierowane do przetwarzania w regionalnej instalacji. W wyniku sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania powstało 0,00 Mg odpadów. Natomiast w wyniku mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów zmieszanych powstało 1394,94 Mg odpadu o kodzie 19 12 12 (frakcja podsitowa), który został przekazany do składowania.

2. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy.

System workowy segregacji odpadów został wprowadzony w nieruchomościach jednorodzinnych z podziałem na cztery frakcje. Pozostałe rodzaje nieruchomości miały możliwość segregacji odpadów do rozstawionych na terenach gminnych zestawów pojemników do segregacji na cztery frakcje: szkło, papier i makulatura, tworzywa sztuczne z metalami oraz odpady biodegradowalne. Rozstawiono 44 zestawy pojemników.

Informacja o masie odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy Miejskiej Kowary w roku 2018.			
Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odpadów [Mg]	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi i innym procesom [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	56,52	64,05
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	126,74	42,49
15 01 04	Opakowania z metali	0,00	6,93
15 01 07	Opakowania ze szkła	66,90	108,63
19 12 02	Metale żelazne	0,00	9,50
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz	57,33	57,33

	betonowy z rozbiórek i remontów		
17 01 02	Gruz ceglany	84,56	84,56
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	94,32	94,32
Ogółem		486,37	467,81

Na podstawie sprawozdań składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne z terenu Gminy Kowary oraz przez podmioty prowadzące punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi w roku 2018 odebrano następujące frakcje i ilości odpadów komunalnych:

Informacja o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru Gminy Miejskiej Kowary odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania w roku 2018.				
Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych	Nazwa i adres instalacji do której zostały przekazane odpady komunalne
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2905,04	D13	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania

				zmieszanych odpadów komunalnych w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	279,08	R3	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (Kompostownia) w Ściegnach-Kostrzycy), 58-533 Mysłakowice
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	56,52	R3	WEPA Piechowice Sp. z o.o., Pakoszowska 1B, 58-573 Piechowice
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	6,00	R3	„CONKRET” Z.R. Trejderowscy S.J., 87-410 Wielkie Rychnowo
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	120,74	R12	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Zakład Ściegny-Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice
15 01 07	Opakowania ze szkła	66,90	R5	Krynicki Recycling S.A., ul. Iwazkiewicza 48/23, 10-089 Olsztyn
17 01 02	Gruz ceglany	68,32	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	45,640	D5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	95,88	D13	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych grupach	36,80	D5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglano, odpadowych materiałów	72,30	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice

	ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06			
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	45,72	D5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	53,40	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
16 01 03	Zużyte opony	1,54	R13	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Zakład Ściegny-Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice
Ogółem		3853,88		

W 2017 r. na terenie Gminy Kowary zebrano 2.853,30 Mg zmieszanych odpadów komunalnych, wszystkich **3794,54**.

Ilości i rodzaje odpadów komunalnych zebranych przez Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowane przy ul. Zamkowej 9, 58-530 Kowary i przy ul. Głównej 1

Informacja o masie poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych zebranych przez Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Miejskiej Kowary oraz sposobie ich zagospodarowania w roku 2018.

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych	Nazwa i adres instalacji do której zostały przekazane odpady komunalne
16 01 03	Zużyte opony	2,02	R13	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Zakład Ściegny-Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z	3,93	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w

	rozbiórek i remontów			Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
17 01 02	Gruz ceglany	16,24	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	22,02	R5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	27,28	D5	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Ściegnach-Kostrzycy, 58-533 Mysłakowice
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	55,76	R13	Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., Zakład Ściegny-Kostrzyca, 58-533 Mysłakowice
Ogółem		127,25		

Cała zebrana ilość zmieszanych odpadów komunalnych została poddana procesom sortowania oraz trafiła do mechaniczno-biologicznego przetwarzania do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Karkonoskim Centrum Gospodarki Odpadów Komunalnych w Ściegnach-Kostrzycy.

Gmina Miejska Kowary w 2018 roku w rocznym sprawozdaniu kierowanych zarówno do Marszałka Województwa Dolnośląskiego jak i Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska wykazała następujące poziomy:

- ▲ Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w 2018 r. wyniósł 37% co wypełnia narzucony obowiązek ograniczenia w roku 2018 – do 40 % wagowo całkowitej masy odpadów.
- ▲ Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 22 % - co nie wypełnia narzuconego obowiązku osiągnięcia poziomu w 2018 r. 30%.

- ▲ Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 76 % co wypełnia narzucony obowiązek 50%.

5.8. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Kowarach

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kowary, przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 marca 2010r. nr LII/273/10, obejmowała lata 2010 - 2017r. W 2018r. nie opracowano nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kowary.

1. Gminny program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Kowary.

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Uchwałą nr XXXV/192/17 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30 marca 2017r. przyjęto Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2017 – 2019. Koordynowanie i monitorowanie Programu powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Kowarach.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności tworzone są możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększa jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Zatem w pierwszej kolejności pomoc nakierowana jest na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne zostaje zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Program nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie tych sytuacji, w których w wyniku występujących w rodzinie problemów, dysfunkcji i trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dziecko pozbawione jest możliwości właściwego rozwoju w swojej naturalnej rodzinie.

Głównym celem Programu jest doprowadzenie do zmniejszenia się liczby dzieci z Kowar wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej poprzez stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej. Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczych i wychowawczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji.

Cele szczegółowe

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia i pomocy dla rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczych i opiekuńczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Ważną rolę w systemie wspierania rodziny pełnili asystenci rodziny. W 2018r. do realizacji tych zadań zatrudnionych było 2 asystentów, w pełnym wymiarze godzin.

Celem pracy asystenta było osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwiała jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem było niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Asystenci rodziny podejmowali działania obejmujące różne aspekty życia danej rodziny, m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zarządzania budżetem domowym;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych;
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Praca realizowana była zgodnie z opracowanym wspólnie z daną rodziną planem pracy, który określał cele i oczekiwane efekty pracy z rodziną. W zależności od potrzeb poszczególnych rodzin asystenci podejmowali współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny. Elastyczny czas pracy asystentów służył realnym potrzebom rodzin i dostosowany był do ich rytmu życia.

Asystenturą objęto łącznie 33 kowarskie rodziny, w których przebywało 95 dzieci. Łączna liczba godzin pracy asystentów z rodzinami wyniosła 2 7091. Koszt zatrudnienia asystentów w 2018r. wyniósł łącznie 39 266 zł, z czego gmina pokryła wydatki w kwocie 9 724 zł (25%), pozostałe koszty – 29 542 zł (75%) pokryto ze środków pozyskanych przez MOPS z Rządowego Programu pn. „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018”.

W 2018r. roku zakończono współpracę z 3 rodzinami, z tego w 1 rodzinie zrealizowano cele i osiągnięto efekty, a w pozostałych 2 zakończono współpracę z powodu braku gotowości rodziny do zmiany i przekierowano pracę na inną formę wsparcia. Mimo podejmowanych działań przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz pracowników innych instytucji działających na rzecz rodziny na terenie

Kowar (pedagogów szkolnych, Policji, kuratorów sądowych), w 2018r. na podstawie wyroków sądowych w pieczy zastępczej umieszczono łącznie 8 dzieci, które przebywają w Domach Dziecka w Szklarskiej Porębie, Przesiece, Krzydlinie Małej oraz w rodzinach zastępczych. Umieszczone dzieci wywodziły się z 6 rodzin.

W 2018r. w Powiatowym Centrum pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze odbyły się szkolenia z zakresu ochrony dzieci przed przemocą. Odbyły się dwa moduły szkoleniowe, w których uczestniczyło dwóch asystentów rodziny. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny tut. Ośrodka czynnie uczestniczyli w organizowanych przez PCPR w siedzibie MOPS spotkaniach z udziałem rodziców zastępczych, psychologa, pedagoga, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodziców dziecka (z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej). Celem tych spotkań było dokonanie oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej i możliwości jego powrotu do rodziny biologicznej.

W przypadkach umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni i asystenci rodziny podejmowali współpracę z jednostkami, w których te dzieci przebywały poprzez stałe wizytowanie ich rodzin oraz sporządzanie dla potrzeb tych jednostek pisemnych opinii dot. funkcjonowania ww. rodzin w zakresie oceny możliwości powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

W roku 2018 na terenie Kowar funkcjonowało 14 rodzin zastępczych. Na dzień 31.12.2018r. MOPS partycypował wraz z PCPR w kosztach pobytu w pieczy zastępczej 32 dzieci z Kowar, w tym 12 umieszczonych w 2018r. Wydatki gminy Kowary na opiekę i wychowanie ww. dzieci wyniosły w 2018r. łącznie – 196 404,47 zł, w tym współfinansowanie rodzinnej pieczy zastępczej – 49 170,09 zł.

5.9. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach na 2018 r. został przyjęty uchwałą nr XLIII/230/17 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 grudnia 2017 r. i zakłada realizację:

celów strategicznych:

1. Zwiększenie poziomu edukacji w zakresie profilaktyki.
2. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują.
3. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu, w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób uzależnionych od alkoholu

oraz członków ich rodzin.

5. Szkolenie przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnych metod rozwiązywania problemów alkoholowych.

oraz celów operacyjnych:

1. Tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu i jednocześnie sprzyja integracji społecznej.

2. Ograniczenie dostępności alkoholu.

3. Terapia, rehabilitacja i integracja osób uzależnionych od alkoholu.

4. Zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.

5. Profilaktyka i zapobieganie uzależnieniom populacji dzieci i młodzieży.

6. Ograniczanie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem alkoholu, przemocą i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne.

7. Wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób z problemami alkoholowymi oraz stowarzyszeń prowadzących programy profilaktyczne i naprawcze.

Powyższe cele realizowane były poprzez następujące zadań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów Alkoholowych.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Finansowanie realizacji programu odbywa się ze środków finansowych budżetu

Gminy, pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – w 2018 r. przeznaczono na ten cel środki w wysokości 180.000,00 zł zgodnie z załączoną tabelą:

Ze środków tych sfinansowano następujące zadania:

Nazwa zadania	Uczestnicy	Termin realizacji	Koszt realizacji w zł
Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	osoby uzależnione i	I-XII.2018 r.	68.219,65

	współzależnion e, DDA		
Działalność Świetlicy dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.	Dzieci i młodzież szkół podstawowych i gimnazjum	I-VI.2018 r. IX-XII 2018 r.	48.881,20
Wynagrodzenia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	MKRPA	I-XII.2018 r.	34.384,00
Zakup materiałów i wyposażenia dla Świetlicy, Punktu i na potrzeby MKRPA.	Dzieci i młodzież szkół podstawowych i gimnazjum, uczestnicy Punktu Konsultacyjnego, MKRPA	I-XII.2018 r.	1.518,51
Program profilaktyczny dla dzieci w czasie ferii zimowych organizowanych w SP1 i SP3	Dzieci szkół podstawowych	II.2018 r.	750,00
Program profilaktyczny dla dzieci w czasie wyjazdu na Zieloną Szkołę organizowanego przez SP3 w Chorwacji	Dzieci szkoły podstawowej	VI.2018 r.	999,97
Organizacja półkolonii dla dzieci i młodzieży w MOK	Dzieci i młodzież szkół podstawowych i gimnazjum	VII-VIII 2018 r.	2.550,00
Realizacja programu profilaktycznego	Uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej	17-31 XII 2018 r.	1.200,00
Materiały edukacyjnych dla członków MKRPA	MKRPA	III-IV.2018 r.	147,00
Szkolenie pracowników.	MKRPA	I-VI.2018 r.	5.456,92
Opłaty sądowe.	-	I-XII.2018 r.	680,00
Organizacja namiotu profilaktycznego w czasie festynu rodzinnego w SP 1 oraz rodzinnego festynu sportowego Mamo Tato czas na sport.	Dzieci i młodzież, rodzice, uczestnicy festynu	VI, VIII 2018 r.	3.250,00
Ogółem			168.037,25

Lp	Rodzaj wydatku	Wysokość
1.	Wynagrodzenia bezosobowe.	71.619,20
2.	Zakup materiałów i wyposażenia.	1.619,61
3.	Zakup energii.	6.467,28
4.	Zakup usług pozostałych.	78.301,86
5.	Zakup usług telefonii.	477,24
6.	Opłaty czynszowe za pomieszczenia biurowe.	6.823,14
7.	Różne opłaty i składki.	392,00
8.	Koszty postępowania sądowego.	680,00
9.	Szkolenia pracowników.	1.656,92
	RAZEM	168.037,25

W Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin prowadzone były działania związane z profilaktyką oraz pomocą psychologiczną dla osób uzależnionych i ich rodzin, m. in. diagnoza problemowa, kierowanie do właściwych form leczenia, pomoc indywidualna, prowadzenie rozmów wstępnych motywujących do leczenia, praca oparta o osobiste programy wsparcia, pomoc grupowa dla osób uzależnionych – dostarczanie wiedzy o chorobie, rozbijanie mechanizmów chorobowych, podstawowe zasady trzeźwienia. Działaniami tymi objęte były osoby uzależnione, ich rodziny oraz Dorosłe Dzieci Alkoholików.

Z pomocy psychologicznej w Punkcie w 2018 r. skorzystało około 243 osoby. Zajęcia prowadzone były cztery razy w tygodniu od poniedziałku do czwartku, a w piątki i soboty działał Klub Radości i Trzeźwości. Jednocześnie w Punkcie prowadzone były zajęcia dla sprawców oraz ofiar przemocy w rodzinie.

W 2018 roku do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęły 24 wnioski o leczenie osób uzależnionych od alkoholu, z czego 17 wniosków zostało skierowanych do sądu. Pozostałe osoby uczestniczą w zajęciach organizowanych w Punkcie Konsultacyjnym bądź wciąż prowadzona jest w stosunku do nich procedura zobowiązania do leczenia.

W 2018 roku działała świetlica dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym w Miejskim Ośrodku Kultury w Kowarach. Działaniem świetlicy objętych było około 15 dzieci. Zajęcia w świetlicy odbywały się od poniedziałku do piątku w godz. 15.00 – 19.00. Uczestnicy mieli zapewnione wyżywienie w formie ciepłego obiadu, materiały biurowe niezbędne przy wspieraniu realizacji obowiązku szkolnego oraz różnego rodzaju gry edukacyjne. Opiekę nad dziećmi sprawowały dwie Panie z wykształceniem pedagogicznym, dla których pomocą byli

wolontariusze z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kowarach.

Ze środków budżetu Gminy pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zostały współfinansowane również działania: namiot profilaktyczny w czasie dwóch festynów rodzinnych, program profilaktyczny dla dzieci podczas ferii zimowych i wakacji, usługa wykonania i montażu tablic informacyjnych dla Punktu Konsultacyjnego.

5.10. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii w Kowarach na 2018 r. został przyjęty uchwałą nr XLIII/231/17 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 grudnia 2017 r. i zakłada realizację celów szczegółowych tj.:

1. Zwiększenie poziomu edukacji w zakresie profilaktyki.
2. Ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów.
3. Przeciwdziałanie rozszerzaniu się narkomanii oraz problemów jej towarzyszących na terenie gminy.
4. Zmniejszenie dostępności do narkotyków młodzieży gimnazjalnej i licealnej.

Powyższe cele mają być osiągnięte poprzez realizację następujących zadań:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej, środowiskowej i rodzinnej.

Finansowanie realizacji programu odbywa się ze środków finansowych budżetu gminy, pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – w 2018 r. przeznaczono na ten cel środki w wysokości 20.000,00 zł zgodnie z poniższą tabelą:

Lp	Rodzaj wydatku	Wysokość wydatku w zł
1.	Zakup materiałów i wyposażenia.	1.480,03
2.	Zakup usług pozostałych.	17.081,47
3.	Wynagrodzenia bezosobowe.	1.500,00
	Razem	20.061,50

Ze środków tych sfinansowano następujące zadania:

Nazwa zadania	Uczestnicy	Termin realizacji	Koszt realizacji w zł
Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	osoby uzależnione i współuzależnione, DDA	I-XII.2018 r.	11.700,00
Organizacja namiotu profilaktycznego w czasie festynu rodzinnego w SP 1 oraz rodzinnego festynu sportowego Mamo Tato czas na sport	Dzieci i młodzież, rodzice, uczestnicy festynu	VI, VIII 2018 r.	1.750,00
Program profilaktyczny dla dzieci w czasie ferii zimowych organizowanych w SP1 i SP3.	Dzieci szkół podstawowych	II.2018 r.	750,00
Organizacja półkolonii dla dzieci i młodzieży w MOK	Dzieci i młodzież szkół podstawowych i gimnazjum	VII-VIII 2018 r.	2.550,00
Realizacja zajęć sportowych z elementami profilaktyki	Dzieci i młodzież będące mieszkańcami Kowar	VII-VIII 2018 r.	1.500,00
Zakup i dostawa narkotesterów.	Według zapotrzebowania	XII 2018 r.	1.504,00
Usługa wykonania i montażu tablic informacyjnych dla Punktu Konsultacyjnego	-	III-IV.2018 r.	307,50
Ogółem:			20.061,50

Osoby dotknięte problemem narkotyków zgłaszały się bezpośrednio do Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin w Kowarach, po uprzednim otrzymaniu informacji o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej od członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracowników zatrudnionych w Urzędzie Miejskim w Kowarach, w Referacie Spraw Obywatelskich. W roku 2018 z pomocy psychologicznej w zakresie uzależnienia od narkotyków skorzystało 35 osób. Punkt Konsultacyjny świadczył usługi dla osób dotkniętych problemem alkoholowym oraz ich rodzin w wymiarze 4 godzin tygodniowo.

Z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomani sfinansowano program profilaktyczny w ramach prowadzenia zajęć sportowych dla dzieci podczas ferii zimowych oraz częściowo finansowano pozostałe programy profilaktyczne. Zakupiono również narkotesty na użytek komisariatu Policji w Kowarach.

5.11. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary

Rada Miejska w Kowarach uchwałą z dnia 29 stycznia 2013r. nr XLV/213/13 przyjęła Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2013-2017. W roku 2018r.

sporządzono „Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych” na podstawie badań ankietowanych z roku 2017r.

Został opracowany projekt nowego Program, a jego uchwalenie planowane jest na II półroczu 2019r.

Mimo braku obowiązującego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary w 2018r. realizowane były działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez Zespół Interdyscyplinarny, we współpracy z: pedagogami szkolnymi kowarskich szkół, policją, pracownikami jednostek ochrony zdrowia funkcjonującymi na terenie Kowar, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kowarach, pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze oraz Sądem Rejonowym w Jeleniej Górze i kuratorami sądowymi.

Działania te koncentrowały się przede wszystkim na przeciwdziałaniu zjawisku przemocy w rodzinie, poprawy bezpieczeństwa rodzin i minimalizacji szkód społecznych powodowanych stosowaniem przemocy w rodzinie oraz tworzeniu systemu wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.

1. Działalność zespołu interdyscyplinarnego (ZI) i grup roboczych (GR).

Obsługę administracyjną ZI i GR prowadził Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach. Zadanie to organizacyjnie włączono do zadań Działu Pomocy Środowiskowej, realizującego zadania wynikające z przepisów ustawy o pomocy społecznej. Personalnie obsługę realizuje pracownik ww. Działu – referent ds. świadczeń pomocy społecznej.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji w 2018 roku odbyły się 4 zebrania Zespołu Interdyscyplinarnego, po jednym w każdym kwartale. W 2018r. zwołano łącznie 44 Grupy Robocze, które odbyły 85 spotkań. W ich skład wchodził najczęściej: pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji, członek Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach lub pedagog szkolny.

Wskaźnik	Ilość
Liczba utworzonych Zespołów Interdyscyplinarnych	1
Liczba posiedzeń Zespołu	4
Liczba utworzonych Grup Roboczych	30
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	85

źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach

Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny. Dobra współpraca i zaangażowanie członków ZI i GR w realizowane zadania pozwoliła na skuteczne działania na rzecz sprawne działania podejmowanie szybkich działań. Bezpośredni sposób przekazywania informacji i podejmowanie konkretnych działań usprawniły pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

Wskaźnik	Ilość
Liczba rodzin objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego	36
Liczba osób objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego	93

źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach

2. Przykłady działań podejmowanych przez ZI w 2018r.:

-prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;

-współpraca z ośrodkami wsparcia w celu zapewnienia miejsc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w sytuacji wystąpienia takiej potrzeby,

-integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 ustawy oraz zatrudnionych w nich specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- ▲ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- ▲ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- ▲ inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- ▲ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- ▲ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

-prowadzenie kampanii informacyjnych dot. rozpowszechniania wiedzy dot. problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz danych kontaktowych dot. instytucji i organizacji udzielających pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej (ulotki, komunikaty, spotkania z uczniami i rodzicami realizowane przez

szkoły) – realizowane we współpracy z jednostkami organizacyjnymi i innymi instytucjami działającymi na terenie Kowar.

3. Procedura niebieskiej karty (NK)

W roku 2018 do ZI wpłynęło łącznie 30 NK, w tym 25 – założone przez funkcjonariuszy Policji, 3 - pracowników socjalnych, 2 – pedagogów szkolnych, w tym 4 NK dotyczyło podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w 2018r.					
Wskaźnik	Podmiot zakładający NK "A"				
	Policja	Pomoc społeczna	MKR PA	Oświata	Ochrona zdrowia
Liczba założonych NK "A" wszczynających procedurę (pierwsza niebieska karta)	18	2	0	2	0
Liczba kolejnych NK "A" zakładanych w toku prowadzonej procedury	7	1	0	0	0

źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach

Z łącznej liczby 36 czynnych NK:

- w 8 sprawach skierowano wnioski do Prokuratury Rejonowej w Jeleniej Górze o wszczęcie postępowania w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa stosowania przemocy, z tego 3 przypadkach toczy się postępowanie, w 5 umorzono postępowanie,
- procedurę NK zakończono w 30 przypadkach, w tym w 26 z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, w 4 rozstrzygnięto o braku zasadności podejmowania działań.

Efektywność przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2018r.	
Wskaźnik	Ilość
Liczba rodzin, w których ponownie wszczęto procedurę (po uprzednio zakończonej)	8

Liczba zakończonych procedur z powodu ustania przemocy	26
Liczba zakończonych procedur z powodu bezasadności procedury	4
Liczba wystawionych kart NK "C"	21
Liczba wystawionych kart NK "D"	14

źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy działania podejmują jednostki organizacyjne gminy Kowary oraz innych instytucji i organizacji na terenie Kowar. Poniżej wymieniono przykłady podejmowanych przez te podmioty działań w 2018r.

3.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach (MOPS):

- obsługa administracyjna Zespołu Interdyscyplinarnego i koordynowanie pracy Grup Roboczych;
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w ramach realizowanych przez MOPS systemów pomocowych;
- praca socjalna i doradztwo realizowane przez pracowników socjalnych oraz asystentura rodzinna realizowana przez asystentów rodziny w rodzinach zagrożonych przemocą i doświadczających przemocy;
- koordynowanie działań na rzecz ww. osób i współpraca w tym zakresie z działającymi na terenie Kowar oraz poza Kowarami instytucjami realizującymi zadania w tym zakresie;
- czynny udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w pracach Grup Roboczych i realizowaniu planów pomocy w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- organizowanie przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny systemu wsparcia we współpracy z policją, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach, pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi i społecznymi, przedstawicielami ochrony zdrowia dla rodzin, w których rozpoznano zjawisko przemocy lub sytuacje, które mogłyby być przyczyną stosowania przemocy w rodzinie (m.in. nadużywanie alkoholu, narkomania, konflikty rodzinne i inne);

- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników socjalnych i asystentów rodziny Ośrodka, poprzez ich udział w szkoleniach z zakresu m.in. problematyki przemocy, finansowanych przez MOPS;
- opracowanie „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” w formie raportu z badań ankietowych przeprowadzonych na terenie Gminy Kowary w roku 2017r.

3.2. Komisariat Policji w Kowarach:

- zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu wsparcia, pozwalającego powrócić członkom rodziny przeżywającej trudności w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie do prawidłowego funkcjonowania;
- monitorowanie rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą – 131 kontroli (min. 1 raz w miesiącu);
- zrealizowano łącznie 2 wystąpienia do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze o objęcie wskazanych środowisk rodzinnych właściwym wsparciem i pomocą;
- w 22 przypadkach wystąpiono do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach o wszczęcie postępowania dot. leczenia odwykowego;
- złożono 24 wnioski do Sądu Rodzinnego w Jeleniej Górze dot. interwencji w wykonywaniu władzy rodzicielskiej;
- wszczęto 10 postępowań w kierunku art. 207 kk, z czego 7 przekazano do Prokuratury Rejonowej w Jeleniej Górze z wnioskiem o objęcie aktem oskarżenia;

Działania podejmowane przez Komisariat Policji w Kowarach w 2018r.	
Wskaźnik	Ilość
Kontrole w rodzinach dotkniętych przemocą	131
Wystąpienia do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze	2
Wystąpienia do MKRPA w Kowarach (leczenie odwykowe)	22
Wnioski do Sądu Rodzinnego w Jeleniej Górze (władza rodzicielska)	24
Postępowania z art. 207 KK	10

źródło: dane Komisariatu Policji w Kowarach

3.3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) i Urząd Miasta w Kowarach:

- prowadzenie spraw związanych z rozpatrywaniem wniosków dot. leczenia odwykowego – na 39 posiedzeniach rozpatrzono łącznie 26 wniosków, z czego 13 skierowano do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze;
- finansowanie i nadzór nad działalnością Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich rodzin w Kowarach i kierowanie do Punktu osób uzależnionych, podejrzanych o stosowanie lub stosujących przemoc w rodzinie oraz osób współuzależnionych;
- organizowanie i finansowanie szkoleń dla pracowników jednostek gminnych oraz innych, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie;
- podejmowanie czynności w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, zgodnie z kompetencjami MKRPA poprzez podjęcie działań nakierowanych na profilaktykę alkoholową, jeśli zjawisko przemocy ma związek z problemem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków i innych środków psychotropowych;
- realizacja „Programu Profilaktyki Uzależnień z zakresu problematyki alkoholowej i środków psychoaktywnych na „Zieloną Szkołę” w czerwcu 2018r.

Lp	Dane	Ilość
1	Liczba rodzin, którym w 2018r. udzielono pomocy w ramach grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w skład których wchodziłi członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	16
2	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018r.:	86
	▲ w tym osoby doznające przemocy w rodzinie	36
	▲ w tym osoby stosujące przemoc w rodzinie	37
	▲ w tym świadkowie przemocy w rodzinie	13
3	Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018r.,	329
4	Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej	3

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018r., objętych tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny:	
---	--

źródło: dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach

3.4. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich rodzin w Kowarach.

Zadania Punktu Konsultacyjnego, finansowanego ze środków MKRPA, w 2018r. realizowało 2 terapeutów i działania te koncentrowały się na świadczeniu usług bezpośrednio adresowanych do osób i rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz członków rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.

Realizowano nw. formy oddziaływań:

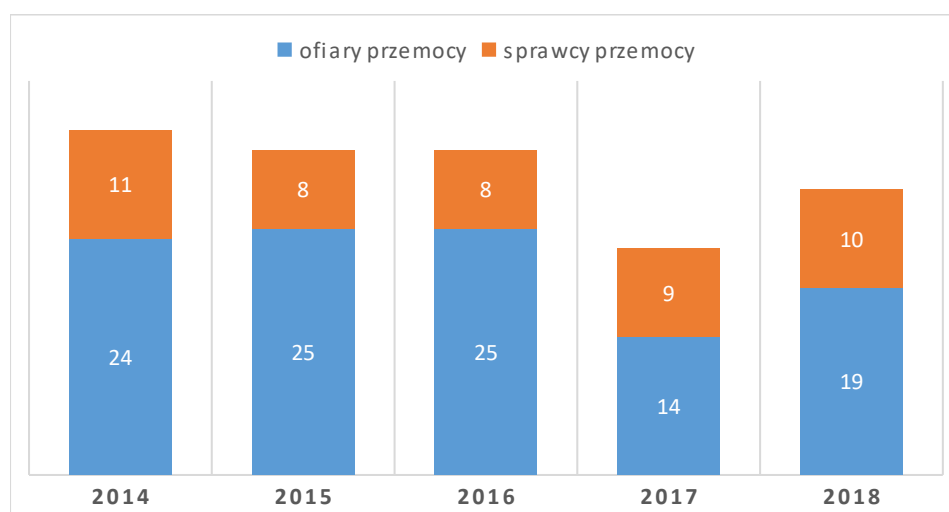
- psychologiczne konsultacje indywidualne,
- grupa wsparcia oraz grupa wstępna dla osób uzależnionych,
- grupa wsparcia dla osób współuzależnionych,
- pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy w rodzinie,
- Treningi Zastępowania Agresji dla sprawców przemocy,
- Treningi Zastępowania Agresji oraz Treningi Zachowań Konstruktywnych, jako profilaktyczna forma oddziaływań przeznaczona była również dla dzieci i młodzieży, głównie z rodzin z problemem uzależnienia i/lub przemocy w rodzinie, bądź zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Udzielono łącznie 2.170 konsultacji, z których skorzystało 307 osób, w tym w zakresie:

- uzależnienia od alkoholu – 243 osób,
- uzależnienia od narkotyków – 35 osób,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 29 osób.

Konsultacje z członkami rodzin, w których występowało zjawisko przemocy realizowane były w wymiarze 4 godzin tygodniowo, w tym 3 godziny dla ofiar przemocy i 1 godzina dla sprawców przemocy.

Osoby korzystające z pomocy Punktu Konsultacyjnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w latach 2014-2018

źródło: dane Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin w Kowarach

4. Instytucje oświatowe działające na terenie miasta Kowary (Zespół Szkół Ogólnokształcących, Szkoła Podstawowa Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 3, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna).

- współpraca placówek oświatowych na rzecz ograniczenia przestępczości oraz zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży;
- działania interwencyjne we współpracy z ZI - zakładanie Niebieskich Kart w rodzinie, w której stosowana jest przemoc. Monitorowanie sytuacji uczniów i rodzin, gdzie jest założona Niebieska Karta;
- organizacja zajęć warsztatowych dla uczniów na temat m.in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, agresji i uzależnieniom, bezpieczeństwa w „sieci”, prawidłowej komunikacji, asertywności, szacunku i tolerancji w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego;
- przeprowadzono terapie rodzinne i indywidualne na terenie Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kowarach w sytuacjach problemów z alkoholem, konfliktów w rodzinie, problemów wychowawczych, aktów przemocy w rodzinie, cyberprzemocy etc.;
- organizacja prelekcji dla rodziców pt.: „Wpływ mediów na rozwój dziecka”;
- organizacja cyklicznych spotkań informacyjno-edukacyjnych dla pedagogów szkolnych w związku z rosnącą liczbą zachowań przemocowych wśród młodzieży i w rodzinach uczniów oraz z coraz powszechniejszym zjawiskiem autoagresji;

- pedagogizacja rodziców w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w formie pogadank na zebraniach klasowych oraz indywidualnych spotkań rodziców z wychowawcami i pedagogami szkolnymi;
- realizowanie zajęć warsztatowych i programów profilaktycznych o tematyce związanej z zagadnieniami przemocy we współpracy m.in. Policją: „Stop cyberprzemocy”, „Radzimy sobie ze swoimi emocjami. Szkoła bez agresji”, „Baw się i bądź bezpieczny”, „Uzależnienia behawioralne”, „Przemoc i agresja w naszym życiu”.

5. Jednostki ochrony zdrowia działające na terenie Kowar.: Powiatowe Centrum Zdrowia w Kowarach – Przychodnia, przy ul. Jeleniogórskiej 14b w Kowarach oraz Przychodnia Rodzinna Cito-Med Kowary, przy ul. 1. Maja 2a w Kowarach.

Na podstawie zawartych porozumień z Burmistrzem Kowar ww. jednostki oddelegowały swoich przedstawicieli – pracowników ww. Przychodni do pracy w ZI. Osoby te czynnie uczestniczyły w pracach ZI oraz szkoleniach organizowanych przez ZI i Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach. Ww. jednostki podejmowały działania informacyjno-promocyjne związane z tematyką przemocy poprzez rozprowadzanie przez pracowników na terenie swoich placówek ulotek i wywieszanie tematycznych plakatów. Personel medyczny tych jednostek aktywnie współpracował z pracownikami socjalnymi, asystentem rodziny i funkcjonariuszami Policji w prowadzeniu spraw dot. rodzin, które doświadczyły przemocy.

5.12. Realizacja rocznego programu współpracy miasta Kowary z organizacjami pozarządowymi

1.Od wielu lat, również w 2018r. współpraca finansowa i pozafinansowa Gminy Miejskiej Kowary z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Kowar oparta jest na uchwalanych każdego roku przez Radę Miejską Rocznych Programach Współpracy. Współpraca ta może odbywać się poprzez zlecenie organizacjom realizacji zadań na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wzajemnego informowania o planowanych kierunkach działalności oraz współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków oraz promocji działalności organizacji w lokalnych mediach oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kowarach. Gmina Miejska Kowary prowadzi bezpośrednią współpracę z organizacjami pozarządowymi, która w szczególności polega na: przygotowywaniu i prowadzeniu konkursów na finansowe wsparcie realizacji zadań publicznych, współorganizacji imprez ważnych dla mieszkańców gminy, organizacji spotkań z przedstawicielami sektora NGO oraz współdziałaniu w zakresie opracowywania dokumentów prawa miejscowego. Na terenie Gminy Miejskiej

Kowary działa wiele organizacji pozarządowych. Większość ze stowarzyszeń i fundacji wpisana jest do Krajowego Rejestru Sądowego. Część z nich stanowią koła, oddziały i miejskie zarządy ogólnopolskich organizacji pozarządowych. W 2018 funkcjonowały następujące organizacje:

1. Stowarzyszenie Miłośników Kowar
2. Stowarzyszenie Eurojedyńka
3. Miejski Klub Sportowy Olimpia" Kowary
4. Stowarzyszenie Przyjazna Trójka
5. Kowarski Klub Seniora
6. Polski Komitet Pomocy Społecznej w Kowarach
7. Fundacja Slow City
8. Stowarzyszenie Miłośników Sportu Kowary
9. Stowarzyszenie Tenisa Ziemi Return
10. Stowarzyszenie Wędkarskie Alternatywa
11. Karkonoski Klub Paralotniowy
12. Klub Sportowy FUNAKOSHI SHOTO-KAN KARATE
13. Związek Sybiraków - Koło w Kowarach
14. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski
15. Polski Związek Emerytów i Rencistów
16. Polski Związek Działkowców Rodzinny Ogród Działkowy
17. Stowarzyszenie ProKowary
18. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Sekcja Kowary KLUB "DOBRY LOT"
19. Liga Obrony Kraju - Koło Kowary
20. Fundacja Światło Życie - Ośrodek Zamiejscowy Kowary
21. Ochotnicza Straż Pożarna w Kowarach
22. Towarzystwo Polsko – Austriackie Oddział w Kowarach
23. Stowarzyszenie Romów w Kowarach
24. Fundacja Kotliny Uranowej Karkonoszy
25. Stowarzyszenie „Podziemne Karkonosze”
26. Stowarzyszenie Klub Jeździecki MAXIMUS
27. Fundacja Wsparcie
28. Fundacja Carita Życ z szpiczakiem

2. Rozdysponowanie środków z Pożytku Publicznego w roku 2018 odbyło się zgodnie z przyjętym Rocznym Programem Współpracy Miasta Kowary z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2018. Program ten został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Kowarach nr XLII/228/17 z dnia 22 listopada 2017 roku. Określił on zakres współpracy Gminy Kowary z organizacjami pozarządowymi oraz formy współpracy finansowej oraz pozafinansowej z sektorem NGO.

Celami Programu były:

- 1) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną,
- 2) tworzenie warunków dla funkcjonowania oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 3) zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów.

W roku 2018 priorytetowe znaczenie miały działania w sferach:

- 1) pomocy społecznej,
- 2) pomocy osobom niepełnosprawnym,
- 3) wspomaganie rozwoju gospodarczego,
- 4) nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- 5) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- 6) upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji,
- 7) porządku i bezpieczeństwa.

3. Współpraca z podmiotami Programu odbywała się w szczególności w następujących formach:

- 1) zlecenie podmiotom Programu realizacji zadań na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 2) wzajemne informowanie o planowanych kierunkach działalności oraz współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
- 3) promocja działalności podmiotów Programu w lokalnych mediach oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kowarach,
- 4) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym.

Wysokość środków na realizację poszczególnych zadań ujętych w Programie określała uchwała budżetowa i w roku 2018 wyniosła 258 400 zł.

Zlecano podmiotom Programu realizację zadań:

28 grudnia 2017 roku Burmistrz Miasta Kowary ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego pod nazwą: „Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i dorosłych oraz organizacja imprez sportowych w klubach sportowych działających na terenie Gminy Miejskiej Kowary w roku 2018 – piłka nożna, wędkarstwo”. Powołana przez Burmistrza Komisja konkursowa rekomendowała na to zadanie wybór oferty MKS „Olimpia” Kowary. Burmistrz zgodził się z tym wyborem i Miasto Kowary podpisało umowę na realizację tego zadania na kwotę: 160.000 zł z MKS „Olimpia” Kowary.

4. Burmistrz oraz pracownicy Referatu Promocji Urzędu Miejskiego w Kowarach na

bieżąc wymieniały informacje z organizacjami pozarządowymi o planowanych kierunkach działalności oraz współdziałali na wielu płaszczyznach. Miasto Kowary podpisało porozumienia na współorganizację i współfinansowanie imprez z następującymi organizacjami:

- ▲ z kowarskim kołem Związku Sybiraków na „Spotkanie Opłatkowe” na kwotę 5.00 zł,
- ▲ z kowarskim kołem Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na wyjazd integracyjny dzieci niepełnosprawnych, ich rodzin oraz pełnosprawnych wolontariuszy na kwotę 1.300 zł,
- ▲ z Międzynarodowym Towarzystwem Artystycznym „OPERA DUCH GÓR” w Karpaczu na koncert w ramach Festiwalu „Muzyczne Ogrody Liczyrzepy” na kwotę 2.000 zł,
- ▲ z Fundacją na rzecz rozwoju wrocławskiej tkaniny artystycznej z Wrocławia na XLI Międzynarodowe Sympozjum "Warsztat Twórczy – Kowary 2014" na kwotę 4.000 zł,
- ▲ z Kowarskim Klubem Seniora na imprezę „Andrzejki dla Seniorów” na kwotę 1.000 zł,
- ▲ z kowarskim kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów na „Dni Seniora” na kwotę 2.000 zł
- ▲ z kowarskim Zarządem Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej na utrzymanie magazynu żywności przy Wiejskiej 1, na transport żywności dla najuboższych oraz wigilię oraz wielkanoc dla samotnych ubogich mieszkańców na kwotę 9.000 zł,
- ▲ ze Stowarzyszeniem Miłośników Sportu Kowary na turniej siatkówki „Memoriał 10 kwietnia” oraz zawody biegowe „Kowarska Wiosenna Piątka na kwotę 4.000 zł,
- ▲ ze Stowarzyszeniem Tenisowym „Return” na wałowanie kortów przy ul. Parkowej oraz organizację „Cyklu zawodów tenisowych” na kwotę 2.500 zł,
- ▲ ze Stowarzyszeniem Wędkarskim „Alternatywa” na „Cykl zawodów wędkarskich” o Puchar Burmistrza Miasta i utrzymanie porządku przy Zalewie na kwotę 2.000 zł,
- ▲ ze Stowarzyszeniem „Eurojedyńka” na „Festyn z okazji Matki i Dziecka”, „Marsz po Zdrowie” oraz „Najazd Św. Mikołajów na Kowary” na kwotę 8.500 zł,
- ▲ z Polskim Związkiem Hodowców Gołębi Pocztowych – Sekcja w Kowarach na „Zakończenie sezonu lotów gołębi” na kwotę 500 zł,
- ▲ z PZD - Rodzinny Ogród Działkowy „Przyjaźń” na zakończenie sezonu ogrodniczego na kwotę 1.000 zł,
- ▲ ze Stowarzyszeniem „Przyjazna Trójka” na obchody 30-lecia patronatu J. Gielniaka w Szkole Podstawowej nr 3 oraz organizację „Jesieni z Trójką” kwotę 5.700 zł,
- ▲ Fundacją Slow City i grupą Kowary Biegają na organizację „Biegu na Świętą Annę” oraz wytyczenie pętli biegowej z Kowar na Skalnik na kwotę

8.000 zł,

- ▲ ze Społecznym Komitetem Obchodów Dnia Żołnierzy Wyklętych w Kowarach na „Bier Tropem Wilczym” na kwotę 1.400 zł,
- ▲ z grupą Ski Elita na „Mistrzostwa Kowar dzieci w narciarstwie alpejskim” i „Puchar Kowar w narciarstwie alpejskim” na kwotę 4.000 zł,
- ▲ z MKS „Olimpia” Kowary na festyn rodzinny „Mamo, tato czas na sport” na kwotę 7.000 zł.

5. Dodatkowo podpisano umowy Stowarzyszeniem Miłośników Kowar na prowadzenie weekendowego punktu Informacji Turystycznej na kwotę 5.000 zł, szkolenie dzieci i Młodzieży przez Funakoshi Shotokan Karate na kwotę 5.000 zł oraz z T.K. „Bałtyk Karkonosze Tour” na współorganizację dwóch etapów wyścigu kolarskiego na trasie „Kowary – Przełęcz Okraj” oraz etapu z metą w Kowarach na kwotę 8.000 zł. Przekazano również środki na zawody wędkarskie organizowane wspólnie z M.K.S. „Olimpia” Kowary w wysokości 150 zł oraz dla ratowników Grupy Karkonoskiej GOPR - 1000 zł na „Dzień Ratownika Górskiego”. Powyższe porozumienia zostały zrealizowane, a imprezy odbyły się zgodnie z założeniami.

6. Promocja działalności podmiotów Programu w lokalnych mediach oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kowarach:

Kowarskie stowarzyszenia chętnie korzystały z tej formy pomocy. Dzięki miejskiemu kwartalnikowi „Słowo Sity - Gazeta Kowarska – Kurier Kowarski”, za pośrednictwem strony internetowej www.kowary.pl, mediów społecznościowych miasta (facebook, twitter), panelu świetlnego wiszącego na elewacji kowarskiego ratusza oraz drukowanym plakatem, zaproszeniem i ulotkom organizacje pozarządowe miały możliwość informowania swoich członków, mieszkańców Kowar i przebywających w mieście turystów o swoich inicjatywach, planach oraz imprezach. Przebieg tej informacyjnej współpracy śledzić można na stronie internetowej Miasta (w archiwum niusów i imprez) oraz w archiwalnych numerach „Gazety Kowarskiej”.

7. Tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym

W 2018 roku na wniosek kowarskich stowarzyszeń senioralnych Rada Miejska przyjęła Uchwałę nr XVI/256/18 z dnia 14.06.2018 w sprawie powołania Miejskiej Rady Seniorów w Kowarach. Celem Rady jest tworzenie warunków do wykorzystania potencjału środowisk senioralnych Gminy Miejskiej Kowary poprzez ich reprezentowanie, wzmacnianie, integrowanie i pobudzanie aktywności obywatelskiej.

8. Dodatkowo w roku 2018 Gmina Miejska Kowary (za pośrednictwem Referatu Promocji Urzędu Miejskiego w Kowarach oferowała kowarskim stowarzyszeniom pomoc lokalowo-rzeczowo-materiałową, w tym:

- ▲ zapewniła części organizacji pozarządowym siedzibę w budynku „B” Urzędu Miejskiego w Kowarach,
- ▲ pomoc przy wynajmie pomieszczeń na spotkania członków stowarzyszeń,
- ▲ pomoc przy organizacji imprez przeznaczonych dla członków stowarzyszeń,

- ▲ pomoc przy tworzeniu i wydruku zaproszeń, plakatów, dyplomów itp. na imprezy organizowane przez organizacje,
- ▲ pomoc informacyjną - dostęp do Internetu oraz wiedzy na temat zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń,
- ▲ zakup nagród, pucharów i medali na imprezy wspólnie organizowanych przez stowarzyszenia i Gminę Miejską Kowary.

Udział organizacji w projektach realizowanych w Kowarach w 2018 roku

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa projektu, w której uczestniczy organizacja NGO (dot. projektów ze środków pomocowych, zewnętrznych realizowanych z udziałem Miasta Kowary)
1.	MKS „Olimpia” Kowary	„Utworzenie Parku Rekreacji Rodzinnej w Kowarach”
2.	Stowarzyszenie „Eurojedyńka”	„Utworzenie miejsca spotkań, integracji i odpoczynku w centrum Kowar”
3.	Stowarzyszenie „Przyjazna Trójka”	“Klasa pod chmurką im. Józefa Gielniaka”

VI. Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Kowarach

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym Burmistrz Miasta jest organem wykonawczym Gminy do którego zadań należy m.in. wykonywanie uchwał Rady Miejskiej Kowar. Realizując obowiązki nałożone przepisami ustawy samorządowej Burmistrz Kowar przy pomocy Urzędu Miejskiego realizował uchwały podjęte przez Radę Miejską w 2018 roku.

W 2018 roku Rada Miejska obradowała na 55 sesjach, w tym 48 sesjach zwyczajnych, 8 sesjach nadzwyczajnych i podjęła 70 uchwał.

Wśród podjętych uchwał, większość dotyczyła spraw z zakresu budżetu Gminy.

Podjęte przez Radę Miejską uchwały Burmistrz Kowar zgodnie z woj. 90 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru jakimi są w zakresie zgodności z prawem – Wojewodzie Dolnośląskiemu, a w zakresie spraw finansowych – Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

W podjętych przez Radę Miasta uchwałach organy nadzoru nie dopatrzyły się żadnych nieprawidłowości potwierdzając tym samym fakt, że uchwały są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i nie naruszają właściwego gospodarowania finansami publicznymi. Nie zaszła również potrzeba wydawania przez organ nadzoru, jakim jest Wojewoda Dolnośląski zarządzeń zastępczych w trybie woj. 98a ust. 1 i 2 ustawy samorządowej.

Wszystkie uchwały zostały przez organ wykonawczy Miasta wykonane z zachowaniem procedur i terminów określonych uchwałami i przepisami prawa. Szczegółowy sposób wykonania uchwał zawiera poniższa tabela.

Lp	Numer uchwały i data podjęcia	W sprawie:	Sposób wykonania	Realizacja
1	XLIV/235/18 z 11.01.2018	w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018r.	Zrealizowano
2	XLIV/236/18 z 11.01.2018	w sprawie uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 i podlega ogłoszeniu w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z 28.05.2018 poz.2772	Zrealizowano
3	XLV/237/18 z 22.03.2018	w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania, trybu przeprowadzania kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystania oraz terminu i sposobu rozliczenia wykorzystania dotacji, dla niepublicznych przedszkoli prowadzonych na terenie Gminy Miejskiej Kowary przez osoby fizyczne i prawne	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. 03.04.2018 poz.1655	W trakcie realizacji

4	XLV/238/1 8 z 22.03.2018	w sprawie opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 03.04.2018 poz.1656	W trakcie realizacji
5	XLV/239/1 8 z 22.03.2018	zmieniająca uchwałę Nr X/54/11 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 10 marca 2011 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 03.04.2018 poz.1657	Zrealizowano
6	XLV/240/1 8 z 22.03.2018	w sprawie podziału Gminy Kowary na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
7	XLV/241/1 8 z 22.03.2018	w sprawie podziału Gminy Kowary na stałe obwody głosowania, ustalenia ich numerów, granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
8	XLV/242/1 8 z 22.03.2018	w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
9	XLV/243/1 8 z 22.03.2018	w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Rewizyjnej na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
10	XLV/244/1 8 z 22.03.2018	w sprawie zatwierdzenia ramowych planów pracy stałych komisji Rady Miejskiej w Kowarach na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
11	XLV/245/1 8 z 22.03.2018	w sprawie rozpatrzenia skargi na działanie Burmistrza Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Rada uznała skargę za zasadną.	Zrealizowano
12	XLV/246/1 8 z 22.03.2018	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia jednostek budżetowych gromadzących dochody na wydzielonym rachunku dochodów oraz źródeł dochodów jednostek i wydatków nimi finansowanych	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 1 kwietnia 2018r.	Zrealizowano

13	XLV/247/1 8 z 22.03.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z 07.06.2018 poz.2924	Zrealizowano
14	XLV/248/1 8 z 22.03.2018	w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
15	XLVI/249/ 18 z 24.05.2018	w sprawie nadania nazwy ulicy Widokowa w Gminie Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 07.06.2018 poz. 2925	Zrealizowano
16	XLVI/250/ 18 z 24.05.2018	zmieniająca uchwałę Nr XXVII/142/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 07.06.2018 poz.2926	W trakcie realizacji
17	XLVI/251/ 18 z 24.05.2018	w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
18	XLVI/252/ 18 z 24.05.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
19	XLVII/253/ 18 z 14.06.2018	w sprawie zwolnienia dyrektorów szkół od obowiązku realizacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, ustalenia wymiaru obniżek tych zajęć wicedyrektorom oraz określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli niewymienionych w art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela zatrudnionych w placówkach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 25.06.2018 poz.3201 z mocą obowiązywania od 1 września 2018 r.	W trakcie realizacji
20	XLVII/254/ 18 z 14.06.2018	w sprawie w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 25.06.2018 poz.3202	Zrealizowano
21	XLVII/255/ 18 z 14.06.2018	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla jednostki urbanistycznej Kowary -	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 25.06.2018 poz.3203	W trakcie realizacji

		Centrum B.1		
22	XVLII/256/ 18 z 14.06.2018	w sprawie powołania Miejskiej Rady Seniorów w Kowarach	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 25.06.2018 poz.3204	Zrealizowano
23	XLVII/257/ 18 z 14.06.2018	w sprawie dopłat do taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 06.06.2018.	W trakcie realizacji
24	XLVII/258/ 18 z 14.06.2018	w sprawie ustalenia wynagrodzenia Burmistrza Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01.07.2018.	Zrealizowano
25	XLVII/259/ 18 z 14.06.2018	w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Miasta Kowary za 2017 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
26	XLVII/260/ 18 z 14.06.2018	w sprawie udzielenia absolutorium Burmistrzowi Miasta Kowary z tytułu wykonania budżetu Miasta za 2017 rok.	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
27	XLVII/261/ 18 z 14.06.2018	w sprawie powołania Zespołu ds. nadania Tytułu "Honorowy Obywatel Miasta Kowary"	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
28	XLVIII/262 /18 z 03.08.2018	zmieniająca uchwałę nr XXVII/142/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 14.08.2018 poz.3984	W trakcie realizacji
29	XLVIII/263 /18 z 03.08.2018	w sprawie przyznania dotacji Wspólnocie Mieszkaniowej przy ul. Jeleniogórskiej 10 w Kowarach na dofinansowanie prac przy obiekcie zabytkowym, budynku przy ul. Jeleniogórskiej 10 w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Wnioskowano o dotację dla dwóch ścian. Wykonano jedną ścianę.	Zrealizowano
30	XLVIII/264	w sprawie przyjęcia projektu	Uchwała weszła w życie z dniem	Zrealizowano

	/18 z 03.08.2018	regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Kowary	podjęcia.	
31	XLVIII/265 /18 z 03.08.2018	w sprawie rozpatrzenia skargi na bezczynność Burmistrza Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Rada uznała skargę za bezzasadną.	Zrealizowano
32	XLVIII/266 /18 z 03.08.2018	w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
33	XLVIII/267 /18 z 03.08.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
34	XLIX/268/ 18 z 14.09.2018	w sprawie utworzenia na terenie Gminy Miejskiej Kowary obwodów głosowania w szpitalach i domu pomocy społecznej	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Podlega ogłoszeniu w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 26.09.2018 poz. 4631	Zrealizowano
35	XLIX/269/ 18 z 14.09.2018	w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 23.10.2018 poz. 5145	Zrealizowano
36	XLIX/270/ 18 z 14.09.2018	w sprawie zmiany uchwały Nr XLIV/238/08 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 27 marca 2006r. ze zmianami w sprawie zasad gospodarowania nieruchomościami wchodzącymi w skład gminnego zasobu nieruchomości Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 26.09.2018 poz.4632	W trakcie realizacji
37	XLIX/271/ 18 z 14.09.2018	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowary dla obszaru położonego w jednostce urbanistycznej Podgórze- część południowa	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 26.09.2018 poz.4633 W trakcie realizacji.	W trakcie realizacji
38	XLIX/272/ 18 z 14.09.2018	w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
39	XLIX/273/ 18 z 14.09.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
40	L/274/18 z 11.10.2018	w sprawie przyznania Tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Kowary”	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Honorowe Obywatelstwo zostało nadane p. Gabrieli Kolaszt	Zrealizowano

41	L/275/18 z 11.10.2018	w sprawie przyznania Tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Kowary”	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Honorowe Obywatelstwo zostało nadane p. Bernardowi Utracie	Zrealizowano
42	L/276/18 z 11.10.2018	w sprawie przyznania Tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Kowary”	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Honorowe Obywatelstwo zostało nadane p. Ludwikowi Szulia	Zrealizowano
43	L/277/18 z 11.10.2018	w sprawie rozpatrzenia skargi na Burmistrza Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Rada uznała skargę za bezzasadną	Zrealizowano
44	L/278/18 z 11.10.2018	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie na rzecz najemców lokali mieszkalnych numer 1, 2, położonych w budynku mieszkalnym przy ul. Ogrodowej 45 w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
45	L/279/18 z 11.10.2018	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie na rzecz najemców lokali mieszkalnych numer 1, 2, 4, 6, 10, położonych w budynku mieszkalnym przy ul. Ludwika Waryńskiego 6 w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	W trakcie realizacji
46	L/280/18 z 11.10.2018	w sprawie Statutu Gminy Miejskiej Kowary	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego.	Zrealizowano
47	L/281/18 z 11.10.2018	w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju społeczno - gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwanej "Strategia Rozwoju Sudety 2030"	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
48	L/282/18 z 11.10.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
49	LI/283/18 z 30.10.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano

Lp	numer uchwały i data podjęcia	W sprawie:	Sposób wykonania	Realizacja
50	I/1/18 z 20.11.2018	w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Miejskiej w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
51	II/2/18 z 29.11.2018	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Rady Miejskiej w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
52	II/3/18 z 29.11.2018	w sprawie powołania Komisji Rewizyjnej	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
53	II/4/18 z 29.11.2018	w sprawie powołania Komisji do spraw skarg, wniosków i petycji	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
54	II/5/18 z	w sprawie powołania Komisji	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano

	29.11.2018	Budżetowo-Gospodarczej	podjęcia.	
55	II/6/18 z 29.11.2018	w sprawie powołania Komisji Oświaty, Sportu i Turystyki	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
56	II/7/18 z 29.11.2018	w sprawie powołania Komisji Ładu Publicznego, Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
57	II/8/18 z 29.11.2018	w sprawie wyboru przedstawiciela do Związku Gmin Karkonoskich	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Wybrany został p. Tadeusz Cwynar.	Zrealizowano
58	II/9/18 z 29.11.2018	w sprawie przyjęcia Roczego Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kowary z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2019	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
59	II/10/18 z 29.11.2018	w sprawie ustalenia wynagrodzenia Burmistrza Miasta Kowary	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 20 listopada 2018r.	Zrealizowano
60	II/11/18 z 29.11.2018	w sprawie wysokości diet radnych Rady Miejskiej w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 1 grudnia 2018r.	Zrealizowano
61	II/12/18 z 29.11.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano
62	III/13/18 z 13.12.2018	w sprawie zmiany uchwały Nr XXXI/156/16 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat i trybu ich pobierania.	Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019r.	Zrealizowano
63	III/14/18 z 13.12.2018	w sprawie wyrażenia zgody na udzielanie bonifikat od opłat z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 14.12.2018 poz.6251	W trakcie realizacji
64	III/15/18 z 13.12.2018	wyrażenia zgody na udzielenie bonifikaty od opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z 14.12.2018 poz. 6252	W trakcie realizacji
65	III/16/18 z 13.12.2018	w sprawie określenia stawek podatku od środków transportowych	Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Ogłoszona w Dz. U. Woj. Dol. z	Zrealizowano

			14.12.2018 poz. 6253 z mocą obowiązującą od roku podatkowego 2019.	
66	III/17/18 z 13.12.2018	w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej przez osoby objęte rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023	Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.	W trakcie realizacji
67	IV/18/18 z 13.12.2018	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie na rzecz najemcy lokalu mieszkalnego numer 3, położonego w budynku mieszkalnym przy ul. Ludwika Waryńskiego 6 w Kowarach	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	W trakcie realizacji
68	IV/19/18 z 27.12.2018	w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.	Zrealizowano
69	IV/20/18 z 27.12.2018	w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach na 2019 r.	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2019 r.	Zrealizowano
70	IV/21/18 z 27.12.2018	w sprawie zmiany uchwały budżetowej Miasta Kowary na 2018 rok	Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.	Zrealizowano

VII. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

Miasto Kowary współpracuje z wieloma podmiotami. Wspólnie działania w 2018 roku były podejmowane w wyniku: przynależności do organizacji i stowarzyszeń w ramach realizacji statutowych zapisów, a także w ramach udziału w bilateralnych lub wielostronnych projektach. Osobny zakres współpracy dotyczył wspólnego realizowania zadań w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta.

W 2018 r. Gmina Miejska Kowary była członkiem:

- Związku Gmin Karkonoskich
- Euroregionu Nysa
- Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej
- Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Ducha Gór
- Instytucji Zarządzania Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Aglomeracji Jeleniogórskiej

Przynależność Gminy Kowary do wymienionych związków, partnerstw, instytucji obciążona jest rocznymi składkami ponoszonymi przez Gminę. Przynależność ta przynosi Gminie wymierne korzyści polegających na: wspólnej promocji regionu i wydawaniu wspólnych materiałów promocyjnych, pozwala na łatwiejszy dostęp do środków unijnych, wspólnych działaniach edukacyjnych, proekologiczne, inwestycyjnych, kulturalnych.

1. Poniżej zestawienie projektów i przedsięwzięć, które realizowano w ramach partnerskiej współpracy w roku 2018.

Lp.	Nazwa działania/projektu	Udział konkretnej instytucji w działaniu/projekcie
1.	Realizacja projektu: „Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych Starówki Kowarskiej”	Realizacja za pośrednictwem ZIT AJ w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program operacyjny: RPO WD 2014-2020, Oś priorytetowa: 6 Infrastruktura spójności społecznej, Działanie: 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, Poddziałanie: 3-6.3.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów – ZIT AJ.
2.	Realizacja projektu „Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz	Realizacja za pośrednictwem ZIT AJ w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Oś Priorytetowa: 6 Infrastruktura spójności społecznej,

	przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach”.	Działanie: 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, Poddziałanie 6.3.3. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów - ZIT AJ
3.	Realizacja projektu „Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach”	Realizacja za pośrednictwem ZIT AJ w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, działania 10.2, poddziałania 10.2.3 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej – ZIT AJ.
4.	Realizacja projektu „Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia”	Realizacja projektu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa.
5.	Realizacja projektu Sztuka Józefa Gielniaka przekracza granice”	Realizacja projektu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa.
6.	Realizacja projektu ”Vrchlabi i Kowary wspierają wysportowane dzieci”	Realizacja projektu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa.
7.	Realizacja projektu „Arka Karkonoszy”	Realizacja projektu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa.
8.	Realizacja projektu „Utworzenie Parku Rekreacji Rodzinnej w Kowarach”	Realizacja projektu w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach LSR Partnerstwo Ducha Gór.
9.	Realizacja projektu „Utworzenie miejsca spotkań, integracji i odpoczynku w centrum Kowar”	Realizacja projektu w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach LSR Partnerstwo Ducha Gór.
10.	Muzyczny Ogród Liczyrzepy – koncert w Kowarach – 2018r.	Związek Gmin Karkonoskich (wsparcie finansowe, koszty rzeczowe (plakaty i ulotki) oraz udział pracowników instytucji w wydarzeniu) realizacja wspólnie z UM w Kowarach.
11.	Udział kowarskich szkół w konkursach ekologicznych	Realizacja działań: Związek Gmin Karkonoskich
12.	Kolarski Wjazd Kowary – Okraj	Realizacja działania: UM.

	oraz bieg Górski Kowary-Okraj, edycja 2018	Związek Gmin Karkonoskich - wsparcie finansowe i rzeczowe (np. ulotki, plakaty)
13.	Festyn rodzinny „Mamo tato czas na sport”, edycja 2018	Realizacja działania: Miejski Klub Sportowy „Olimpia” Kowary. Związek Gmin Karkonoskich - wsparcie rzeczowe (np. ulotki, plakaty, sprzęt)
14.	Prezentacja np. na targach turystycznych wydanych i dostarczonych przez Gminę Kowary materiałów	Realizacja: Dolnośląska Organizacja Turystyczna

2. Kowary mają podpisane deklaracje współpracy z siedmioma gminami i miastami partnerskimi:

1. Gmina Jaegerspris (Frederikssund Kommune), Dania
2. Gemeindeverwaltung Schönau-Berzdorf, Republika Federalna Niemiec
3. Miasto i Gmina Kamień Pomorski, Polska
4. Miasto Vrchlábí, Republika Czeska
5. Gmina Malá Úpa, Republika Czeska
6. Miasto Černý Důl, Republika Czeska
7. Miasto Žacléř, Republika Czeska.

W 2018 i w latach poprzednich największą aktywność i zażyłość wyraźnie widać w stosunkach Miasto Kowary – Miasto Vrchlábí oraz Miasto Kowary – Gmina Malá Úpa. Ma to związek z bliskim położeniem na pograniczu czesko-polskim, wspólną historią oraz łączącymi nas Karkonoszami. Współpraca z Miastem Vrchlábí oraz sąsiednią Malą Úpa ma odzwierciedlenie we wspólnym przygotowaniu projektów transgranicznych, materiałów promocyjnych, spotkaniach partnerskich, współpracy transgranicznej kowarskich i czeskich uczniów.

Poniżej zestawienie projektów, przedsięwzięć, działań w ramach współpracy z w/w z miastami partnerskimi w roku 2018.

Lp	Nazwa projektu/działania	Udział konkretnego miasta w realizacji projektu/działania
1.	Realizacja projektu „Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia”	Projekt samodzielny Gminy Kowary, wymagał podpisania umowy partnerskiej, partner - Miasto Vrchlábí
2.	Realizacja projektu „Sztuka Józefa Gielniaka przekracza granice”	Projekt partnerski: Gmina Kowary i Miasto Vrchlábí
3.	Realizacja projektu „Vrchlábí i Kowary wspierają wysportowane dzieci”	Projekt partnerski: Gmina Kowary i Szkoła Podstawowa (nám. Míru 283 Vrchlábí) – Miasto Vrchlábí
4.	Wspólne przygotowanie w roku 2018	Projekt partnerski: Gmina Kowary i

	wniosku projektowego „Górnice dziedzictwo Karkonoszy”.	Miasto Vrchlabi, projekt bez rekomendacji do dofinansowania.
5.	Polsko-czeskie kołędowanie i Bieg Hartecką Aleją	Realizacja: Miasto Vrchlabi z udziałem dzieci z SP1 i SP3 w Kowarach. Realizacja w ramach trwałości projektów z poprzednich lat (obowiązkowa trwałość po czeskiej stronie).

3. Aktywność na polu współpracy transgranicznej najlepiej oddaje poniższa tabela prezentująca liczbę zrealizowanych projektów przez Kowary oraz poszczególne polskie gminy Euroregionu Nysa.

Lp.	GMINA / siedziba beneficjenta	Liczba projektów	Dofinansowanie EFRR [EUR]	Lp.	GMINA / siedziba beneficjenta	Liczba projektów	Dofinansowanie EFRR [EUR]
1	Bogatynia	1	29.581,61	23	Nowogrodzic	2	42.280,87
2	Bolesławiec m.	26	365.030,22	24	Olszyna	-	-
3	Bolesławiec gm.	4	15.316,83	25	Osiecznica	-	-
4	Bolków	-	-	26	Paszowice	3	42.803,12
5	Gromadka	-	-	27	Piechowice	2	14.813,28
6	Gryfów Śl.	-	-	28	Pieńsk	2	13.057,32
7	Janowice Wielkie	1	30.000,00	29	Podgórzyn	-	-
8	Jawor	3	52.522,20	30	Siekierczyn	-	-
9	Jelenia Góra	33	442.736,11	31	Stara Kamienica	5	93.270,48
10	Jeźów Sudecki	4	50.922,12	32	Sulików	-	-
11	Kamienna Góra m.	3	40.461,29	33	Szklarska Poręba	7	68.927,16
12	Kamienna Góra gm.	2	28.098,54	34	Świeradów Zdrój	1	30.000,00
13	Karpacz	1	26.98,54	35	Świerzawa	-	-
14	Kowary	8	91.644,87	36	Węgliniec	-	-
15	Leśna	2	20.113,22	37	Wleń	2	14.701,81
16	Lubań	-	-	38	Wojcieszów	2	44.030,41
17	Lubawka	1	16.322,02	39	Zawidów	-	-
18	Lubomierz	-	-	40	Zgorzelec	1	18.832,82
19	Lwówek Śl.	1	26.362,51	41	Zgorzelec gm.	-	-
20	Marciszów	1	8.477,85	42	Złotoryja m.	-	-
21	Mirsk	1	11.066,43	43	Złotoryja gm.	-	-
22	Mysłakowice	1	6.106,07			-	-
					RAZEM:	121	1.662.028,02

Źródło: Sprawozdanie z działalności za rok 2018, Euroregion „Nysa”

VIII. Część analityczna

8.1. Organizacja urzędu i zarządzanie samorządowe

Urząd Miejski w Kowarach jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Kowary zapewniającą obsługę administracyjną, organizacyjną i techniczną Burmistrza Miasta Kowary i Rady Miejskiej w Kowarach.

osoba	Podległe komórki/stanowiska samodzielne
Burmistrz Bożena Wiśniewska kadencja od 09.12.2014 do 20.11.2018 Burmistrz Elżbieta Zakrzewska kadencja od 20.11.2018 do 2023	Zastępca Burmistrza (wakat od 1 lipca 2018r.) Sekretarz Miasta, (wakat od 31 sierpnia 2018r.) Skarbnik Miasta Urząd Stanu Cywilnego Referat Promocji Referat Rozwoju Lokalnego Inspektor Ochrony Danych Główny Specjalista ds. zamówień publicznych
Zastępca Burmistrza, Agnieszka Kryszkowska zatr.do 30.06.2018r. Od 1.07.2018r. wakat	Referat Gospodarki Nieruchomościami, Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Przestrzennej; Referat Gospodarki Komunalnej, Infrastruktury Technicznej i Ochrony Środowiska;
Sekretarz Miasta- Naczelnik Wydziału Organizacyjno - Prawnego, Czesław Mikicki zatr. do 30.08.2018r. Od 31.08.2018r. wakat	Referat Administracyjno-Gospodarczy i Kadr; Referat Spraw Obywatelskich;
Skarbnik Miasta Agata Młodawska	Wydział Finansowy, w tym: Referat Dochodów Referat Księgowości

stan na 1 stycznia 2018r.	stan na 31 grudnia 2018r.
45 osób/ 44 etaty	47 osób/ 46 etatów
w tym pracownicy niepełnozatrudnieni: 3 osoby/ 2 etaty	w tym pracownicy niepełnozatrudnieni: 3 osoby/ 2 etaty
Stanowiska urzędnicze: 41 osoby/ 41 etaty	Stanowiska urzędnicze: 43 osoby/ 43 etaty
Stanowiska pomocnicze i obsługi: 4 osoby, 3 etaty	Stanowiska pomocnicze i obsługi: 4 osoby/ 3 etaty
stażyści: 0	stażyści: 0
prace interwencyjne: 0	prace interwencyjne: 0
wakaty 3, w tym: pomoc administracyjna - 3	wakaty 8, w tym: z-ca burmistrza - 1 sekretarz miasta - 1 st. ds. infrastruktury technicznej - 1 st. ds. oświaty - 1 st. ds. gospodarki nieruchomościami - 1 pomoc administracyjna - 3

przeprowadzone:	rozstrzygnięte:	nierozstrzygnięte:
14	9 (z tego w 2018r. zatrudniono 5 osób)	5

Przyczyny nierozstrzygnięcia naboru:	
brak ofert	3
rezygnacja kandydatów	2

Ruch kadrowy w 2018 roku	
przyjęci do pracy	5
zwolnieni	3

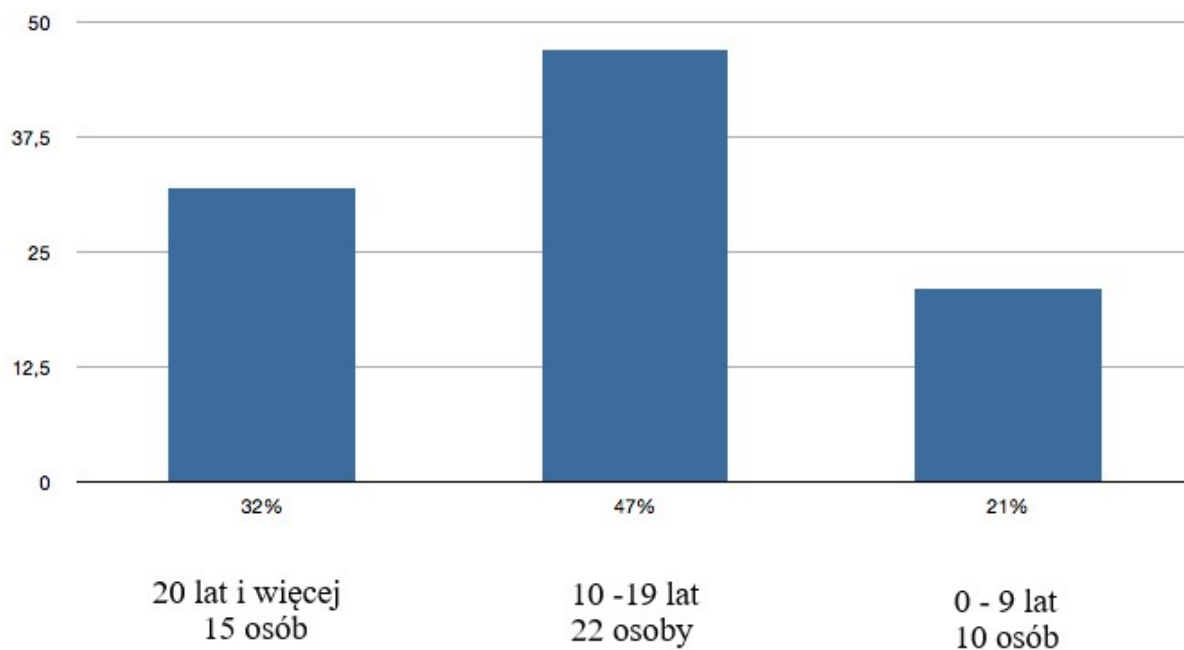
szkolenia ogółem	szkolenia bezpłatne
liczba szkoleń: 59	liczba szkoleń: 17
Liczba przeszkolonych pracowników: 85	Liczba przeszkolonych pracowników: 41

szkolenia BHP: 12

Studia podyplomowe : 2 osoby / koszt (w roku 2018 - 3800,00 zł)

Koszt szkoleń ogółem: 23 094,00 zł

Struktura zatrudnienia według stażu pracy

8.3. Koszty funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Kowarach wyniosły w roku 2018: 3 264 280,59 zł i były wyższe w stosunku do roku 2017 o 60 472,80 zł (w roku 2017 było to: 3 203 807, 79 zł). Dane dotyczą wydatków w Dział- 75023- Urzędy gmin.

Średnia wysokość zarobków w Urzędzie Miejskim w Kowarach 2018 roku wynosiła 3998, 67 zł przy przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto w Kowarach, które wynosiło 3 760,49 PLN w roku 2017, co odpowiadało 83.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce w roku 2018.

Więcej: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#rynek-pracy>

Kategoria: FINANSE PUBLICZNE

Grupa: WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU

Podgrupa: Wydatki w Dziale 750 - Administracja publiczna

Rok: 2018, 2017, 2016, 2015, 2014

Wartości w tabelce prezentują pozycję gminy na tle wszystkich 2479 w roku 2014, 2478 w latach: 2015-2018 gmin w Polsce.

Wartość 0: Ograniczenia w publikacji informacji; przyczyna podana w opisie atrybutu.

Jedn. miary	2014			2015			2016			2017			2018					
	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.			
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU																		
Wydatki w Dziale 750 - Administracja publiczna																		
gminy łącznie z miastami na prawach powiatu ogółem																		
DOLNOŚLĄSKIE Powiat jeleniogórski	f	Karpacz (Gmina miejska)	zł	404	5500928,65	B	469	5199562,19	B	476	5287793,20	B	487	5756195,54	B	-	:	N
	f	Kowary (Gmina miejska)	zł	808	3579654,86	B	812	3718530,19	B	818	3736321,96	B	910	3860306,23	B	-	:	N
	f	Piechowice (Gmina miejska)	zł	1498	2391651,69	B	1323	2686004,76	B	1414	2606449,51	B	1110	3402480,70	B	-	:	N
	f	Szklarska Poręba (Gmina miejska)	zł	531	4645307,67	B	574	4609085,75	B	567	4718599,12	B	606	5139197,96	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat średzki	f	Środa Śląska (Gmina miejsko-wiejska)	zł	263	7220079,16	B	247	7755646,96	B	244	7920775,46	B	238	9013914,45	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat świdnicki	f	Zarów (Gmina miejsko-wiejska)	zł	591	4400014,28	B	568	4648012,39	B	534	4958137,23	B	486	5758754,67	B	-	:	N

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl> Dane w powyższej tabeli dotyczą wydatków w całym Dział-750

Koszty funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Kowarach były jednymi z najniższych w grupie porównywanych miast również dynamika wzrostu kosztów funkcjonowania w ciągu ostatnich lat była poniżej średniej.

8.4. Wykaz niektórych czynności dokonanych w Urzędzie Miejskim w Kowarach w roku 2018:

L. p.	Nazwa czynności	2017	2018
1.	Sporządzanie aktów stanu cywilnego	937	874
2.	Akty stanu cywilnego z zagranicy	48	41
3.	Czynności materialno-techniczne z zakresu rejestracji stanu cywilnego	207	299
4.	Wydawanie odpisów	4387	3769
5.	Sporządzanie wzmianek dodatkowych	156	217
6.	Sporządzanie przypisków w aktach stanu cywilnego	1634	1351
7.	Migracja aktów stanu cywilnego	2737	2025
8.	Zameldowania	344	275
9.	Nadanie numeru PESEL	344	275

Referat Gospodarki Nieruchomościami, Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Przestrzennej 2018r.

Lp.	Decyzja	Ilość [szt.]
1.	Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości	19
2.	Podział nieruchomości	18
3.	Zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego, wykorzystywanego do produkcji rolnej	16
4.	Wypisy i wyrisy oraz zaświadczenia z MPZP	109

Lp.	Podatki	Ilość (szt.)
1.	Decyzje ustalające wymiar podatku na rok 2018	3692
2.	Decyzje zmieniające wymiar podatku na rok 2018	235
3.	Upomnienia	850
4.	Tytuły wykonawcze	380
5.	Postanowienia o zaliczeniu dokonanych wpłat	46
6.	Decyzje o umorzeniu zaległości i rozłożenia na raty	6

7.	Złożone deklaracje na podatek od środków transportowych DT-1	28
	Oplata za gospodarowanie odpadami	
8.	Złożone deklaracje	572
9.	Upomnienia	887
10.	Tytuły wykonawcze	137
11.	Informacje do US o dokonanych wpłatach zaległości	245
12.	Postanowienia o zaliczeniu dokonanych wpłat	225
13.	Decyzje o umorzeniu zaległości	1
14.	Wszczęte postępowania podatkowe	2
	Dzierżawy	
15.	Wezwania do zapłaty	598
	Oplata za użytkowanie wieczyste gruntu	
16.	Wezwania do zapłaty	486
17.	Wszczęcie sądowego postępowania egzekucyjnego	7

8.2. Poziom bezpieczeństwa w Kowarach w roku 2018

1. Komisariat Policji w Kowarach jest jednym z pięciu komisariatów podległych Komendzie Miejskiej Policji w Jeleniej Górze. Wśród komisariatów pracujących w terenach górskich, Komisariat Kowary to jednostka największa. Obszar podległy Komisariatowi Policji w Kowarach zamieszkuje na stałe ok. 24.000 osób. Liczba mieszkańców ulega wahaniom spowodowanym migracją zarobkową. W okresie tzw. sezonu turystycznego ilość osób przebywających na terenie Kowar i Gminy Mysłakowice znacznie wzrasta. Wzrasta liczba mieszkańców na terenie Gminy Mysłakowice, co spowodowane jest znacznymi inwestycjami w budownictwie jednorodzinym mieszkaniowym.

Stan etatowy Komisariatu Policji w Kowarach w roku 2018 nie uległ zmianom w stosunku do roku poprzedniego, na dzień 31 grudnia 2018 r. nie wszystkie etaty były obsadzone. Wakat znajduje się w części patrolowej.

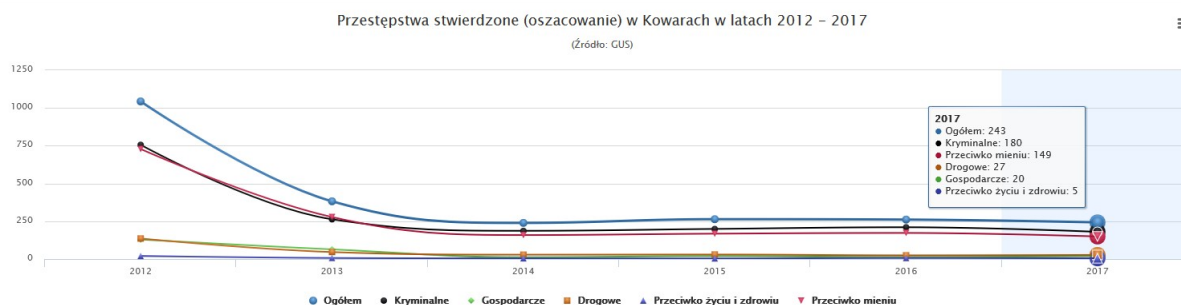
W roku 2018 zostały zakupione dwa pojazdy przy wsparciu finansowym Gminy Mysłakowice i Gminy Miejskiej Kowary.

W 2017 roku w Kowarach na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 21,84 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Kowarach wynosi 58,20% i jest mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Kowar najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 16,21 (wykrywalność 48%) oraz przeciwko mieniu - 13,44 (wykrywalność 38%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,43 (95%), o charakterze gospodarczym - 1,80 (70%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,44 (100%).

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE (OSZACOWANIE) W KOWARACH

(Źródło: GUS, 31.XII.2017)

Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Kowar.

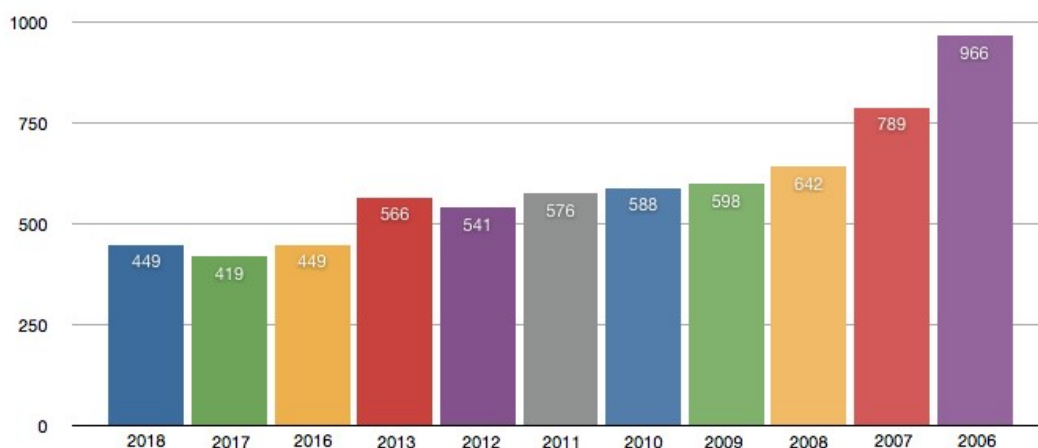

Więcej: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#poziom-przest%C4%99pczo%C5%9Bci>

Dane te są szacowane na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących statystyki przestępstw dla powiatu, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Kowar.

Od kilku lat na terenie podległym Komisariatowi Policji w Kowarach ilość dokonanych przestępstw pozostaje na niezmiennym poziomie. W roku 2018 liczba ta wyniosła **449**. Na przestrzeni kilku poprzednich lat jest to kolejny rok, gdzie liczba przestępstw jest na podobnym poziomie znacznie niższym jak jeszcze kilka lat wcześniej.

Liczba przestępstw w latach 2006-2018 :

Spadek liczby przestępstw nie jest jednoznaczny ze spadkiem ilości wykroczeń. W tym zakresie nastąpiły zmiany w ustawach dotyczące czynów określanych jako wykroczenia. W rejestrach spraw o wykroczenia odnotowano w 2018 roku 420 postępowań w sprawach o wykroczenia, gdzie nie stosowano postępowania mandatowego - tj. w sprawach kierowanych o rozpatrzenie przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze. Ilość tego rodzaju postępowań nieznacznie wzrosła w

stosunku do roku poprzedniego o 79 postępowań. Wzrost ten uwarunkowany jest większą ilością drobnych kradzieży sklepowych. Znacznie więcej wykroczeń zakończono w drodze postępowania mandatowego, nałożono 907 mandatów karnych na kwotę 146 500 zł. Mandaty za wykroczenia tak zwane społecznie uciążliwe to 249, a 70 z nich to mandaty za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, kolejnych 115 nałożonych na osoby zakłócające porządek i spokój publiczny. Mandaty za wykroczenia w ruchu drogowym to 609 ze wszystkich nałożonych.

Od kilku lat na bardzo wysokim poziomie utrzymuje się ilość interwencji domowych bezpośrednio związanych z nadużywaniem alkoholu. Dziennie, co najmniej kilkukrotnie funkcjonariusze KP w Kowarach interwenują w związku z nadużywaniem alkoholu. Znaczna część interwencji kończy się zatrzymaniem i przewiezieniem sprawcy interwencji do wytrzeźwienia. Osób zatrzymanych w roku 2018 było 197 (w roku 2017 – 162) - przetransportowanych do pomieszczenia dla zatrzymanych w KMP Jelenia Góra. Z miejsc publicznych do miejsca zamieszkania odwieziono 22 osoby, dalszych 2 przewieziono do placówek służby zdrowia. W roku 2018 zatrzymano 34 kierujących w stanie nietrzeźwości.

Ilość interwencji jest z roku na rok większa. W roku 2018 przeprowadziliśmy 3593 interwencji (w roku 2017 – 3258), w tym odnotowaliśmy około 100 zdarzeń drogowych. W dalszym ciągu ilość interwencji jest większa jak w innych, podobnych miejscowościach powiatu jeleniogórskiego.

Na wysokim poziomie kształtuje się ilość kierowanych wniosków o leczenie odwykowe osób, u których stwierdzono znaczne problemy alkoholowe powodujące zagrożenia dla życia lub zdrowia uzależnionego lub jego rodziny. Niejednokrotnie uzależnienie od alkoholu i innych środków skutkuje podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie.

Policjanci Komisariatu Policji w Kowarach sporządzili i przeprowadzili 36 procedur Niebieskiej Karty, które przekazano do dalszego prowadzenia wg właściwości do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kowarach i Mysłakowicach, dzielnicowi z naszego komisariatu czynnie uczestniczą w pracach poszczególnych grup roboczych. Przeprowadzono 46 postępowań wyjaśniających i przygotowawczych w sprawach z art.207§1 kodeksu karnego (znęcanie się na rodziną), z których 9 skierowano do Prokuratury Rejonowej w Jeleniej Górze z wnioskiem o objęcia aktem oskarżenia.

Osobną problematyką są postępowania dotyczące niealimentacji. Po zmianie uregulowań prawnych lawinowo rośnie ilość postępowań z tego zakresu. Na łączną liczbę dochodzeń 480, aż 120 to postępowania dotyczące niealimentacji. Wnioskiem o akt oskarżenia kończy się 20 % takich postępowań.

Od kilku lat utrzymuje się podobny poziom wykrywalności przestępstw. W roku 2018 skuteczność wszystkich przestępstw ukształtowała się na poziomie 59,4 %.

W roku 2018 odnotowano 2 przestępstwa o charakterze rozbójniczym (rozbój, wymuszenie rozbójnicze), wszystkie te przestępstwa zostały wykryte. Nie odnotowano innych poważnych zdarzeń takich jak zgwałcenie, zabójstwo.

Rok 2018 przeprowadzono 2212 służb prewencyjnych jest to więcej o 31

niż w roku 2017 pomimo uszczuplenia stanu etatowego dzielnicowych. Podczas ich pełnienia funkcjonariusze zatrzymali 96 sprawców na gorącym uczynku, ponad 60 osób poszukiwanych, ujawniając 1446 wykroczeń.

Funkcjonariusze SPPP w Legnicy pełnili służbę na terenie Kowar i Mysłakowic przy współfinansowaniu z budżetu Gmin. Wymienieni funkcjonariusze pełnili służbę w dwóch okresach od połowy stycznia do końca lutego oraz od początku wakacji do października 2018 r.

Funkcjonariusze KP Kowary w roku 2018 zatrzymywali zarówno osoby posiadające narkotyki na tzw. własny użytek jak i osoby zajmujące się sprzedażą takich środków, ujawniono kolejne osoby zajmujące się ich dystrybucją. Łącznie przeprowadzono ok. 36 postępowań o przestępstwa narkotykowe.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Komisariatu Policji w Kowarach oraz informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego za rok 2018

2. Działalność Miejskiej Służby Ratowniczej w 2018 roku.

Uchwałą Rady Miejskiej w Kowarach Nr XL/261/02 z dnia 27 czerwca 2002 r. utworzona została Miejska Służba Ratownicza działająca na zasadach jednostki budżetowej. Siedzibą Miejskiej Służby Ratowniczej jest miasto Kowary ul. Zamkowa 2A. MSR jest jednostką organizacyjną powołaną do realizacji zadań nałożonych na

Gminę w zakresie:

1. ochrony przeciwpożarowej,
2. ochrony przed powodzią,
3. ochrony przed innymi zagrożeniami lokalnymi, klęskami żywiołowymi, katastrofami itp.,
4. innych działań przewidzianych przez ustawy, a należących do zakresu działania gminy.

Realizacja powyższych zadań polega na:

- działaniach profilaktycznych,
- działaniach ratowniczych i usuwaniu skutków zdarzeń,
- szkoleniach,
- działaniach kontrolnych,
- innych działaniach organizacyjnych.

Miejska Służba Ratownicza działa w granicach administracyjnych Gminy Kowary. Zasady użycia sił i środków jednostki poza terenem działania, w tym również udział w ćwiczeniach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną ustala Burmistrz Miasta w drodze porozumienia z Komendantem Miejskim Państwowej Straży Pożarnej w Jeleniej Górze.

2.1. Poniższa tabela przedstawia zakres interwencji podejmowanych przez Miejską Służbę Ratowniczą w 2018 z rozbiem na rodzaj interwencji.

	Rok 2017	Rok 2018
Požary	110	138
Miejscowe zagrożenia	141	169
Falszywe	18	11
Razem	269	318

Obszar interwencji podejmowanej przez Miejską Służbę Ratowniczą

	2017	2018
wyjazdy poza teren Kowar	126	176
na terenie Kowar	143	142

2.2. W ramach działalności Miejska Służba Ratownicza organizuje pracę dla osób skierowanych przez sąd do wykonywania nieodpłatnie prac na rzecz miasta. W 2018 roku 23 osoby przepracowały 4755 godziny na rzecz lokalnej społeczności.

Rok	Ilość osób	Ilość godzin
2017	27	6293
2018	23	4755
Razem	50	11048

2.3. Koszty funkcjonowania MSR.

rok	MSR	MSR w tym koszty osobowe	osoby	OSP	OSP OC	osoby	Razem
2017	431 938,00	302 778,00	9	201 000,00	6450,00	31	639 388,00
2018	491 591,00	355 575,00	9	206 000,00	6450,00	31	704 041,00
2019	579 446,00	430 596,00	8	211 000,00	6450,00	31	796 896,00

8.3. Oświata i edukacja

1. Stan i organizacja szkół i przedszkoli w mieście Kowary w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019.

Stan i organizacja szkół i przedszkoli w mieście Kowary w latach szkolnych 2017/2018 2017/2018

Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów poniżej oddziału „0”	Liczba uczniów w oddziale „0”
Przedszkole Publiczne Nr 1	5	75	50
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 1	2	16	25
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 3	1	0	12
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 3	1	25	0
Prywatne Przedszkole Krokodyl Schnappi	3	37	26
Razem	12	153	113

2018/2019

Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów poniżej oddziału „0”	Liczba uczniów w oddziale „0”
Przedszkole Publiczne Nr 1	7	110	48
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 1	2	23	25
Prywatne Przedszkole Krokodyl Schnappi	3	49	13
Razem	12	182	86

Stan i organizacja szkół i przedszkoli w mieście Kowary w latach szkolnych 2017/2018
2017/2018

Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba uczniów w oddziałach							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Szkoła Podstawowa nr 1	18	377	26	31	65	73	50	48	84	0
Szkoła Podstawowa nr 3	12	221	23	16	54	42	30	18	38	0
Zespół Szkół Ogólnokształcących (łącznie)	11	218	37	87	94					
Gimnazjum im. Stanisława Lema	7	140	0	66	74					
Liceum im. Stanisława Lema	3	65	24	21	20					
Szkoła Branżowa I stopnia	1	13	13							

2018/2019

Nazwa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba uczniów w oddziałach							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Szkoła Podstawowa nr 1	22	471	52	24	29	65	72	53	48	80
Szkoła Podstawowa nr 3	13	240	24	22	18	59	37	29	21	30
Zespół Szkół Ogólnokształcących (łącznie)	8	164	45	34	85					
Gimnazjum im. Stanisława Lema	3	64			64					
Liceum im. Stanisława Lema	3	63	21	21	21					
Szkoła Branżowa I stopnia	2	37	24	13						

2017/2018

Nazwa	Stopień awansu zawodowego					
	brak	stażysta	kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Razem (etaty)
Przedszkole	0	0,35	0	1,26	9,00	10,61

Publiczne						
Szkoła Podstawowa nr 1	0	3,94	3,74	9,77	20,02	37,47
Szkoła Podstawowa nr 3	0	1,25	3,49	6,52	12,55	23,81
Zespół Szkół Ogólnokształcących	0	0	2,00	10,16	15,83	27,99

2018/2019

Nazwa	Stopień awansu zawodowego					
	brak	stażysta	kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Razem (etaty)
Przedszkole Publiczne	0	2,38	1,00	1,17	8,00	12,55
Szkoła Podstawowa nr 1	0	3,71	7,77	9,28	21,76	42,52
Szkoła Podstawowa nr 3	0	1,16	5,19	5,95	13,39	25,69
Zespół Szkół Ogólnokształcących	0	0	1,00	5,83	14,66	21,49

2. Finansowanie oświaty w Kowarach latach 2017/2018 oraz 2018/2019.

Podstawową pozycją pod względem wielkości wydatków budżetu Miasta w 2018 roku, tak jak w poprzednich latach, stanowiły wydatki poniesione na oświatę i wychowanie – 11.650.499,34 zł.

Kategoria: FINANSE PUBLICZNE

Grupa: WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU

Podgrupa: Wydatki w Dziale 801 - Oświata i wychowanie

Rok: 2018, 2017, 2016, 2015, 2014

Wartości w tabelce prezentują pozycję gminy na tle wszystkich 2479 w roku 2014, 2478 w latach: 2015-2018 gmin w Polsce.

Wartość 0: Ograniczenia w publikacji informacji; przyczyna podana w opisie atrybutu.

Jedn. miary	2014		2015		2016		2017		2018									
	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.	Poz.	Wartość	Atr.						
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU																		
Wydatki w Dziale 801 - Oświata i wychowanie																		
gminy łącznie z miastami na prawach powiatu ogółem																		
DOLNOŚLĄSKIE Powiat jeleniogórski	1	Karpacz (Gmina miejska)	zł	1893	5762431,62	B	1821	6178293,40	B	1826	6220790,17	B	1926	6069943,66	B	-	:	N
	1	Kowary (Gmina miejska)	zł	1333	8602335,84	B	1368	8571228,73	B	1294	9094405,85	B	1246	10081506,87	B	-	:	N
	1	Piechowice (Gmina miejska)	zł	2043	5166396,50	B	2012	5343527,60	B	2001	5430944,43	B	2035	5500928,52	B	-	:	N
	1	Szklarska Poręba (Gmina miejska)	zł	1552	7420432,51	B	1776	6390945,73	B	1749	6525253,70	B	1602	7676495,23	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat średzki	1	Środa Śląska (Gmina miejsko-wiejska)	zł	361	22664470,93	B	363	23349542,07	B	321	26080365,28	B	340	27155819,34	B	-	:	N
DOLNOŚLĄSKIE Powiat świdnicki	1	Zarów (Gmina miejsko-wiejska)	zł	849	12398400,42	B	774	13775905,31	B	787	13950762,44	B	724	16014697,98	B	-	:	N

źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane>

W stosunku do 2017 r. wydatki na te cel wzrosły o kwotę 1.568.992,47 zł (tj. o 15,56 %) i przedstawiały się następująco.

Wysokość wydatków ponoszonych na poszczególne jednostki oświatowe w latach 2017–2018

L.p.	Rok	Szkoła	Razem wydatki wykonane, z tego:	Pokryte otrzymaną subwencją	Pokryte dotacjami / dochodami jednostek	Pokryte ze środków własnych budżetu Miasta
1	2017	SP1	3 396 902,46	2 163 337,00	96 945,20	1 136 620,26
		SP3	2 016 013,18	1 354 290,00	78 805,26	582 917,92
		ZSO	2 911 720,75	1 790 393,00	30 207,34	1 091 120,41
		PP1	1 343 666,65	59 254,00	240 884,38	1 043 528,27
		PN, Żłobek	842 685,04	172 074,00	92 622,00	577 989,04
		Razem	10 510 988,08	5 539 348,00	539 464,18	4 432 175,90
2	2018	SP1	3 712 388,96	2 474 512,00	144 330,02	1 093 546,94
		SP3	3 246 107,58	1 477 520,00	867 176,89	901 410,69
		ZSO	2 729 033,05	1 361 826,00	46 576,00	1 320 631,05
		PP1	1 520 706,00	108 756,00	270 434,23	1 141 515,77
		PN, Żłobek	871 892,14	296 353,00	119 540,00	455 999,14
		Razem	12 080 127,73	5 718 967,00	1 058 082,91	4 913 103,59

*Dane obejmują wszystkie wydatki ponoszone przez szkoły tj. w SP1 oprócz działu 801 także 854 (świetlice szkolne i wczesne wspomaganie rozwoju) i 926 (Orlik), w SP 3 i ZSO 854 - świetlice szkolne

**Wysokość wydatków ponoszonych na poszczególne jednostki oświatowe w latach 2017–2018
środki własne-subwencja**

	Wydatki ogółem, z tego:	pokryte otrzymaną subwencją/dotacjami	Pokryte ze środków własne budżetu Miasta	Liczba dzieci wg SIO na 30.09 danego roku	Wydatki ogółem w przeliczeniu na jednego ucznia	Wydatki ogółem pokryte subwencją / dotacją na jednego ucznia	Wydatki ogółem pokryte ze środków własnych na jednego ucznia
2017 rok							
SP1	3 396 902,46	2 260 282,20	1 136 620,26	418	8 126,56	5 407,37	2 719,19
SP3	2 016 013,18	1 433 095,26	582 917,92	233	8 652,42	6 150,62	2 501,79
ZSO	2 911 720,75	1 820 600,34	1 091 120,41	218	13 356,52	8 351,38	5 005,14
PP1	1 343 666,65	300 138,38	1 043 528,27	125	10 749,33	2 401,11	8 348,23
2018 rok							
SP1	3 712 388,96	2 618 842,02	1 093 546,94	519	7 152,97	5 045,94	2 107,03
SP3	3 246 107,58	2 344 696,89	901 410,69	240	13 525,45	9 769,57	3 755,88
ZSO	2 729 033,05	1 408 402,00	1 320 631,05	164	16 640,45	8 587,82	8 052,63
PP1	1 520 706,00	379 190,23	1 141 515,77	158	9 624,72	2 399,94	7 224,78

3. W 2018 r. zostały zrealizowane następujące prace remontowe i zadania inwestycyjne w obiektach oświatowych:

- przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej Nr 3 na kwotę 1.000.855,82 zł w ramach projektu Nr RPDS.06.03.03-02-0003/17 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- przebudowa monitoringu zewnętrznego w Szkole Podstawowej nr 1 w Kowarach na kwotę 14.785,00 zł
- wykonanie dokumentacji projektowej dostosowującej budynek Przedszkola Publicznego Nr 1 do obowiązujących wymagań i przepisów przeciwpożarowych na którą poniesiono wydatki w wysokości 30.000,00 zł,
- wykonanie ogrodzenia części górnego boiska sportowego Zespołu Szkół Ogólnokształcącego na kwotę 12.501,72 zł.

W zakresie zadań remontowych:

- w Szkole Podstawowej Nr 1 przeprowadzono remont trzech sal lekcyjnych – adaptacja na gabinety i pracownie, remont trzech pomieszczeń sanitarnych w budynku I oraz remonty bieżące o łącznej wartości 47.196,10 zł.
- w Szkole Podstawowej Nr 3 przeprowadzono remont sal lekcyjnych oraz remonty bieżące o wartości 18 528,72 zł.

-w Przedszkolu Publicznym nr 1 wykonano prace remontowe w kwocie 16.574,98 zł.

-w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących przeprowadzono malowanie pomieszczeń szkoły, regeneracja i naprawa urządzeń systemu ppoż., wymianę wykładzin podłogowych w salach lekcyjnych oraz remonty bieżące na kwotę 60 966,14 zł. Dodatkowo w ramach realizowanego projektu „Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach” przeprowadzono remont sal na potrzeby projektu na kwotę 14 200,00 zł.

8.4. Kultura

W Gminie Miejskiej Kowary istnieją jednostki powołane do realizacji zadań w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego, które w 2018 roku były realizowane przez jednostki organizacyjne gminy: Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczną.

W 2018 roku przeznaczono 654.862,30 zł na realizację zadań w obszarze kultura i dziedzictwo narodowe, w tym koszty funkcjonowania MOK 423.862,00 zł i MBP 175.073,00 zł.

1. Działania Miejskiego Ośrodka Kultury w Kowarach w roku 2018

Miejski Ośrodek Kultury w obecnej formie prawnej istnieje od 2000 roku. Swoją siedzibę ma w budynku przy ul. Szkolnej MOK w Kowarach prowadzi działalność związaną z: edukacją kulturalną (muzyczną, teatralną, plastyczną) dzieci, młodzieży i dorosłych, organizacją wystaw, koncertów, spektakli teatralnych, ponadto prowadzi Kino za Rogiem, gdzie odbywają się regularne repertuarowe seanse, wydaje także społeczno – kulturalny kwartalnik „Gazeta Kowarska”, jest też miejscem spotkań różnych grup nieformalnych (np. brydżyści, szachiści, tenisiści) przez co pełni bardzo ważną rolę elementu budującego i spajającego lokalną społeczność.

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#edukacja-i-szkolnictwo>

Imprezy organizowane przez MOK w roku 2018:
Styczeń

- ▲ „Koncert Kolęd i Pastorałek” przygotowany i zagrany przez Kowarską Orkiestrę Rozrywkową w Kościele Parafialnym w Kowarach
- ▲ Zorganizowany wyjazd dzieci ze świetlicy na basen do Jeleniej Góry
- ▲ Ferie z Kulturą – dwutygodniowe zajęcia dla dzieci w wieku szkolnym
- ▲ „Policja” - spektakl teatralny w wykonaniu teatru Karawana
- ▲ „Magiczne ferie z czarodziejem” - występ iluzjonisty
- ▲ „Wielkie Kolędowanie Zespołów Ludowych w MOK” zorganizowane przez Kowarskie Wrzosi

Luty

Organizacja grupowego wyjazdu do Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze na koncert „Walcząc z losem”
 Koncert na misach tybetańskich

Marzec

- Dzień Kobiet w MOK
- Kiermasz Świąteczny, warsztaty pieczenia ciastek
- „Koncert wspominkowy” poświęcony Annie Szulii w wykonaniu Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej i zaproszonych gości
- Premiera monodramu „Żeby wrócić” w wykonaniu Dariusza Jezierskiego - zrealizowanego przez MOK
- Wyjazd uczestników świetlicy działającej w MOK na basen do J. Góry

Kwiecień

- Wernisaż wystawy „Trzy linie” - Tryhubczak, Jakubów, Bigos – sala wystawowa MOK
- Projekt muzyczno – poetycki „Trzy przyczyny” - Górczyk, Jezierski, Radomski – Kino za Rogiem
- Kiermasz Różności w MOK

Maj

- Występ Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w Karpaczu – promocja imprezy „Alchemia kawy”
- Mini Festiwal Kawy i Shake „Alchemia kawy”
- Monodram „Żeby wrócić” w wykonaniu Dariusza Jezierskiego - produkcja MOK
- Wyjazd grupy do Filharmonii Jeleniogórskiej na koncert „Kompozytorzy w czasach konfliktu”
- Wyjazd grupy do Filharmonii Jeleniogórskiej na „Koncert nadzwyczajny”
- Noc Muzeów – wieczorne zwiedzanie budynku, pokaz Polskich Kronik Filmowych, projekcja filmu w KzR
- „Między nami dobrze jest” - projekcja filmowej wersji spektaklu w Kinie za Rogiem

- Wjazd grupy do Filharmonii Jeleniogórskiej na koncert „Kolory tanga”
- „20 wierszy na godzinę” - widowisko słowno – muzyczne – starówka kowarska – produkcja MOK

Czerwiec

- Dzień dziecka w Kinie za Rogiem
- Wyjazd dzieci ze świetlicy na basen do J. Góry
- „Być jak Gielniak” - wernisaż wystawy prac wykonanych metodami graficznymi
- I turnus „Wakacji z Kulturą”
- Wjazd szkoleniowo – integracyjny Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej. Koncerty w: Kołobrzegu, Dźwirzynie, Grzybowie

Lipiec

- II turnus „Wakacji z Kulturą”
- Cooltura Hip – hopu – festyn rodzinny, występy zespołów, zawody skatów
- Lato na ludowo - koncert – występ zespołów „Troczenie” z Litwy i „Kowarskich Wrzosów”
- III i IV turnus „Wakacji z Kulturą” - integracja, sztuka, animacja, kino, dobra zabawa

Sierpień

- Pamięć i fotografia” trzydniowe warsztaty filmu dokumentalnego
- Warsztaty rowerowe organizowane wraz z Fundacją Bike Planet
- Występ zespołu Overground w ramach akcji „Kowary miasto z kulturą”
- Czytanie powieści „Farma lalek” do muzyki Krzysztofa Radomskiego, impreza w ramach akcji „Kowary miasto z kulturą”
- Premiera filmu w Kinie za Rogiem „Do zobaczenia w zaświatach”
- Koncert grupy MC z Kowar w ramach akcji „Kowary miasto z kulturą”

Wrzesień

- Spektakl teatralny „O Gielniaku i śpiącej królowie” w wykonaniu nauczycieli SP3

Październik

- Dzień Seniora w MOK
- Spektakle teatralne dla dzieci w wykonaniu „Teatru katolickiego” z Krakowa
- Finisaż wystawy fotograficznej Beaty Chłopeniuk
- Halloween w MOK-u. - zabawa dla dzieci, zwiedzanie budynku, pokazy tańca, animacje.
- Wernisaż wystawy prac kowarskich artystów i rękodzielników „500+ 5”
- Jamolada – rockowy mini festiwal wspomnień - występy zespołów muzycznych

Listopad

- Wyjazd dzieci ze świetlicy „Przystań” na basen do J. Góry
- Seans specjalny filmu „Zimna wojna”
- Spektakl teatralny dla dzieci „Opowiedział Dzięcioł Sowie”
- Uroczystość złożenia wieńców pod pomnikiem „Poległym za ojczyznę”; „Pieśń orężem wolności” - widowisko muzyczno poetyckie, pokaz Polskich Kronik Filmowych
- „Śladami Witolda Romera” - przenośne studio portretowe na mieście, wystawa zdjęć, pokaz slajdów
- „Tymon śpiewa Beatlesów” - koncert Tymona Tymańskiego
- Andrzejki dla dzieci w MOK-u – animacje, zabawy andrzejkowe, wróżby, etc.
- Andrzejki kowarskich seniorów

Grudzień

- Mikołajki w MOK, wizyta Mikołaja, zabawy, wręczanie prezentów
- „Pamięć i fotografia” wernisaż wystawy fotograficznej, prezentacja etiudy filmowej w KzR
- „My z ZMP” spektakl muzyczno - teatralny w wykonaniu aktorów Teatru Nowego z Krakowa
- Kiermasz świąteczny w MOK
- Koncert kolędowy Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w Łomnicy

Oprócz organizowania imprez MOK wspiera i angażuje się w działania innych instytucji i grup mieszkańców. Służy pomocą w organizacji imprez, użycza sal, sprzętu nagłośnieniowego z obsługą, wspiera w temacie występów muzycznych i animacji, przez co wspiera aktywizację społeczną kowarzan.

Imprezy współorganizowane przez Miejski Ośrodek Kultury z innymi kowarskimi instytucjami:

Styczeń

- Zabawa karnawałowa uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej z Kowar
- Pomoc w organizacji koncertów muzycznych w ramach WOŚP
- Obóz taneczny Szkoły Tańca Dance Szybiak Studio
- Spotkanie – wizyta studyjna uczestników projektu „Gminne rady seniorów w Powiecie Jeleniogórskim”
- Zabawa karnawałowa Koła Emerytów i Rencistów
- Koncert Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w DK w Miłkowie

Luty

- Bal karnawałowy SP 3
- Pomoc w organizacji III Mistrzostw Kowar Dzieci w narciarstwie Alpejskim
- Otwarty Turniej Tenisa Stołowego dla członków i sympatyków Klubu PSP

Marzec

- Warsztaty taneczne dla dzieci prowadzone przez Szkołę Tańca Szybiak Dance Studio
- Pomoc w organizacji imprezy „Bieg wilczym tropem”
- Śniadanie wielkanocne PKPS
- Otwarty Puchar Kowar w Narciarstwie Alpejskim i Snowboardzie – pomoc w organizacji

Kwiecień

- Premiera teledysku muzycznego Szkoły Tańca Szybiak Dance Studio w Kinie za Rogiem
- Premiera filmu dokumentalnego o kowarzanach pt. „Arka Karkonoszy” w Kinie za Rogiem
- Światowy Dzień Inwalidy
- Warsztaty taneczne dla dzieci organizowane przez Szybiak Dance Studio
- Pomoc w organizacji biegu „Kowarska piątka”
- Uroczysta akademia ZSO – pożegnanie licealistów
- Pomoc w organizacji Rajdu ARADO

Maj

- Występ Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w Henrykowie
- Pomoc w organizacji wyścigu „Bałtyk - Karkonosze”
- Występ Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w Lwówku Śląskim
- Pomoc w organizacji obchodów 60 lecia SP 3 w Kowarach – występ Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej
- Udział Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w procesji Bożego Ciała w Kowarach

Czerwiec

- Dzień Matki i Dziecka – współorganizacja wraz ze Stowarzyszeniem „Eurojedyńka” - występy muzyczne, konkursy dla dzieci, warsztaty lepienia z gliny, tworzenia koralików i inne atrakcje

Wakacje

- Premiera filmu dokumentalno wyprodukowanego dla UM w Kowarach – reklamowego o kowarskich biegaczach i paralotniarzach (Kino za Rogiem)
- Pomoc w organizacji Wjazdu na Okraj
- Pomoc w organizacji „Festynu rodzinnego” na stadionie miejskim

Wrzesień

- Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego w ZSO
- Wernisaż wystawy „Pamięć i fotografia” w JCK w Jeleniej Górze – zaprezentowano fotografie oraz etykiety filmowe powstałe podczas warsztatów organizowanych w Kowarach
- Pomoc w organizacji „Marszu po zdrowie”

Październik

- Pomoc w organizacji „Biegu Piwosza i Mirindy”
- Warsztaty tańca hip – hop organizowane przez Szkołę Tańca Szybiak Dance Studio
- Uroczystości z okazji Dnia Nauczyciela
- Dzień Seniora w MOK
- Debata kandydatów na burmistrza

Listopad

- Uroczysta akademie z okazji Święta Odzyskania Niepodległości przygotowana przez kowarskich przedszkolaków
- Uroczysta akademie przygotowana przez uczniów z ZSO
- Andrzejki kowarskich seniorów

Grudzień

- Pomoc w organizacji „Najazdu Świętych Mikołajów na Kowary”
- Wigilia organizowana przez PKPS dla samotnych i ubogich
- Koncert kolędowy Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej w Łomnicy
- Zabawa sylwestrowa seniorów

MOK w ramach swoich działań oraz w oparciu o zewnętrzne podmioty prowadzi formy edukacji kulturalnej skierowane do różnych grup wiekowych.

Kółka zainteresowań i kursy prowadzone w MOK w roku 2018:

Zajęcia artystyczno - plastyczne dla dzieci „Spotkania z Kulturą”

Zajęcia teatralne dla młodzieży i dorosłych

Czwartkowe spotkania rodziców i dzieci w wieku przedszkolnym

Koło szachowe dla dorosłych

Koło miłośników brydża sportowego

Nauka gry na gitarze dla dzieci i dorosłych

Nauka gry na instrumentach dętych: trąbka, saksofon, puzon w ramach Kowarskiej Orkiestry Rozrywkowej

Pracownia muzyczna – próby młodzieżowych zespołów muzycznych Świetlica „Przystań”

Zajęcia tańca nowoczesnego Hip Hop prowadzone przez Szkołę Szybiak Dance

Istnieje też możliwość stworzenia dodatkowego koła zainteresowań, jeśli znajdzie się grupa chętnych

W MOK-u działają i mają próby różne gatunkowo grupy muzyczne, które często uatrakcyjnijają miejskie imprezy i uroczystości.

Zespoły muzyczne działające przy MOK-u w roku 2018:

Kowarska Orkiestra Rozrywkowa – dwudziesto osobowa orkiestra dęta istniejąca od 1995 roku.

Zespół „Kowarskie Wrzosi” - ośmioosobowy zespół folklorystyczny istniejący od 2003 roku

Zespół muzyczny „Mooroi” - zespół rockowy panów po czterdziestce

Zespół muzyczny „Overgound” - kilkusobowa grupa muzyków grająca coverry rockowe

Zespół Lemoniada – dwuosobowa młodzieżowa grupa/ zespół

Bandi – projekt muzyczny kowarskiego muzyka Piotra Pawelca

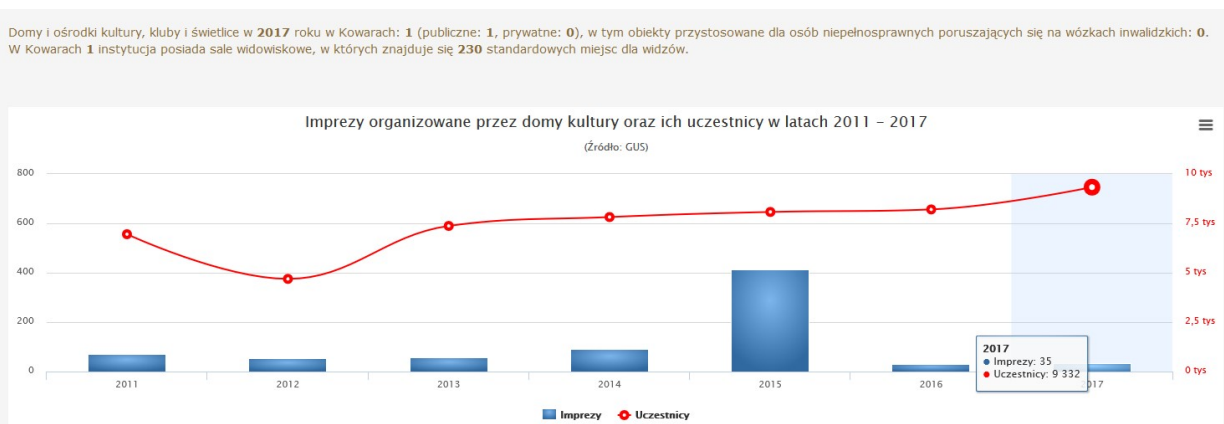
Miejski Ośrodek Kultury podejmuje różne działania mające na celu uatrakcyjnienie oferty kulturalnej dla mieszkańców. Wchodzi w partnerstwo z organizacjami spoza Kowar wspólnie realizując różne projekty.

Ponadto w roku 2018 roku w Miejskim Ośrodku Kultury:

- ▲ Prowadzono regularne seanse w Kinie za Rogiem w Kowarach (ogólnopolska sieć małych kin społecznościowych) i seanse na zamówienie, z których korzystają także kowarskie szkoły (średnio kilka – kilkanaście razy w miesiącu). W ciągu roku odbywa się kilkaset seansów filmowych. Bilety są w cenie 5 zł dla dzieci i 8 zł dla dorosłych.
- ▲ Wydano 4 numery Kwartalnika kulturalno-społecznego Gazeta Kowarska z dodatkiem Kurier Kowarski
- ▲ MOK wyprodukował (wspólnie z aktorem teatru Karawana) monodram na podstawie wierszy Jana Twardowskiego „Żeby wrócić”, który był zagrany dwa razy w Kowarach, a także w Miłkowie, J. Górze i Frankfurcie nad Menem
- ▲ Regularnie tworzone są materiały wideo promujące i dokumentujące działania kulturalne i społeczne w Kowarach,
- ▲ Rozpoczęto angażowanie dzieci do działań filmowych, na bazie których jest plan stworzenia koła filmowego
- ▲ Rozpoczęto urządzenie sali zabaw dla dzieci, która ma zrekompensować ofertę dostarczaną przez salę zabaw Playland (zamkniętą w kwietniu). Zakupiono pierwszą część drewnianych klocków, namioty i miękkie tunele. Jest on dostępny dla dzieci i rodziców w czasie pracy MOK-u.
- ▲ Stworzono nową stronę internetową
- ▲ Złożono wraz z partnerem z Czech wniosek na projekt „Ocalić Pamięć Karkonoszy” zakładający stworzenie w MOK centrum archiwizacyjnego i studia telewizyjnego – projekt otrzymał pozytywną ocenę i będzie realizowany w latach 2019 - 2021
- ▲ MOK uczestniczył jako partner w projekcie pt. „Pamięć i fotografia” realizowanym przez Stowarzyszenia Jeleniogórska Strefa Fotografii z programu „Aktywny Dolny Śląsk”

♣ MOK był partnerem w projekcie pt. „Śladami Witolda Romera” realizowanym przez Fundację TIFF Academy z Wrocławia z programu „Kultura – Interwencje 2018. EtnoPolska”

♣ Rozpoczęto tworzenie amatorskiej grupy teatralnej „Teatr 55”

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#edukacja-i-szkolnictwo>

Poza opisaną wyżej działalnością MOK prowadzi niesformalizowane działania z dziećmi i młodzieżą przebywającą popołudniami w budynku MOK. Podejmowane są próby angażowania ich w różnorodne aktywności takie jak zajęcia plastyczne, parateatralne, wspólne odrabianie lekcji z wolontariuszami z ZSO, organizacja pokazów filmowych etc. MOK-u stwarza im miejsce do spotkań.

Siedziba MOK to duży piękny budynek w stylu socrealistycznym wybudowany w latach 50, ubiegłego wieku. Generuje spore koszty utrzymania - wymaga ciągłych napraw, okresowych przeglądów, konserwacji i remontów, które przeprowadzane są na bieżąco w ramach dostępnych funduszy.

Remonty w 2018 roku:

- Rozbiórka zniszczonych elementów, osuszenie, odgrzybienie sceny w auli, zakup materiałów do naprawy sceny (kantówki, deski, materiały do impregnacji etc.), położenie nowej drewnianej podłogi - prace przeprowadzamy w ramach naszych zasobów pracowniczych
- Naprawa schodów wejściowych

Oprócz siedziby ośrodka kultury w budynku swoją działalność prowadzą inne podmioty świadczące usługi dla mieszkańców Kowar.

Stałe formy pracy prowadzone w wynajętych pomieszczeniach MOK-u – roku 2018:

- ♣ Miejska Biblioteka Publiczna w Kowarach
- ♣ Siłownia - fitness
- ♣ Akademia Sztuk Walki Jeet Kune Do
- ♣ Playland – sala zabaw dla dzieci (do kwietnia 2018)
- ♣ Pracownia szkła „Alter Ego”
- ♣ Kancelaria Adwokacka Grzegorz Krygowski
- ♣ Siedziba Kowarskiego Koła Polskiego Związku Emerytów i Rencistów
- ♣ Szkoła Nauki Jazdy

- ▲ Pracownia witraży
- ▲ Stacja Sportów Zimowych i Paralotniarstwa
- ▲ Siedziba placówki OHP

2. Działania realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w roku 2018 dotyczyły 5 obszarów: kultury, animacji, wiedzy, informacji i edukacji.

Od stycznia do końca listopada, zorganizowano w bibliotece głównej i filii nr 1 w Wojkowie 79 różnego rodzaju spotkań, wydarzeń, zajęć w wyżej wymienionych obszarach. W skali roku to 6/7 spotkań w miesiącu.

Łącznie w spotkaniach tych wzięło udział 1226 osoby.

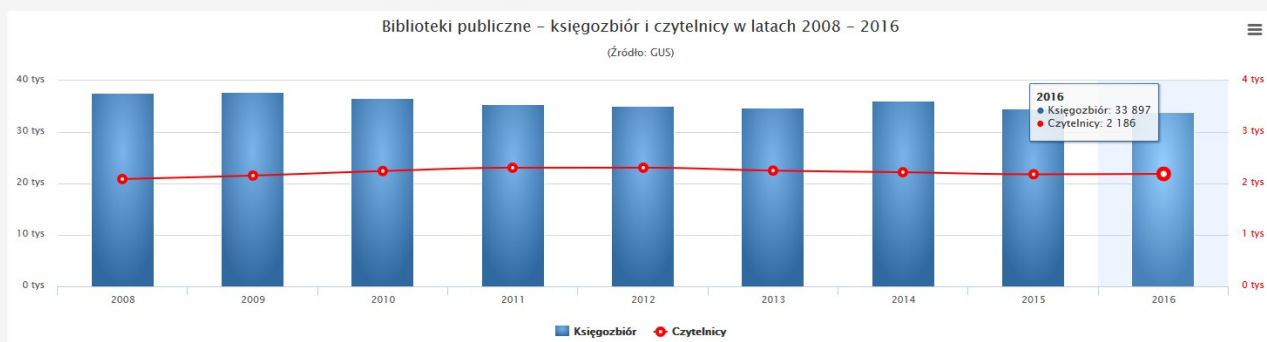
W tym roku zorganizowano cztery spotkania autorskie oraz warsztaty kreatywnego pisania z autorką książek Joanna Marią Chmielewską. Pięćdziesięciolatkom zaproponowano kurs komputerowy dla osób 50+. Przeprowadzono trzy duże akcje czytelnicze w przestrzeni miejskiej.

Przy bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki dla młodzieży.

Biblioteka Podróżnika i Biblioteka Czterech Stron Świata to spotkania z ciekawymi ludźmi, podróżnikami, odkrywcami, edukatorami. W roku 2018 były organizowane zajęcia z książką dla dzieci i młodzieży w czasie ferii i wakacji oraz różnego rodzaju spotkania edukacyjne, plastyczne i literackie.

Według danych z 2016 w Kowarach działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 33 897 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 3 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 0 miało udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 0 było przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących.

Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 37 618 wolumenów.

źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/Kowary#edukacja-i-szkolnictwo>

DANE STATYSTYCZNE:

▲ Sieć biblioteczna:

Sieć biblioteczna	
liczba bibliotek , w tym	2
fili bibliotecznych	1

▲ Zbiory biblioteczne:

Zbiory biblioteczne	
a/ na dzień 31.12.2018	30 277 wol.
przybyło :	1491 wol.
w tym:	
lit. piękna dla dzieci	515 wol.
lit. piękna dla dorosłych	744 wol.
lit. popularno-naukowa	232 wol.
w tym:	
lit. społeczno-polityczna	55 wol.
lit. regionalna	46 wol.
c/ dary od czytelników	196 wol.
d/ prenumerata czasopism	liczba tytułów 6

▲ Czytelnicy zarejestrowani

Czytelnicy zarejestrowani	
Czytelnicy zarejestrowani	1077
w tym:	
do lat 5	33
6-12 lat	168

13-15 lat	102
16-19 lat	54
20-24 lat	31
25-44 lat	220
45-60 lat	183
powyżej 60 lat	286

▲ Według zajęcia:

Według zajęcia	
Osoby uczące się	350
Osoby pracujące	408
Pozostali	316

▲ Wypożyczenia:

Wypożyczenia	
Wypożyczenia	27 878
w tym:	
książek	27 270
czasopism	608

▲ Zbiory udostępnione na miejscu

Zbiory udostępnione na miejscu	
Zbiory udostępnione na miejscu	360

Działania podejmowane przez MBP kierowane do mieszkańców Kowar.

Styczeń

▲ Odwiedziny w bibliotece (PP Nr 1)

▲ Międzynarodowy Dzień Kubusia Puchatka (PP Nr 1)

- ▲ Ferie w Wojkowie „Tajemnice starej szafy” (7 spotkań 2,5 h – dzieci od 9 do 14 lat)

Luty

- ▲ Spotkanie MDKK w Wojkowie
- ▲ Międzynarodowy Dzień Kota (Prywatne Przedszkole)
- ▲ Książka jest kobietą – malowanie kawą. Zajęcia plastyczno – czytelnicze dla dzieci (Wojków dzieci od 9 do 14 lat)

Marzec

- ▲ Spotkanie MDKK w Wojkowie
- ▲ Spotkanie DKK dla najmłodszych w Wojkowie.
- ▲ Narodziny książki - poznajemy historię książki od początków do współczesności (2 grupy przedszkolaków Prywatne Przedszkole)
- ▲ Droga książki – spotkanie czytelnicze (2 grupy przedszkolaków Prywatne Przedszkole)
- ▲ O bibliotece - spotkanie czytelnicze (2 grupy przedszkolaków Prywatne Przedszkole)
- ▲ Prośby książki - spotkanie czytelnicze (2 grupy przedszkolaków Prywatne Przedszkole)

Kwiecień

- ▲ Rozmawiamy o książkach. 2 grupy przedszkolaków Prywatne Przedszkole)
- ▲ Spotkanie MDKK w Wojkowie
- ▲ Spotkanie DKK dla najmłodszych w Wojkowie.

Maj

- ▲ Zawód bibliotekarza. Zajęcia czytelnicze. (PP Nr 1)
- ▲ Biblioteka Czterech Stron Świata – warsztaty japońskie – zajęcia edukacyjno – plastyczne w Wojkowie (dzieci od 9 do 14 lat)
- ▲ Spotkanie autorskie z Wojciechem Cesarzem.

Czerwiec

- ▲ MDKK w Wojkowie
- ▲ Warsztaty origami (2 spotkania 2,5 h – dzieci od 9 do 14 lat)

Lipiec / Sierpień

- ▲ Wakacje z książką w bibliotece (8 spotkań po 2h)

Wrzesień

- ▲ MDKK w Wojkowie
- ▲ Dzień Głośnego Czytania (2 grupy przedszkolaków z PP nr1)
- ▲ Biblioteka Czterech Stron Świata – Kolorowych masek Czar - zajęcia

edukacyjno – plastyczne w Wojkowie (dzieci od 9 do 14 lat)

Październik

- ♣ Spotkanie czytelnicze (grupa trzylatków – PP nr 1)
- ♣ Międzynarodowy Dzień Pisania Listów/ Marzycielska Poczta (uczniowie VI kl. Sz. P. nr 1)
- ♣ MDKK w Wojkowie
- ♣ 2 spotkania autorskie z Jarosławem Szczyżowskim (promocje książek: „ Taniec na Uranie, „Miedzianka”)
- ♣ Biblioteka Czterech Stron Świata - warsztaty australijskie – zajęcia edukacyjno – plastyczne w Wojkowie (dzieci od 9 do 14 lat)
- ♣ Spotkania ze straszną książką – wieczór Halloween, Wojków.
- ♣ Dzień Postaci z Bajek (2 grupy przedszkolaków z PP nr 1)

Listopad

- ♣ Dzień Postaci z Bajek (jedna grupa przedszkolaków z PP nr 1)
- ♣ Spotkanie autorskie z Przemysławem Wiaterem (promocje książek: „Walonowie u Ducha Gór”, „Laboranci u Ducha Gór”.
- ♣ Spotkanie MDKK w Wojkowie
- ♣ Biblioteka Czterech Stron Świata – warsztaty indyjskie – zajęcia edukacyjno – plastyczne w Wojkowie (dzieci od 9 do 14 lat)
- ♣ Międzynarodowy Dzień Pluszowego Misia (3 grupy przedszkolaków PP nr 1)
- ♣ Warsztaty z wyobraźnią, zajęcia edukacyjno – plastyczne dla dzieci od 9 do 14 lat
- ♣ Konkurs plastyczny „Wyobraź sobie Ducha Gór”

Grudzień:

- ♣ Biblioteka Czterech Stron Świata – Boże Narodzenie dookoła świata – zajęcia edukacyjno – plastyczne w Wojkowie (dzieci od 9 do 14 lat)
- ♣ Spotkanie MDKK
- ♣ Rodzinne ubieranie choinki w Wojkowie.
- ♣ Głośne czytanie „Opowieści wigilijnej” Charlesa Dickensa – wydarzenie organizowane w przestrzeni miejskiej we współpracy z nauczycielami i uczniami kowarskich szkół.

Spotkania autorskie:

Maj – Spotkanie dla dzieci w Wojciechem Cesarzem

Październik – dwa spotkania z Jarosławem Szczyżowskim

Listopad – spotkanie z Przemysławem Wiaterem

Spotkania z cyklu „ Biblioteka Podróżnika”

1. Witajcie w Czeskim Raju!, prowadzenie Grzegorz Schmidt
2. Miasto Meksyk, prowadzenie Andrzej Paczos
3. Astana – stolica Kazachstanu, prowadzenie Stanisław Dąbrowski.
4. Rwanda, prowadzący Blaise Binama
5. Korsyka – Grecy nazywali ją najpiękniejszą, prowadzenie Danuta Bunij
6. Toskania znana i mniej znana, prowadzenie Izabela Bolanowska.

Inne akcje promujące czytelnictwo:

- Randka w ciemno z książką w bibliotece.
- Dzień kobiet w bibliotece (m. in. zajęcia dla dzieci, spotkanie przy książkach).
- Ogólnopolska akcja „Mała książka – Wielki Człowiek” skierowana do trzylatków.
- Kowary czytają Herberta – happening w przestrzeni miejskiej zorganizowany z ZSO w Kowarach.
- Głośne czytanie „Opowieści wigilijnej” Charlesa Dickensa – wydarzenie organizowane w przestrzeni miejskiej we współpracy z nauczycielami i uczniami kowarskich szkół.

Inne akcje edukacyjne:

- bezpłatne kursy komputerowe dla osób 50 + (kurs obejmował 96 godzin zajęć)
- Żonkile – akcja edukacyjna we współpracy z Muzeum Żydów Polskich Polin w Warszawie. W ramach akcji przeprowadzono 5 lekcji bibliotecznych
- Warsztaty kreatywnego pisania z autorką Joanną M. Chmielewską (uczniowie Sz. P. nr 1)

Projekty:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Kowarach, tak jak w latach wcześniejszych, przystąpiła do realizacji programu: „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych – priorytet 1”. Celem programu realizowanego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa jest wzmocnienie aktywności czytelniczej w bibliotekach publicznych poprzez kreowanie wzrostu liczby wypożyczanych publikacji oraz wzrostu czytelników bibliotek publicznych. W roku 2018 nasza biblioteka otrzymała środki finansowe w wysokości 9 600,00 zł., ze środków tych zakupiliśmy 417 książek. Książki zostały rozdzielone pomiędzy bibliotekę główną i filię MBP w Wojkowie. W ramach dotacji zakupiono książki popularnonaukowe, literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- MBP realizuje projekt Instytutu Książki „Mała Książka - Wielki Człowiek” – kierowanego do trzyletnich czytelników biblioteki i ich rodziców.

Wystawki okolicznościowe: 3-4 miesięcznie promujące czytelnictwo, nawiązujące do wydarzeń historycznych i kulturalnych.

Biblioteka współpracuje z następującymi jednostkami:

MOK Kowary
Szkoła Podstawowa nr 1
Szkoła Podstawowa nr 3
Zespół Szkół Ogólnokształcących
Przedszkole Publiczne nr 1
Prywatne Przedszkole i Żłobek Krokodyl Schnappi.

3. Gmina Miejska Kowary w ramach realizacji zadań z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego w roku 2018 była organizatorem lub współorganizatorem następujących kulturalnych imprez:

- „XIV Konkurs Graficzny im. Józefa Gielniaka” wraz z Muzeum Karkonoskim,
- „Kowarska Noc Muzeów i Zabytków” z podmiotami prowadzącymi w Kowarach działalność muzealno-wystawienniczą,
- koncert w ramach Festiwalu „Muzyczny Ogród Liczyrzepy” wraz z Międzynarodowym Towarzystwem Artystycznym „OPERA DUCH GÓR”,
- XLV Międzynarodowe Sympozjum „Warsztat Twórczy – Kowary 2018” wraz z Fundacją Na Rzecz Rozwoju Wrocławskiej Tkaniny Artystycznej.

8.5. Turystyka, sport i rekreacja

Gmina Miejska Kowary w roku 2018 brała udział w kilku programach Ministerstwa Sportu i Turystyki dot. upowszechniania sportu wśród mieszkańców miasta:

1. Lokalny Animator Sportu – Operatorem ogólnokrajowym programu jest Fundacja Orły Sportu w ramach projektu na kompleksie boisk Orlik 2012 prowadzone są regularne zajęcia przez dwóch animatorów w okresie od marca do listopada.

Zajęcia skierowane są do wszystkich mieszkańców od najmłodszych po seniorów.

Celem projektu jest:

- 1) wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie ich aktywności ruchowej prowadzącej do poprawy sprawności fizycznej, zdolności motorycznych, stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia,
- 2) stworzenie, jak największej grupie dzieci i młodzieży możliwości uczestniczenia,
- 3) w zorganizowanych, systematycznych i atrakcyjnych zajęciach sportowych,
- 4) przeprowadzenie testów oceniających sprawność fizyczną uczestników przed rozpoczęciem i po zakończeniu realizacji zajęć,
- 6) wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do sportu, niezależnie od statusu materialnego rodziców,
- 7) przeciwdziałanie patologiom społecznym, zwłaszcza przemocy i agresji interpersonalnej, pomoc środowiskom trudnym i zubożałym,
- 8) optymalne wykorzystanie infrastruktury sportowej powstałej w ramach

rządowego

9) programu „Moje Boisko –Orlik 2012” oraz pozostałej lokalnej infrastruktury sportowej,

10) aktywizacja lokalnych struktur samorządu terytorialnego i środowisk gospodarczych do współpracy i współfinansowania projektu, poprzez zobowiązanie wnioskodawców do przeznaczenia na poziomie środowiskowym, dla zakwalifikowanych do uczestnictwa w projekcie animatorów, równorzędnej do przekazanej ze środków MSiT, kwoty dofinansowania, przez cały okres trwania zadania. w ramach projektu dwóch animatorów w okresie od marca do listopada prowadzi zajęcia sportowe na kompleksie boisk Orlik 2012

2. Umiem Pływać – Operatorem wojewódzkim programu jest Dolnośląska Federacja Sportu w ramach projektu dzieci z klas I-III biorą udział w zajęciach z nauki pływania. Uczestnicy mają zapewniony przejazd na zajęcia do krytej pływalni w Kamiennej Górze, opiekuna w trakcie przejazdu, wstęp na basen i opiekę instruktora pływania. W trakcie jednego półrocza szkolnego w zajęciach bierze udział od 30 – 45 osób co w całym roku daje od 60 - 90 dzieci.

3. Szkolne Kluby Sportowe - Program „Szkolny Klub Sportowy” jest działaniem systemowym skierowanym do uczniów szkół dla dzieci i młodzieży – szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, bez względu na wiek, płeć oraz sprawność fizyczną. Program ma na celu umożliwienie podejmowania dodatkowej aktywności fizycznej realizowanej w formie zajęć sportowych i rekreacyjnych pod opieką nauczyciela prowadzącego zajęcia wychowania fizycznego w danej szkole.

W projekcie bierze udział od 6-7 grup o minimalnej liczbie 15 osób każda. Łącznie rocznie w projekcie bierze udział 105 uczniów.

4. Gmina wspierała i upowszechniała kulturę fizyczną w formie ogłoszonego otwartego konkursu ofert na realizację w roku 2018 zadania publicznego pn. „Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i dorosłych oraz organizacja imprez sportowych w klubach sportowych działających na terenie Gminy Miejskiej Kowary w roku 2018 – piłka nożna, wędkarstwo”. Konkurs wygrało, a następnie zadanie realizowało stowarzyszenie MKS "Olimpia Kowary".

5. Największymi imprezami realizowanymi przez Gminę samodzielnie lub we współpracy w roku 2018 z zakresu sportu i rekreacji były:

- Kolarski Wjazd i Bieg Górski „Kowary – Okraj”,
- Mistrzostwa Kowar w narciarstwie alpejskim z firmą Juro-Trans i Ski-Elita,
- Puchar Kowar w narciarstwie alpejskim i snowboardzie z firmą Juro-Trans i Ski-Elita,
- Festyn rodzinny pn. „Mamo, tato czas na sport”,
- szkolenie karate dla dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie miasta Kowary oraz reprezentowanie miasta Kowary w lokalnych i regionalnych zawodach karate wraz z

Klubem Sportowym Funakoshi Shotokan Karate,

- zakończenie sezonu lotów gołębi pocztowych wraz z Sekcją 4 Kowary Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых,
- turnieje i rozgrywki tenisa ziemnego w Kowarach wraz ze Stowarzyszeniem Tenisa Ziemnego „Return”,
- „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” wraz ze Społecznym Komitetem Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Kowarach,
- „zawody wędkarskie o puchar burmistrza kowar” wraz ze stowarzyszenie wędkarskie „Alternatywa” oraz sekcją wędkarską MKS „Olimpia” Kowary,
- „Marsz po Zdrowie” wraz ze stowarzyszeniem „Eurojedyńka”,
- Wiosenny Turniej Piłki Siatkowej – Memoriał 10 kwietnia wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Sportu Kowary,
- I Wiosenna Kowarska Piątka wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Sportu Kowary,
- Spacer po Kowarach z Przewodnikiem - Wędrówki z Duchem Gór,

6. Przy realizacji zadań sportowych i rekreacyjnych Gmina Miejska Kowary ściśle współpracowała w 1918 roku z wieloma stowarzyszeniami i fundacjami, realizując z nimi liczne działania i imprezy. Najważniejsze z nich to:

- koncert w ramach Festiwalu „Muzyczny Ogród Liczyrzepy” wraz z Międzynarodowym Towarzystwem Artystycznym „Opera Duch Gór”,
- XLV Międzynarodowe Sympozjum "Warsztat Twórczy – Kowary 2018" wraz z Fundacją Na Rzecz Rozwoju Wrocławskiej Tkaniny Artystycznej,
- „Andrzejki dla Seniorów” wraz z Kowarskim Klubem Seniora,
- „Światowy Dzień Seniora” wraz z Kołem nr 3 Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- „Spotkanie Opłatkowe Sybiraków” wraz z Kołem w Kowarach Związku Sybiraków,
- wyjazd integracyjny dzieci niepełnosprawnych wraz z opiekunami wraz z Kołem Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski,
- transport żywności dla najuboższych i utrzymanie lokalu – magazynu żywności wraz z Zarządem Miejskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej,
- zorganizowanie śniadania wielkanocnego i wigilii dla samotnych, ubogich mieszkańców Kowar wraz z Zarządem Miejskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej,
- organizacja „Obchodów 60-lecia powstania Szkoły Podstawowej nr 3” i „30-lecia patronatu Józefa Gielniaka w Szkole Podstawowej nr 3” wraz ze Stowarzyszeniem „Przyjazna Trójka”,
- „Festyn Z Okazji Dnia Matki I Dziecka” wraz ze Stowarzyszeniem „Eurojedyńka”,
- „Najazd Świętych Mikołajów Na Kowary” wraz ze Stowarzyszeniem „Eurojedyńka”,
- szkolenie karate dla dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie miasta Kowary oraz reprezentowanie miasta Kowary w lokalnych i regionalnych zawodach karate wraz z Klubem Sportowym Funakoshi Shotokan Karate

- zakończenie sezonu lotów gołębi pocztowych wraz z Sekcją 4 Kowary Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых,
- turnieje i rozgrywki tenisa ziemnego w Kowarach wraz ze Stowarzyszeniem Tenisa Ziemnego „Return”,
- „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” wraz ze Społecznym Komitetem Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Kowarach,
- „Zawody Wędkarskie o Puchar Burmistrza Kowar” wraz ze Stowarzyszeniem Wędkarskie „ALTERNATYWA” oraz sekcją wędkarską MKS Olimpia Kowary,
- „MARSZ PO ZDROWIE” wraz ze Stowarzyszeniem „Eurojedyńka”,
- Wiosenny Turniej Piłki Siatkowej – Memoriał 10 kwietnia wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Sportu Kowary,
- I Wiosenna Kowarska Piątka wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Sportu Kowary,
- prowadzenie weekendowego punktu Informacji Turystycznej wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Kowar,

7. W roku 2018 zostały zrealizowane następujące projekty promujące miasto Kowary:

- we wkładce turystycznej i katalogu gmin Gazety Wrocławskiej (promowano kowarskie atrakcje turystyczne),
- w Kompasie Turystycznym - dodatek do Nowin Jeleniogórskich (promowano w tym dodatku imprezy Kolarski Wjazd i Bieg Górski „Kowary – Okraj” oraz atrakcje naszego kowarskiego Wojkowa),
- w Nowinach Jeleniogórskich (reklama dotyczyła promocji imprezy Kolarski Wjazd i Bieg Górski „Kowary - Okraj”)
- w radio eska i radio wawa (reklamy dotyczyły promocji imprezy Kolarski Wjazd i Bieg Górski „Kowary - Okraj”)
- w telewizji Strimeo (było to 25 materiałów dotyczących najważniejszych wydarzeń kulturalnych, sportowych i turystycznych w roku 2018 oraz ich zapowiedzi).
- na koszulkach promocyjnych przeznaczonych dla kowarskich biegaczy i rowerzystów (Koszulki zostały stworzone wspólnie z Fundacją Slow City, Nadleśnictwem Śnieżka, Firmą KEMPF oraz samymi biegaczami i rowerzystami. Lokalni biegacze i rowerzyści w w/w koszulkach, spodenkach o bandankach z nadrukiem i herbem miasta Kowary promują miasto na imprezach sportowych w całej Polsce),
- na leżakach promocyjnych (promowano Kowarską Starówkę),

Gmina wydawała również swoje ulotki promocyjne. Były to ulotki dotyczące dwóch punktów widokowych na górach Brzeźnik i Rudnik w języku polskim i czeskim. Ulotki były formatu 6xDL składane do DL i wydano je w liczbie 10 tysięcy egzemplarzy.

Wraz ze Starostwem Powiatowym w ramach Porozumienia gmin o wspólnej promocji (kwota 5.000 zł w roku 2018) wydano materiały promocyjne na temat

marki Karkonosze i atrakcji Kotliny Jeleniogórskiej – folder oraz mapy zrywki). Dystrybuowano także materiały promocyjne Porozumienia i materiały miasta Kowary na targach turystycznych w Polsce, Czechach i Niemczech.

Gmina prowadziła także Informację Turystyczną w ratuszu (pn.-pt) oraz prowadziła wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Kowar weekendowy punkt IT. Punkt Informacji Turystycznej zlokalizowany w kowarskim ratuszu prowadzony był przez pracowników Referatu Promocji Urzędu Miejskiego w Kowarach. Czynny był w dni robocze od poniedziałku do piątku w godz. 9:00 – 16:00. W punkcie można było zasięgnąć informacji u informatora oraz zaopatrzyć się w bezpłatne materiały promocyjne miasta Kowary oraz atrakcji Kotliny Jeleniogórskiej i Kamiennogórskiej. W roku 2018 punkt IT odwiedziło 6690 osób. Weekendowy punkt IT zlokalizowany był w Domu Tradycji Miasta i prowadzony był przez członków Stowarzyszenia Miłośników Kowar. Czynny był we wszystkie soboty roku oraz w niedziele w miesiącach: czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień w godzinach 11:00 – 15:00. Ponadto w lipcu i sierpniu organizowane były sobotnie spacery po Kowarach z Przewodnikiem. Spacerów było 8 i dotyczyło za każdym razem innej tematycznie trasy. Spacerów prowadził nasz opiekun Sal Tradycji Miasta oraz Miejski Przewodnik pan Bernard Utrata. Każdorazowo w spacerach uczestniczyło od kilkunastu do ok. 30 osób.

8. W Kowarach znajdują się następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

- Stadion Miejski przy ulicy Karkonoskiej (z płytą główną i boiskiem treningowym) dzierżawiony przez Stowarzyszenie MKS „Olimpia” Kowary,
- dawne kąpielisko, a dziś łowisko wędkarskie przy ulicy Karkonoskiej wraz ze stawem użytkowane przez Stowarzyszenie MKS „Olimpia” Kowary,
- Zalew będący łowiskiem wędkarskim użytkowanym przez Stowarzyszenie wędkarskie Alternatywa,
- korty tenisowe przy ulicy Parkowej użytkowane przez Stowarzyszenie Tenisa Ziarnego „Return”,
- ścianka do ćwiczeń tenisa przy ulicy Parkowej,
- skatepark przy ulicy Parkowej,
- boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012” na Osiedlu Wichrowa Równia, wykorzystywane do godzin południowych przez Szkołę Podstawową nr 1 w Kowarach, a po popołudniu na zajęcia z animatorami,
- halę sportową przy ulicy Staszica należącą do Szkoły Podstawowej nr 1 w Kowarach,
- salę sportową i boisko wielofunkcyjne przy ulicy 1 Maja należące do Szkoły Podstawowej nr 3 w Kowarach,
- salę sportową oraz dwa boiska sportowe przy ulicy Szkolnej należącą do Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kowarach,
- boiska przy ulicy Wiejskiej, Jagiellońskiej i Nadrzecznej,
- place zabaw przy ulicy Matejki, Kwiatowej, Górnej,
- siłownia zewnętrzna przy ulicy Matejki.

9. W 2019 została oznakowana kolejna Kowarska Trasa dla Aktywnych – niebieska pętla prowadząca z centrum Kowar na Skalnik i z powrotem. Jednokierunkowa trasa w większości wytyczona w obrębie Rudawskiego Parku Krajobrazowego liczy dokładnie 15,7 km i prowadzi z parkingu przy ulicy Jagiellończyka, ulicami Leśną, Pocztową, Aleją Wolności, Bukową, przez dawną leśniczówkę „Buchen Baude”, Przełęcz pod Bobrzakiem, Konie Apokalipsy na Skalnik, a stamtąd przez Kamienną Ławkę, Wojenne Zbocze, Wojków, Poligon, Kowarską Starówkę do ulicy Jagiellończyka. Pętla została wytyczona i oznakowana z dużą pomocą miejscowych aktywistów z grupy „Kowary Biegają”.

8.6. Projekty realizowane w 2018 roku ze środków pomocowych

1) Realizacja projektu **„Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych Starówki Kowarskiej”**. Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Pomimo, iż projekt zakładał rewitalizację 18 kamienic mieszkalnych, ostatecznie wyremontowanych zostanie 11 z nich. Stan ten został podyktowany faktem ogłoszenia konkursów na realizację projektów rewitalizacyjnych ze środków europejskich w jednym czasie. W związku z tym wystąpił brak wykonawców na rynku budowlanym w całej Polsce. Nastąpił wysyp przetargów na remonty elewacji, budowy, projekty, dokumentacje i nadzory budowlane, a dostępność zasobów ludzkich jest niestety ograniczona. Nie ominęło to również Kowar i ościennych gmin. Ostatecznie wyremontowane zostaną kamienice przy ulicach: 1 Maja 3, 1 Maja 7, 1 Maja 8, 1 Maja 16, 1 Maja 20, 1 Maja 22, 1 Maja 24, 1 Maja 30, 1 Maja 33, 1 Maja 52, 1 Maja 71. Ze względu na brak wykonawców lub zbyt wysokie koszty remontów niestety nie zostaną wyremontowane budynki przy ulicach: 1 Maja 9, 1 Maja 24a, 1 Maja 55, 1 Maja 57, 1 Maja 73, Pocztowa 5, Górnicza 5. Termin realizacji projektu: 03.2018r. - 04.2019r. Całkowita wartość projektu: 1 806 817,21 PLN. Dofinansowanie projektu wynosi 70% kosztów kwalifikowanych. Realizacja projektu Referat Rozwoju Lokalnego UM przy współpracy Referatu Gospodarki Komunalnej UM Kowary, ZEJK oraz WZP Jan Osękowski.

2) Realizacja projektu **„Renowacja elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i przebudowa boiska sportowego Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przebudowa bieżni i wyposażenie w oświetlenie Stadionu Miejskiego (etap I), oraz przebudowa mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego (115856D) w Kowarach”**. Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Głównym celem projektu jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich w Kowarach w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym poprzez renowację elewacji budynku i przebudowę boiska sportowego SP nr 3 oraz przebudowę bieżni lekkoatletycznej, wykonanie oświetlenia Stadionu Miejskiego i jego odwodnienia oraz przebudowę mostu drogowego nr 5856 przy ul. Waryńskiego w Kowarach. Termin realizacji projektu: 02.2018r. - 03.2020r. Całkowita wartość projektu: 4 558 105,23 PLN.

Dofinansowanie projektu wynosi 95% kosztów kwalifikowanych.

3) Udział w przygotowaniu projektu **„Dolnośląscy Liderzy e-Rozwoju JST”**. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu jest wzrost jakości i dostępności usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej w 9 JST oraz monitorowanie procesu ich świadczenia poprzez wdrożenie w JST rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami dziedzinowymi w obszarach podatki i opłaty lokalne oraz zarządzania nieruchomościami. Okres realizacji projektu: 11.2017r. - 06.2019r. Jest to projekt partnerski 9 gmin (Karpacz – Lider projektu, Partnerzy: Kowary, Szklarska Poręba, Mysłakowice, Podgórzyn, Lubawka, Góra, Niechlów, Jemielno). Całkowita wartość projektu: 1 799 900,00 PLN. Dofinansowanie projektu wynosi 84,28%. Realizacja projektu przy współpracy Referatu Administracyjno-Gospodarczego UM Kowary.

4) Realizacja projektu **„Czesko-polski szlak grzbietowy – część zachodnia”** w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Nysa. Głównym celem projektu jest zwiększenie odwiedzalności polsko-czeskiego pogranicza poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego Kowar oraz miasta partnerskiego Vrchlabi. Planowane działania projektu: budowa i zagospodarowanie dwóch punktów widokowych na Brzeźniku (555 m n.p.m.) i Rudniku (853 m n.p.m.); oznakowanie tras turystycznych prowadzących do punktów widokowych oraz prowadzących do granicy polsko-czeskiej na Przełęczy Okraj; promocja projektu (ulotka oraz film promocyjny). Termin realizacji projektu: 06.2018r. – 05.2019r. Całkowita wartość projektu: 18 705,25 Euro. Dofinansowanie projektu wynosi 90%. Realizacja projektu: Referat Rozwoju Lokalnego UM przy współpracy Referatu Gospodarki Komunalnej UM Kowary oraz Referatu Promocji UM Kowary.

5) Realizacja projektu **„Utworzenie Parku Rekreacji Rodzinnej w Kowarach”** w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach LSR Partnerstwo Duchy Gór. Beneficjentem projektu jest Miejski Klub Sportowy „Olimpia” Kowary. Zadanie obejmuje: rewitalizację części parku dawnego „basenu” przy ul. Karkonoskiej, skoronowanie drzew, wykonanie ścieżek pieszych, oświetlenia, placu edukacyjnego, zagospodarowanie zieleni i nowych nasadzeń oraz montaż małej architektury drewnianej, instalacją rzeźby ławki – wozu z koniem i zbójem wykonanej przez kowarskiego artystę Wernera Pietrzyka. Termin realizacji projektu: 04.2018r. - 05.2019r. z możliwością przedłużenia terminu realizacji. Wartość całkowita projektu 386 649,72 PLN. Kwota dofinansowania 300 000,00 PLN. Realizacja projektu odbywa się przy współpracy referatów Rozwoju Lokalnego i Gospodarki Komunalnej UM Kowary.

6) Realizacja projektu **„Utworzenie miejsca spotkań, integracji i odpoczynku w centrum Kowar”** w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju

Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach LSR Partnerstwo Ducha Gór. Beneficjentem projektu jest Stowarzyszenie Eurojedynka. Celem projektu jest stworzenie atrakcyjnego dla mieszkańców i turystów miejsca rekreacji z przestrzenią do wypoczynku i zabawy, opartego na historii górniczej miasta Kowary oraz miejsca przyjaznego dla przyrody – zielone treny miejskie i ogólnie dostępnego dla mieszkańców i turystów odwiedzających Kowary. W ramach projektu przy ul. Jagiellończyka powstaje muszla koncertowa z murałem o tematyce górniczej oraz tablice poświęcone tradycjom i atrakcjom górniczym. Można już podziwiać olbrzymią ławkę z rzeźbionym herbem Kowar i rzeźbę – odlew górnika autorstwa Wernera Pietrzyka. Termin realizacji projektu: 04.2018r. - 09.2019r. Wartość projektu 568 020,00 PLN. Kwota dofinansowania 300 000,00 PLN. Realizacja projektu odbyła się z udziałem pracowników Referatu Rozwoju Lokalnego i Gospodarki Komunalnej UM Kowary.

7) Udział w przygotowaniu projektu: **„Podniesienie jakości edukacji w kowarskich szkołach”** za pośrednictwem Fundacji Edukacji Przedszkolnej. Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Celem projektu jest stworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia. Zadaniem projektu jest zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji uczniom SP nr 1, Gimnazjum i LO w Kowarach. Całkowita wartość projektu wyniosła 941.162,52 PLN. Dofinansowanie projektu wyniesie 80%. Termin realizacji projektu: 01.2018r. - 12.2019 r. Realizacja projektu za pośrednictwem Fundacji Edukacji Przedszkolnej w partnerstwie z SP1 i ZSO i Referatem Rozwoju Lokalnego UM.

8) Realizacja projektu **„Sztuka Józefa Gielniaka przekracza granice”**. Projekt realizowany w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Nysa. Celem projektu był rozwój współpracy transgranicznej uczniów SP3 w Kowarach i szkoły artystycznej z Vrchlabi. Całkowita wartość projektu wyniosła 7 087,92 Euro. Dofinansowanie projektu na poziomie 90%. Termin realizacji projektu: 01.2018 do 06.2018r. Realizacja projektu: Referat Rozwoju Lokalnego UM w partnerstwie z SP3.

9) Realizacja projektu **”Vrchlabi i Kowary wspierają wysportowane dzieci”**. Projekt realizowany w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Nysa. Projekt polegał na współpracy instytucjonalnej, integracji i wzmocnieniu partnerstwa polsko-czeskiego uczniów i nauczycieli trzech kowarskich szkół (Szkoła Podstawowa nr 1 w Kowarach, Szkoła Podstawowa nr 3 i Gimnazjum w Kowarach) z nauczycielami i uczniami vrchlabskiej Szkoły Podstawowej (nám. Míru 283 Vrchlabi) w zakresie współpracy sportowej. Partnerami i wnioskodawcami projektu są Gmina Miejska Kowary oraz Miasto Vrchlabi. Całkowita wartość projektu wyniosła 9074,47 Euro. Dofinansowanie projektu na poziomie 90%. Termin realizacji projektu: 09.2017 do

07.2018r. Realizacja projektu: Referat Rozwoju Lokalnego UM w partnerstwie z SP1, SP3, ZSO.

10) Realizacja projektu „**Arka Karkonoszy**”. Projekt realizowany w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Nysa. Projekt miał na celu uruchomienie współpracy na polu poznawania wspólnej czesko-polskiej historii, aktualnych tematów ogólnospołecznych i znajdowania wspólnej tożsamości regionu Karkonoszy. W ramach projektu Gmina Miejska Kowary zostały podjęte następujące działania: 1. Przygotowanie eksponatów Sal Tradycji Miasta do ich digitalizacji oraz współpraca w zakresie tworzenia metodologii aplikacji pn. „Arka Karkonoszy”, 2. Rozpoczęcie tworzenia artystycznych ścieżek historii: malarskie alegorie ważnych wydarzeń historycznych i legendarnych z dziejów miasta, będące przykładem łączenia współczesności z historią i możliwościami jej przedstawiania, 3. Wydanie publikacji Kowary na starych widokówkach, 4. Organizacja i prowadzenie warsztatów dziennikarskich. Partnerzy projektu: Gmina Kowary oraz „Pamięć Karkonoszy“ organizacja non profit z siedzibą w Horní Maršov, Czeska Republika. Całkowita wartość projektu wyniosła 9 036,14 Euro. Dofinansowanie projektu na poziomie 90%. Termin realizacji projektu: 04.2017 do 03.2018r. Realizacja projektu: Referat Promocji UM.

11) Realizacja projektu „**Klasa pod chmurką im. Józefa Gielniaka**”. Działanie realizowane w ramach Funduszy Małych Grantów, wsparto środkami Nadleśnictwa Śnieżka w Kowarach oraz Funduszu Małych Grantów EKO-UNII poprzez Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA. Celem projektu jest stworzenie ogrodu przyjaznego ptakom i owadom o który dbać będą wszyscy uczniowie szkoły poprzez dokarmianie ptaków zimą, napełnianie poidełek latem i pielęgnowanie roślin stanowiących ptasią stołówkę. W dzieciach kształtowane będą postawy proekologiczne, zwiększy się ich odpowiedzialność za powierzone im zadanie. Poprzez obcowanie z przyrodą pobudzona zostanie w nich aktywność ruchowa, ciekawość i umiejętność obserwacji oraz wyciągania wniosków. Klasa pod chmurką obok funkcji edukacyjnych spełni także funkcję estetyczną, podnoszącą jakość wizualną całej szkoły. Całkowita wartość projektu wyniosła ok. 14 600,00 zł Dofinansowanie projektu na poziomie 100%. Termin realizacji projektu: 11.2018 do 02.2019r. Realizacja projektu: Referat Rozwoju UM, Stowarzyszenie „Przyjazna Trójka” oraz SP3 w Kowarach.

12) Pozyskanie środków 160 000,00 zł z Funduszu Leśnego za pośrednictwem Nadleśnictwa Śnieżka w Kowarach na dofinansowanie zadania pn. **Modernizacja fragmentu rowerowo pieszo-biegowej trasy turystycznej prowadzącej na leśną ścieżkę dydaktyczną „Jedlinki”**. Łączna wartość inwestycji: ok. 600 000,00 zł. Inwestycję poprowadził Referat Gospodarki Komunalnej, Infrastruktury Technicznej i Ochrony Środowiska UM. Realizacja 2018r.

IX. Podsumowanie

Raport o stanie miasta w roku 2018 jest swoistym diagnostycznym spojrzeniem na sytuację Kowar w kontekście dotychczasowego rozwoju. I chwilą refleksji oraz momentem decyzji o tym, w którym kierunku, jak i w jakim tempie powinno się rozwijać nasze miasto.

Decydując o tym, możemy brać pod uwagę wszelkie wskaźniki, wszelkie dostępne dane, zatwierdzone strategie i programy. I jest niezbędny etap wypracowywania każdej decyzji dotyczącej spraw miasta. Równie ważne jest słuchanie mieszkańców. Prawie wszystkie problemy i bolączki naszego miasta, o których Państwo mówicie podczas naszych osobistych spotkań zostały już kilka lat temu spisane w „Programie Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2020”. Wtedy to mieszkańcy Kowar udzielili następującej odpowiedzi na pytanie zadane podczas opracowywania tego dokumentu planistycznego: na pytanie nr 3: *Proszę o podanie najpoważniejszych problemów związanych obecnie z jakością życia w Mieście Kowary (czego brak/niedostatek/niewłaściwe funkcjonowanie jest odczuwalne najbardziej)*, mieszkańcy podali następujące odpowiedzi:

- Niewłaściwe utrzymanie porządku i czystości w mieście
- Niska estetyka miasta
- Tragiczny system segregacji odpadów
- Beznadziejny system informowania mieszkańców o zbiórkach śmieci
- Zły plan przestrzennego zagospodarowania terenu
- Brak oświetlenia w mieście
- Zły stan dróg i oświetlenia
- Niewłaściwe funkcjonowanie gospodarowania wodą i ściekami, bardzo droga woda
- Smog jesienią i zimą
- Złe funkcjonowanie ZEZK-u
- Brak mieszkań komunalnych
- Brak drogi z Parku Miniatur do centrum miasta
- Niedostatecznie oznakowane miasto
- Brak ścieżki rowerowo-pieszkiej między Kowarami a Karpaczem
- Brak tematycznych placów zabaw
- Brak ławeczek i koszy na śmieci i koszy na psie odchody
- Brak basenu krytego
- Brak kąpieliska
- Zniszczony dworzec PKP, który straszy
- Brak nowych miejsc pracy i zakładów pracy, jest duże bezrobocie
- Brak monitoringu i patroli policyjnych
- Brak bezpieczeństwa w mieście
- Duża przestępczość, wzrost przestępczości w mieście
- Chuligaństwo młodzieży
- Niszczenie przez mieszkańców tego co miasto zrobiło
- Niska inicjatywa społeczna

- Apatia mieszkańców
- Uzależnienie od narkotyków, używek i alkoholu
- Ubogie społeczeństwo
- Wszechobecna i głośna społeczność romska
- Obecność społeczności romskiej, ich głośne i niewłaściwe zachowanie
- Za dużo punktów sprzedaży alkoholu i salonów gier
- Na Wojkowie przydałby się bankomat
- Brak miejsc noclegowych
- Brak usług gastronomicznych i kawiarni
- Brak oferty dla młodzieży
- Brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych
- Zbyt duża ilość marketów, co powoduje upadek małego handlu
- Brak ośrodka pobytu dziennego dla seniorów
- Mała ilość specjalistów ochrony zdrowia
- Zwiększenie możliwości dzieci i młodzieży w zajęciach sportowych prowadzonych przez trenerów
- Miejskie atrakcje turystyczne i kulturalne powinny być dostępne przez cały tydzień
- Miasto nie korzysta z walorów turystycznych
- Nieefektywna współpraca z Czechami
- Słaba promocja turystyczna
- Miasto emerytów, młodzi wyjeżdżają

Moim zdaniem, najlepszym podsumowaniem corocznego raportu, a tym samym pracy burmistrza i radnych będzie to, iż co roku z listy zapisanych powyżej problemów będą znikać kolejne punkty.

Burmistrz

Elżbieta Zakrzewska